

JUUNI 1940

Maret

6

HIND
40
SENTI

Julk. Toimittaja
Evelin Aho
Helsingin Keskus
SP

1940

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

Kaunis mälestis möödunud aastast . . .

. . . rõõmustab Teid ja teisi

Kõike, mida ajakiri pakub Teile kuust kuusse, võite jäädvustada alati-seks nägusa ja odava köitega. Nii jääb „MARET“ alati Teile heaks nõuandjaks. Üksikud numbrid kaovad aga sageli teadmatult kuskile, kust neid kunagi ei leita, kui on tarvis.

„Mareti“ aastakäikude köitetöid võtavad vastu:

Tallinn: A/K.K. Jürgens, Rataskaevu 20
Tartu: „Mareti“ trüki- ja köitekoda, Ülikooli 25

Abja: J. Saul, kauplus
Antsla: K. Kivi, kauplus
Elva: J. Tammin, raamatukpl.
Haapsalu: P. Berg, Karja 17
Jõhvi: Joh. Bruns, „Vikerkaar“
Järva-Jaani: M. Roosileht, kauplus
Järvakandi teh.: Järvakandi tehaste T.-ühisus

K.-Nuia: J. Reile, kauplus
Kiviõli: Ed. Reinas, kauplus
Kunda: A. Maiberg, kauplus
Lihula: L. Kambi, kauplus
Mustvee: O. Rosin, kauplus

Märjamaa: J. Sepp, kauplus
Narva: P. Uibokand, Hermanni 11
Otepää: K. Saar, raamatukauplus
Paide: H. Seidelberg, raamatukauplus
Petseri: O. Jagomägi, kauplus.
Pärnu: Ed. Raudsepa ajak.-kontor, Vilmsi 12

Põltsamaa: A. Virro, kauplus
Rakvere: Erik Priimann, raamatukpl.
Tapa: Jaama raamatukapp, A. Maasik
Türi: A. Rumvoldt, raamatukpl.
Tõrva: H. Ploom, kauplus
Valga: A. Suur, rmtkpl., Vabaduse tn.
Viljandi: „Kirjandus“, Tartu tn. 3
Vändra: E. Pill, kauplus

Puuduvaid numbreid saab meilt juurde osta.

„Mareti“ trüki- ja köitekoda

Tartus, Ülikooli 25, telef. 35-20, 39-75 ja 41-90.
Posti jooksev a-e nr. 22-01. :: Postkast 22.

„Mareti“ poolaasta-tellijad,

uuendage aegsasti oma tellimine!

V. a.

„MARETI“ LUGEJA!

Ka Teie leiata sageli, et Teil on tarvis trükkida mitmesuguseid trükitöid, nagu:

- NIMEKAARTE
- LAULATUSE-LAULULEHTI
- KUTSEKAARTE
- PEOKUULUTUSI
- MATUSE-LAULULEHTI
- ARVE- JA KIRJAPLANKE
- POSTKAARTE, KIRJAÜMBRIKKE JNE.

Tellimisi võetakse vastu ka telefoni teel ja kirja kaudu.

Kuid

seejuures Teie nõuate: head tööd, täpset ja kiiret tellimiste täitmist ning mõõdukaid hindu. Seepärast laske kõik oma trükitööd trükkida

„MARETI“
TRÜKIKOJAS

Tartus, Ülikooli 25, telef. 35-20, 41-90 ja 39-75

A. Põhja

Maret

N° 6 (66)

JUUNI

1940

KIRIKUTEEL

Kastanipungad

Nad hakkasid minema aeglaselt, sest nadid kui maja ja tallid tulid nähtavale, justkui oleksid nad tahtnud edasi lükata neid väheseid samme, mis neid veel jumalagajätust lahutasid. Kastanipuud mõlemal pool sõiduteed ulatasid oma pungades oksid justkui vanadusest mustaks muutunud küünlajalaharusid sahiseva tuule kätte; nende varjud libisesid aeglaselt üle mehe ja tütarlapse, kui viimased edasi liikusid, nad asetasid ikka ja jälle viltusi varjuvõresid nende jalgade ette, millede peale aga mees astus neid tähele panemata. Ainult Eline püüdis, nagu ta seda lapsena oli sageli teinud, tumedaid ribasid ettevaatlikult vältida ja oma kingi asetada ainult koheda liiva heledatele kohtadele. Viimaks jäi ta seisma ja vaatas tagasi. Seal taga käändus kastanipuiestee pikas kaares maanteele, mis viis raudteejaama. See oli sama pikk poogen, milles kõik maanteed ja raudteed kuskil peavad kaduma, selle hallikasina häämarusega, mis nende lõpposa teeb salapäraseks ja ebaselgeks ning meelatab vastupandamatult kaugustesse.

Selle kohal värises õhk esimeses soojuses; Eline tundis iga hingetõmbega põlluvagude magusat lõhna, mis veel hiljuti olid kandnud lumekoormat ja selle nüüd justkui iseenese jõust olid muutunud sulaveeks. See tõusis nagu niiske hobusekeha auramine maa laialt kehalt üles, see sulises lumevee viimastes niredes ja hõljus üles lahtiste pilveviirgude poole, mida kahvatusinine taevast näis endasse neelavat, niipea kui nad alatise liikumises said vaevalt kujuneda.

„Eline, ma tulen varsti tagasi, et kuulda su vastust, nüüd ei taha ma sulle peale käia,“ ütles mees ja vaatas alla tütarlapsele, kes oli palju noorem ja väiksem kui ta ise, vaevalt ulatus ta talle õlgadeni. Tütarlaps hoidis silmad maas, et varjata oma mõtteid, jäid lased huuled olid poolenisti avatud nagu kuulataval lapsel. Ta heleblondid juuksed lehvitsid ümber laia lauba, mis nagu kogu ta nägu oli kaetud heleda punaga, millega veri jumestab läbipaistvat nahka.

Liigutusega, mis oli täis õrnust, justkui tahaks ta seda nahka puudutada ja siiski ei julgeks seda teha, haaras mees ühe madalale alla rippuva oksa ja murdis sellelt kaks punga, millede kleepivas ja justkui lakitud, hiilgavas, tumepruunis kaitsekastast puhkasid noored pisikesed ja peenelt kokku punutud kastanilehed, mis olid veel valkjad nagu tõugud maa sees.

„Säh — võta see, mina võtan teise.“ Ta ulatas ühe pungadest Elinele, kes võttis selle imestunult vastu ja vaatas talle küsivalt. „Me paneme nad klaasi, sooja kohta, sina ja mina, ja kumbki meist näeb selles teatavat märguannet, olenevalt sellest, kas nad avanevad või mitte. Aga sa pead selle eest hästi hoolitsema, Eline...“ Kuna ta hää ei omanud enam tavalist kindlust, siis vaikus ta järsku, pöördus tütarlapse juurest ära, ilma et oleks jäänud ootama selle vastust, ja läks kiiresti maja poole, mille ees ootas sõiduk, mis pidi viima ta raudteejaama. Eline järgnes talle, keerates peent oksa sõrmede vahel siia ja sinna ja surudes mõtlematult küünt kõvasse koosse, nii et viimaks tekkis terve rida sirbikujulisi jälgi. Ta nägi meest vankrisse astuvat, mõlemad kõrvid tõmbasid järsku ja traavisid väga kiiresti mööda kaarteed, kuna nad olid kaua tallis seisnud. Siis pöördus vanker kastanipuiesteele, kust nad mõlemad just praegu olid tulnud. Ema lehvitas taskurätikuga nagu alati, kui mõni külalistest lahkus majast, kuid ärasõitja ei vaadanud tagasi, isegi mitte selleks, et Elinet tervitada.

Oma laiskade, pikkade liigutustega astus tüdruk trepist üles majja. Kui ta seis is valgete puusammaste vahel, mis kandsid rõdu katust, ütles ema, taskurätikut, seda sõbralikku tervitajat, ikka veel käes hoides: „Sa pead täna õhtusõögiks ümber rõivastuma, võta see pikk, must kleit siidjakiga. Kutsar toob Pauli vaksalist.“

Nii kiiresti, et ta laia, lühikese kleidi äär moodustas õhus serpentiini, keeras Eline end ringi, kuid mehe jäljele, kes praegu oli temast lahkunud, ei joonistunud veel tagasipöörduva vankri jälge, milles teine istub, kelle ilmumist justkui mingi ime läbi ta oli lootnud näha veel enne, kui ta nägi ta kuju ja kuulis ta häält. Ainult tuul vilistas sellesse tühjusse, puhudes kergeid pilvi nagu vahtu enda ees, kahvatu päike paistis neist viltu läbi, kui nad mööda lendasid, ja valguse ning pilvevarjude vaheldudes näis laotuvat üle kevademaastiku alatine punastumine ning kahvatumine.

Tütarlaps vahtis sellele üksisilmile, kuid miski ei muutunud peale selle vahelduva, tujuka valguse. Siis hakkas ta laulma, hõljutades esiti vähe ja pärast tugevamini punga käes, ja lauldes jooksis ta majja.

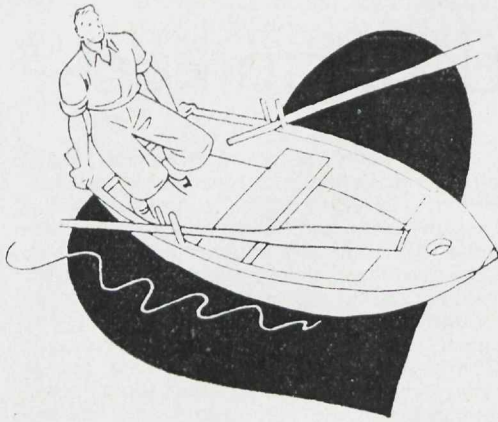

Järgnevat päevil sai Eline palju kirju, kuid alles õhtul leidis ta aega neid lugeda. Enamasti jäi ta seejuures magama. Kui ta ärkas — see toimus alati koidu ajal, mis ta toa nii aeglaselt täitis valgusega nagu mingi roosa vedelikuga, mida hoolikalt valatakse klaasõusse —, hoidis ta sageli veel kokkusurutud kirja-poognat käes. Pooleldi unes luges ta mehaaniliselt edasi, sealt, kuhu ta oli jäänud peatuma: „...akna ees laual, kust ma oman väljavaadet mägedele, kus lumesulamine on toonud esile sinakasmustad metsad, nii et nad nüüd näivad nagu pilved, millesse on peidetud äike — seal seisab klaas kastanioksaga. Täna on viies päev, ta on lahti puhkenud, lehtedest on juba osa näha, kuid nad on väga heledad ja karvased nagu väikesed loomad, kes on kerra tõmbunud. Ma usun, et ta areneb hästi. Usud Sina ka seda? Iga päev valan ma natuke vett juurde, et teda mitte ehmutada, sest ta ei talu värsket vett. Ma ei taha teda ka puudutada ega välja võtta, ta peab tegema ja tegemata jätma, mida ta tahab, ja mina ainult jälgin seda. Miks ei kirjuta Sa mulle, kuidas Sul läheb? Aga ei kesta ju enam kaua, kuni ma tagasi lähen, seepärast on parem, kui Sa ei vastagi, kuna ma Sind varsti näen...“

Keset lugemist jäi Eline uuesti magama, ta ei teadnud vist üldse, mis ta oli lugenud, sest unenägu, mis ennist oli katkestatud, jätkus; ta istus hõbuse seljas nagu ikka viimaseil päevil, tema kõrval ratsutas keegi, kel polnud nägu. Kuigi ta end asjatult piinas, et anda tollele mehe näojooned, kes ka päeva läbi oli ta kõrval, naeratas ta suure, käesoleva õnne teadvuses. Üni lõppes siiski sellega, et see noor nägu muutus järsku täiesti selgeks ja lähedaseks, see surus kõrvale kõik muu ja ei jätnud enam ruumi ühelegi inimesele. Alles siis, kui tuba täitisid juba pikad päikesetolmukübemete joad, ärkas ta teist korda; heleblondid juuksed langesid tal magamise palavusest kõrgeiks lokkideks üles kuhjunult üle silmade, ta hõõgus kogu kehast ja elutunne voolas temast läbi nii võimsalt, et ta enam midagi ei teadnud unenägudest. Ka kirja, kui see talle uuesti kätte puutus, pistis ta rutates mapi vahele, et jõuda nii ruttu kui võimalik hobusetalli juurde. Oma endise laiskuse oli ta vahetanud elavuse vastu, ta oli ärrganud paljudest tumedustest ja mitte ükski sellest möödunud ööst, mis tõi väga vähe piina ta päeva.

(Järg lk. 191)

Olev kingib oma südame

ta maast lühikese siidist särkpüksi, tikitud varrukatega kleidi, kingad, suured tumedad prillid ja paaräti. Kiiresti jooksis ta suunas, kuhu oli kadunud tüdruk. Seal seisiski ta põõsa taga, luurates ja hüppevalmis.

Olev hüüdis: „Tõin teile teie asjad!“ ja mingi poisikesliku lõbususega riputas ta kõik need asjad lähedaloleva puu okstele. Siis läks ta ise tagasi kaldale, kus seisiski tüdruku paat. Ta ei tahtnud lasta teda märkamatuks kaduda.

Umbes veerandtunni pärast ilmus tüdruk, ja kui ta nägi Olevit kaldal kannatlikult istumas ja ootamas, tuli ta ettevaatlikult lähemale. Noormees tõusis ja küsis talt: „Kas ehk räägite prantsuse keelt?“

Tütarlaps pööras kohe pea tema poole, noogutas, kuid luuras ikka veel silmadega. Olev mõtles, kuidas nüüd olla viisakas ja vabandust paluda. Ta püüdis igati selgitada, kuidas kõik oli juhtunud, ja viimaks ilmiski tüdruku huulile kerge naeruvine.

Nüüd küsis Olev: „Kas olete mulle ikka veel kuri?“

„Ei!“ vastas tüdruk. „Kuid te peate mulle lubama, et te enam kunagi siia ei tule. See laheke siin kuulub mulle.“ Ta lisas kohe juurde: „Niikaua kui olen siin. Ma pean üksi olema. Ma ei vaja kedagi. Ma ei taha kedagi näha!“ Ta trampis jälle jalgadega, ja enne kui Olev suutis teda takistada, oli ta paati hüpanud, selle vabastanud ja kaldalt eemale tõuganud.

Olev nägi, kuidas ta sõidis rannahotelli poole, astus seal paadisillal maha, ruttas terrassile ja siis kadus peasissekäigu ukse taha. Oma üüripaadi ära andnud ja tasunud, kiirustas Olev läbi metsa suvilaterajooni, kus ta elunes.

Teisel päeval sadas. Ta vaatas päev läbi aknaklaase mööda alla veerevaid vihmapiisku. Sealjuures mõtles ta tüdrukule. „Ma sõidan uuesti kaldale ja luuran teda peidupaigast.“

Õhtul selgus taevast ja Olev lootis, et järgmisel päeval on ilm ilus.

Ta aerutas eemal merel tolle lahesopi läheduses. Tüdruk luuras teda. Ta sai aru, et noormees peab lugu sellest piirist, mille ta oli ise tõmmanud. Ka järgmisel päeval ei usaldanud ta noormeest, kuid siis kadus ta mure, ja kui koduteel mõlemad paadid teineteisest möödusid, vastas ta peanoogutusega Olevi tervitusele.

Nädala pärast oli kärsitus andnud Olevile julgust minna hotelli portjee juurde tüdruku kohta andmeid pärima. „Toda musta nõida arvate te? Ta nimi on Ileana. Teist nime ma ei tea, ei oska seda lihtsalt hääldada. Ta on kusagilt sealt lõunast, vist Balkanilt. Ta räägib vähe, ja kuidas ta välja näeb prillideta ja paarätita, seda ma ei tea.“

„Aga mina tean,“ mõtles Olev. „Ainult mina tean, kui ilus ta on!“

Ta aerutas taas välja merele. Ta kuulis, kuidas tüdruk kaldal laulis. Ileana laulis vaikse sooja häälega. See oli mingi võõras viis ja Olev teadis, et tüdruk on kurb.

Noormees ei julgenud teda segada. Ta läks tagasi oma suvilasse ja mõtiskles, kas mitte saata tüdrukule kiri või mingi märguanne. Sealjuures joonistas ta südame plokile, millest oli juba palju lehti

välja rebinud mõne sunnitud kõnetlusega, nagu „Mu väga austatud preili...“ Süda! Kas ta ei või jätta kaldale südame? See ütles talle küll rohkem kui ükski kiri. Veendunud selles, muretsetes ta endale punast vahariiet ja lõikas sellest välja südamekujulise tüki. Ta heitis selle lahesopi suudmes merre lootusega, et lained kannavad selle kaldale.

Olev ootas paar päeva asjatult. Ta ei näinud ka enam Ileana paati, kuigi viibis hommikust päikeseloojanguni merel. Hotelli terrassil kohtas ta portjeed. „Halloo!“ hüüdis see, kui ta Olevit oli märganud. „Ta sõitis ära!“ teatas ta. „Viidi ära. Tuli üks härra, võib-olla ta vend või peigmees, ja üks teenijanna. Ja ta andis midagi teie jaoks!“ Portjee võttis oma tressidega kuue taskust ümbriku, millele oli märgitud: „Blondile noormehel, kes iga päev üürib paadi ja aerutab lahesopi ümbruses. Paatideüürija tunneb teda.“

Olev aerutas lahte. Siin avas ta ümbriku ja ta vahariidest süda kukkus sellest välja. Ja kirjast luges ta: „Tunnen, et oleksin leidnud Teis sõbra, kui oleksin vaid Teile viibanud. Kuid oli parem, et ma seda ei teinud. Teile oli parem ja ka mulle enesele oli vajalik olla üksi. Ma olen otsustanud mitte elada nii, nagu mulle on määratud. See oleks raske inimesele, kes armastab vabadust nagu mina. Teile on mõistatus, kuidas sattusin sinna Teie kodumaa vaikselt mererannale. Leidsin rongi söögivagunist reklaambrošüüri, ja kuna tahtsin ära kaugele, et nad mind kohe kätte ei saaks, sõitsin siia mereranda. Nüüd teate vähe minust, kuid siiski mõndagi. Kuid Te peate ka teadma, et ma lähen, tänades Teid Teie tumma sõpruse eest. Ma ei andnud Teile midagi selle vastu, isegi mitte paari sõna. Kuid too punane süda, mille sain viimasel päeval, toob Teile minu tervituse. Ei — annan talle rohkem kaasa: ühe suudluse. Võtke see selle südame keskpaigast, sinna talletasin selle. Ja siis heitke see süda merre. Lained kannavad seda kaua kaugele randadele, koos minu mõtetega.“

Ileana.“

Olev surus huuled vahariidetükile, mis oli ta peos muutunud soojaks. Siis pani ta südame oma jalge ette merre. Üks väike laine haaras selle kaasa ja vool kandis selle eemale.

Meri evis suvise taeva värvust, ainult kaldal oli ta heleroheline. Oli kuum keskpäev. Olevi paat kõikus lainetel. Ta oli aerud paati tõmmanud ja istelaua kohalt ära tõstnud ning lamas nüüd paadipõhjal. Vahetevahel sirutas ta jala kõrgele õhku ja laskis selle üle paadiääre jõuetult vette langeda. Ta tundis ennast nii meeldivalt vabastatuna kõigist kohustusist. Olev oli puhkusel.

Paat libises kaldaäärsetesse kõrkjatesse. Olev märkas enda ümber tekkinud kõrkjaseinu ja tõusis paadis püsti. See sündis päris vaiksel ja kätatult. Kaldal nägi ta kaht kuivanud puuks maasse torgatuna ja nende vahele oli narmaidpidi kinnitatud siidrätt. Viimane oli punane. „Hädaoht!“ pidi Olev korraka mõtlema. Kuid ta tahtis siiski meeleldi teada, mis võis peituda tolle rätiku taga.

Lained ajasid paadi üha rohkem kaldale lähemale. Paadikiil jooksis liivale ja nagu varas hiilis uudishimulik mees kaldal kuni siidse seinani, mis varjas saladust. Rätt okste vahel ei heitnud õieti varju, vaid punase peegelduse liivale. Ja selles punases peegelduses lamas üks tütarlaps. Tal olid mõned kirjud käevõrud ümber randmete ja need olid ka ainukesed esemed, mis varjasid ta alasti keha. Tüdruku nägu oli pööratud vastu maad ja ta tumedad juuksed ulatusid kuni kuklani.

Olev, vaevalt kahekümne-aastane, peagu mees, kuid siiski veel mitte palju rohkem kui nooruk, tundis, nagu tahaks too punane peegeldus tolle magava tütarlapse pealt teda haarata. See hämmeldas teda, ta tundis, kuidas süda hakkas valjusti kloppima. Ta kummardus alla poole, üks üksik pikk rohukõrs kõditas ta nina ja Olev aevastas. Tagajärjed ilmesid järgmise sekundi jooksul. Musta juukseline ärkas, kuulis kära, pilutas oma poolavatud lauge, märkas inimest ja kassile omase hüppega oli ta juba jalul, haaras rätiku ja paiskas mingis võõras keeles kogu oma viha Olevile näkku. Ta hoidis rätti enda ees, üht otsa pidi kuni lõua alla, kuna ta pruunid jalad välgatasid rästi narmaste vahelt. Ta trampis jalgadega ja tegi käega käskiva liigutuse: „Minema! Ära!“

„Väike saadan!“ ütles Olev. „Nii ei saa sa minust lahti. Pead olema veidi sõbralikum.“

Olev kõnetas tütarlaps nüüd inglise keeles ja astus talle paar sammu lähemale. Kiljatusega ja paari vihase hüüdega hakkas tüdruk jooksuma. Olev viibus talle vannutades käsi ja järgnes tüdrukule, et teda rahustada. Punane rätt, mille tüdruk oli nüüd nagu mantli endale ümber võtnud, lendles õhus ta ümber.

Noormees pöördus ümber ja otsis üles tüdruku rõivad. Kohmetult võttis

ÕITSVAD KASTANID

Dostojevski ja Maria Isajeva

Ühel külmal talvapäeval aastal 1850 jõuab Siberisse Semipalatinski linna karistuslaste transport. Vangide hulgas — need on suuremalt osalt poliitilised roimarid — on veel mitte kolmekümne-aastane kahvatu mees. Rahutud silmad hiilgavad kurnatud, kassinast habemest piiratud näos. See on endine sõjaväeinsener Fedor Mihhailovitš Dostojevski, kes ka kirjanikuna on juba endast kõnelema pannud.

Semipalatinskis, mis oli esimeseks etapiks teel vangistuskohtale mäekaevandustes, õpib Dostojevski tundma proua Maria Isajevat. See on kooliõpetaja naine ja omab „kirjandusliku salongi“ tähe kuulsust kogu maailmast eraldatud, endiste sunnitöölistega asustatud linnakeses. Noor naine võtab huvitava vangi südamlilkult vastu.

„Kas see ei sega teid,“ küsib Dostojevski ühel teeõhtul õpetaja koduselst mõjuvas korteris, „et te ühele tõelisele sunnitöölisele annate peavarju?“

„Mitte sugugi,“ vastab Maria Isajeva, „ma tean, et te olete midagi muud kui need toored mehed, kes rõõvmõrvade ja süütamiste pärast on mõistetud Siberisse. Ma ei tea küll ikkagi veel täpselt, milles teie kuritegu seisneb.“

„See, mis ma olen läbi elanud,“ alustab Dostojevski, „on romaan. Kahe aasta eest liitusin ma ühe salaorganisatsiooniga. Politsei sai teada meie kooskäimistest. Üks vandeseltslastest, keegi itaallane, keda me kõik pidasime punase vestiga süütaks lobisejaks, oli tegelikult kardetav nuhk. Ta teatas me kõikide nimed politseile. Ühel ööl äratati mind unest ja viidi Peeter-Pauli kindlusse. Mind mõisteti salakomisjoni poolt ühe kirja ja valitsusvastaste lendlehtede levitamise pärast surma mahalaskmise läbi.“

Väike naine kahvatu näoga, milles palavikuliselt hiilgavad kaks erakordselt suurt sügavmusta silma, kuulab vapustatuna mehe pihtimust. Dostojevski jätkab:

Suured kirjanikud—

„Mõned päevad enne jõule, pärast kahekuulist üksikvangistust, tuldi mulle varahommikul kinnises vankris järele. Ma ei teadnud, mis mul ees seisis. Ühel suurel platsil jäi vanker seisma. Alles siin loeti mulle ette surmaotsus, mis pidi kohe täide viidama. Meid oli kakskümmend surmakandidaati. Meile aeti pikad valged peakatetega mantlid selga. Ühte mu seltsimeestest valdas järsku naerukramp. „Need on ju ooperikostüümid, mis meile selga pandi,“ karjus ta naerdes. Ta seoti kohe ühe posti külge. Ma arvutasin välja, et mulle oli jäänud veel viis minutit elada. Ma jagasin oma aja ja nimelt järgmiselt: kaks minutit jumalagajätkuks oma seltsimeestega, kaks minutit mu viimsete mõtete jaoks ja üks minut, et viimist korda ringi vaadata.“

„Te ju justkui luuletate, jutustades seda,“ katkestab proua Maria ta dramaatilist jutustust.

„Kuulake edasi. Päike paistis ühe lähedaloleva kiriku kuplile. Ma ei suutnud pilku pöörata päikeskiirtele. Mul oli selline tunne, et need kiired on mu uus olemus ja et ma sulan kohe pärast surma nendega ühte. Ma püüdsin kramplikult sellest viimsest muljest kinni pidada. Sõdurid tõstsid püüsid palge — seal lehvitas järsku üks ohvitser taskurätikuga. Meid viidi kindlusse tagasi. Jõudnud oma kongi, hakkasin ma rõõmust suure häälega laulma, kuna mulle oli kingitud elu. Esimesel jõulupühal pandi mind ahelaisse ja ma pidin algama teed Siberisse.“

Proua Maria on vapustatud. Tasa tsiteerib ta üht kohta Shakespeare'i „Othellost“, mille ta ümber muudab: „Ma armastan sind su kannatuste pärast.“

Dostojevski haarab noore naise käe ja suudleb seda palavalt...

Mitu aastat kestab see vaikne armastusõnn, mis põhjeneb sügaval hingesugulusel. Dostojevski käib õpetaja majas, kes on veendunud kirjaniku rüütellikkuses ja aususes. Dostojevski saab loa jääda Semipalatinskisse. Kuid 1855. aastal saab jumaldatud naise mees õpetajakoha ühte teise linna, Kusnetskisse.

Dostojevski meeleheide on piiritu, kui proua Maria lahku linnast.

Kirjanik on kaotanud söögiisu ja une, ta jääb haigeks ja näeb nii vilets välja, et tuttavad teda vaevalt veel tänaval ära tunnevad. Järsku saab ta teate, et Maria mees on surunud südamerabandusse. Dostojevski kirjutab oma armastatule kirja. Ta vannutab teda saada oma naiseks. Ühtlasi palub ta oma sõpru Peterburis, et need püüaksid saavutada talle armuandmist. Kas pole see kohutav, et isegi ta teoseid ei tohi trükkida, kuna need on karistusosaluse ja pealegi veel poliitilise kurjategija omad? Kuid Dostojevski ei saa peatselt mingit vastust proua Marialt, lahku ta salaja oma karistuskohast ja põgeneb oma elu kaalule pannes Kusnetskisse, et kõnelda armastatuga.

Kusnetskis kuuleb ta oma ehmuseks, et tal on võistleja. Dostojevski läheb proua Maria juurde, et temaga kõnelda. Noor naine vastab meeleheitel: „Ma ei tea isegi, mis ma pean tegema. Ka Vergunov ei suuda elada ilma minuta.“

„Niisiis tahate temaga abielluda?“

„Ärge piinake mind, ma ei tea seda.“

Dostojevski on lähedal hullumeelsusele. Proua Maria kardab, et ta tapab kas enda või võistleja. Kui Dostojevski hakkab uskuma, et armastatud naine kingib oma käe siiski võistlejale, teeb ta neile kartustele hoopis vastupidist. Ta läheb Kusnetski kubeneri juurde. „Ma palun teid, ekstsellents,“ kogeleb ta ärritusest väriseval häälel, „muretseda Vergunovile, kes on väga intelligentne inimene, mõni hea koht kuskil ametiasutises.“

Kuberner, kes on kuulnud Dostojevski armastusest proua Maria vastu, keda tuntakse Vergunovi kihlatuna, pole mitte vähe imestunud. „Ma mõtlesin, et ta on teie võistleja?“

„Seda on ta ka. Aga kui Maria abiellub temaga, siis vähemalt ei pea ta vaesuses ja viletsuses elama.“

Kui noor õrn naine saab kuulda sellest suurejoonelisest žestist, siis on ta otsus kindel. Ta kingib oma südamemehele, kelle armastus on nii suur, et ta hoolitseb isegi oma võistleja eest — ainult selleks, et oma armastatut õnnelikuks teha. Veebruaris 1857 leiab aset laulatus.

Vahepeal püüavad Dostojevski sõbrad Peterburi mõjurikastes ringides saavutada talle armuandmist. Kolme aasta pärast antakse Dostojevskile armu. Abielupaar võib tagasi pöörduda Peterburisse.

suured armastused

See abielu pidi aga kestma ainult seitse aastat. Proua Marial oli tüsikus. 15. aprillil 1864 sureb ta. Ka selle valu muudab Dostojevski kirjanduslikuks väärtuseks. Õnnetu naise kannatused, keda ta nii kirglikult armastas ja kelle ta nii raskesti pidi endale võitma, on kujutatud Katharina Ivanovna vapustavas kujus romaanis „Kuritöö ja karistus“.

Ibsen ja Susanne Thoresen

Novembris aastal 1851 saatis linnateatri juhatuse noore norra kirjaniku Henrik Ibseni dramaturgina mitmeks aastaks Bergenis. Ibsen oli tookord hea välimusega, kuigi pisut rüütsas noor mees, kes pani suurt rõhku elegantsele rõivastisele. Kogu ta välimuse omas midagi silmatorkavat — tume näo värvus, pigimustad lokkis juuksed ja hästi hoolitsetud habe.

Ibsen armastas väga liikuda linna kirjandusliikudes ringides. Üks eriti elav ring kunstihuvilisi noori oli koondunud doomproua Thoreseni majja. Praosti vanim tütar Susanne oli Ibsenisse avaldanud kustumatu mõju. See oli ehtnorraline kuju, suur ja sale, linnavalgete juuste ja terrassiniste silmadega. Ibsenile oli ta norra saagade naiskujude kehastis.

„Juba teie nimi viitab sellele, et te põlvnete Jumal Thorist,“ ütles Ibsen kord pooleldi naljatades noorele tüdrukule ühel jalutuskäigul Bergeni maalilises ümbruses, mis näis nagu kulissina ja õhutas Ibsenit norra draama kirjutamisele. „Te näite mulle tõepoolest ühest norra saagast pärinevat,“ jätkas Ibsen vaimustatult. „Üks oivaline aine elab minus islandi draama, mille keskseks kujukse on viikingi tütar. Ma tahaksin ta nimetada Jordiseks. Kas ma võiksin ka teid nii hüüda?“

„Ma rõõmustuksin, kui teist saaks tõeline norra rahvuskirjanik,“ vastas Susanne.

Varsti seejärel kirjutas Ibsen ühele sõbrale: „Susanne vastab igas suhtes minu abikaasa- ja elukaaslase-ideaalile. Ta on just see loomus, keda ma vajan. Ta on ebalooiline, kuid ta omab luuletunnet, suurejoonelist mõttelendu ja vastupandamatut vihkamist kõige väiklase vastu. Ta on nagu loodud minu jaoks.“

Susannest õhutatult võttis Ibsen endale ülemnäitejuhi ülesanded Bergeni teatris. Olles armastatud tütarlapse mõju all, süvenes kirjanik veel enam Norra ajalosse. Valmisid suure väärtusega tööd, nagu „Pidu Solhugis“ ja „Sõit Helligelandi“.

„Pidu Solhugis“ kanti esmakordselt ette Bergenis ja see sai väga sooja vastuvõtu osaliseks. Nagu unes mõõdus armastatud tütarlapse kõrval viis aastat, millal Ibsen pidi lepingu järgi Bergenis töötama. Ibseni kuulsus kirjanikuna ja näitejuhina kasvas. Rahvusteater Christianias pakkus talle soodsat lepingut. Enne ärasõitu tegi Ibsen oma armastatud Jordisele — ta armastus oli nende aastate jooksul küllaldase proovi läbi teinud — abieluettepaneku. Pulmad pidid aasta pärast aset leidma. Suvel 1857. a. lahkus Ibsen külalislahkest vanast kaubalinnast, et asuda teenistusse pealinnas.

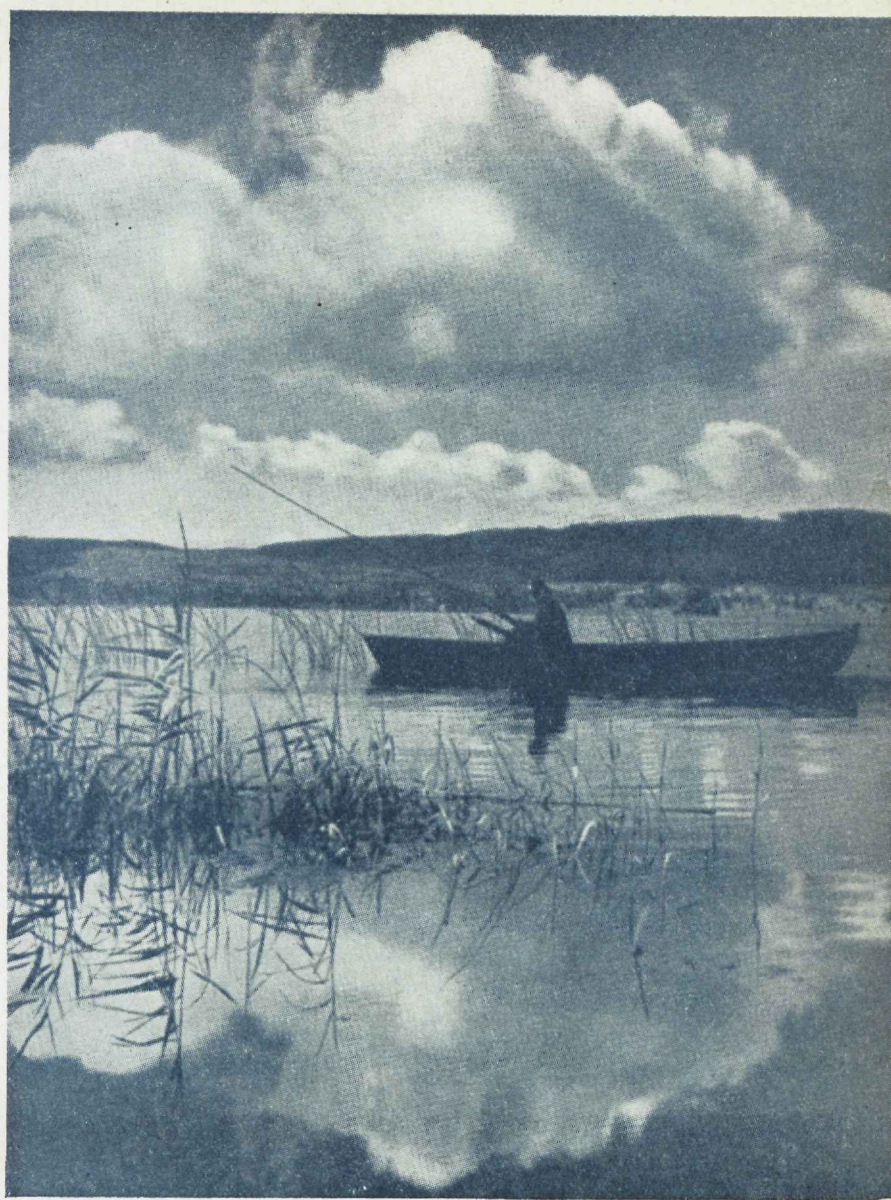
Aasta hiljem pöördus kirjanik lühikeseks ajaks Bergenis tagasi, et abielluda. Pruudi vana isa, doomproua Thoresen, pidi toimetama laulatustalituse. Pruut oli juba rõivastatud, et sõita kirikusse, kui isa korraga kokku varises. Vana doomproua oli surnud...

Laulatus leidis mõni päev hiljem siiski aset. Lähimad sugulased ja sõbrad võtsid sellest osa. Sosistati halvast endast nende abielu kohta, kardeti õnnetust noorpaarile. Kuid midagi säärast ei juhtunud. Õnnelikule armastusele järgnes haruldaselt õnnelik abielu.

Saksamaal oli Ibsen leidnud endale uue elukoha. Paljude reiseid järel läbi kogu Euroopa asus ta pikemaks ajaks Münchenisse. Kui ta töötas oma väikeses toas, ei tohtinud keegi teda segada — peale proua Susanne. Aegamööda omandas Ibsen inimestepõlgaja kuulsuse, kes kõiki, kes püüdvat talle läheneda, kohtlevalt järevalt. Seda ei olnud ta aga milgi tingimusega. Ta ei tahtnud ainult, et teda ta töös segataks. Ta ainus töökaaslane oli ta abikaasa, kes ergutas teda ikka uutele teostele.

Kuid nii hästi, nagu Ibsen end ka Münchenis tundis, igatses ta kodumaale, Norrasse.

„Kas pole kurb,“ ütles proua Susanne ühel päeval oma mehele, „et me nüüd juba ligi kolmkümmend aastat peame

JÄRVEL

leppima laenatud mööbliga? Ja meil ei ole isegi oma kodu. Kas sa ei ole tüdinud igavesti elamast möbleeritud korteris?“ „Sul on õigus,“ vastas Ibsen. „Me tahame endile lõpuks kodu luua. Niipea kui ma olen lõpetanud käsiloleva draama, seame endile kodumaal korteri sisse.“

Ibsen kirjutas tollal oma draamat „Hedda Gabler“. Aastal 1890 oli ta valmis, misjärel abielupaar lahkus Münchenist. Kõigepealt aga tahtis Ibsen näha suveõöpäikest, mida ta, nii imelikult, nagu see ka kõlab, veel kunagi polnud näinud. Christiania ja Trondhjem'i kaudu sõitsid nad Nordkapile. Tundide viisi seisis kirjanik oma naisega üksildasel kaljul, olles tummalt süvenenud kauni looduspildi vaatlusse. Tagasisõidul otsustas Ibsen — see oli ka ta abikaasa soov — asuda elama Christianiasse. Ja jälle elas vana abielupaar, kes omas juba täisealist poega, otsekui õnneliku noorpaarina. Nad ruttasid ühest mööbliarist teise, et valida endile sobivat sisustist. Kuidas rõõmustusid nad mõlemad, võides endile lõpuks rajada omaenda kodu! Mõõdus kuid, enne kui suur korter ühes ilusas majas kõrgustikul oli sisse seatud. „Siia jääme alati-seks,“ ütles proua Susanne.

Ühes värsis proosas tänab Ibsen sügavasti liigutavate sõnadega oma elukaaslast. „Raskused, mis asusid kirjaniku teel, olid tema ainuke mure. Tunnustus ja kuulsus, mis teda kroonisid, — naise ainus õnn. Kui kodus oli ta mehe mõtete sügaval merel! Kujud, mis sündisid kirjaniku unelma, said temale omaseiks. Ta elueesmärk oli poeeti uutele saavutistele ergutada, temaga koos kanda ta kutsumuse lippu ja teda murepäevil lohutada.“ „Ma tean, ta ei nõua mingit tänu selle eest ega oota tänu. Tänu elab minu hinges. See võib surra ainult koos minu lauludega.“

Kas on olemas ilusamat tunnustust elukaaslase armastusele ja andumusele kui need suure kirjaniku lihtsad sõnad?

Ibseni päevad Christianias olid valjult jaotatud. Susanne mõistis, et ta mees vajab korda, ja alistus kõigile ta soovidele. Igal hommikul täpselt samal tunnil lahkus Ibsen ma-

Hää nõuanne

„On viimne aeg

võtta Kissingeri lahjutamistablette, Liisa! Nad võimaldavad sul lahti saada liigest rasvast, mis on rikkunud sinu kaju.“

Kuulsa Kissingeri Rakoczy allika sool ja taimeekstraktid moodustavad Kissingeri lahjutamistablettide koostise.

Need tabletid on mõnusad sisse võtta ja majanduslikult tasuvad.

Boxbergeri Kissingeri lahjutamistabletid

Saadaval apteekides

T. H. Köhler

Kirju taskurätik

Ta reisis ühel päeval oma vaikse, uhke naisega sinna, kus nad oma nooruspäevil olid teineteisesse armunud. Nad tahtsid jälle näha oma teid, mägesid ja järve — kõike, mis neile midagi tähendas, ja sellele tagasi mõelda. Tolleaegsed vanad sõbrad korraldasid neile peo, ja ehkki Erik oleks meelsamini jäänud üksi Heleni, oma naisega, siiski ei võinud nad keelduda minemast. Kõik oli nagu varemgi: tantsiti ja joodi. Kuid Erik oli liiga süvenenud oma mõttesse, sel-

jast ja tegi täpselt sama jalutuskäigu. Siis astus ta minutilise täpsusega oma alatisse kohvikusse Grand-Hotellis, kus ta luges ajalehti. Kell kaks lahkus ta kohvikust. Reisijad seadsid oma kelli tema järgi, sest nad teadsid, et Ibsen oli alati täpne. Ta ootas tänavraudtee-vagunit ja sõitis koju, kus proua Susanne tema sisenemisel kandis toidu söögituppa.

Pärast lõunauinakut sulgus Ibsen oma töötuppa, mille ta naine hoidis pünklikult korras. Igal pliatsil, igal pisiasjal kirjutusalual oli oma kindel koht. Ilusat, puust nikerdatud karu tavatses kirjanik töö ajal käes hoida. Proua Susanne pidi hoolitsema, et ta lemmikkaru seisaks alati samal kohal.

Nii möödus jälle selles harmoonilises, õnnelikus elus viisteist aastat sõpruses ja armastuses. Siis hakkas kirjanik põdema. Kerge hälvatus laskis aimata halba. Oöl vastu 23. maid 1906. a. sai Ibsen ataki, ta elu kustus.

Kolm päeva hiljem kanti suurim norra kirjanik kogu maa osavõtul hauda. Ta truu elukaaslane oli nii masendatud mehe kaotusest, et tal polnud jõudu matusest osa võtta.

leks et ta kõike nendega, sõpradega, oleks saanud hästi kaasa teha.

Oli möödunud juba terve tund, siis tuli järsku Reva oma mehega. „Kui kahvatu ta on,“ mõtles Erik, „tal oli juba varemni nii valge nägu, aga nüüd on ta otse haiglaselt kahvatu.“ Ta otsis silmadega Helenit. Helen tantsis. —

Ta teadis, et Heleni vahekord Revaga polnud just sõbralik. Juba endisest ajast. Selles oli süüdi üks õhtu (ah, nii palju, nii palju aega oli sinna tagasi), siis oli Reva sõnades ja näoilmega mõista andnud, mis Erik temale tähendas. Erik ei uskunud, et Reva oleks teda kunagi armastanud. Aga Helen, kes sel ajal oli olnud noor tütarlaps, arvas seda teadvat. Ja ta polnud seda Revast unustanud, kuigi ta kunagi sellest ei kõnelnud.

Erik jäi oma nurka ja Reva liitus, pärast seda kui oli teda teretanud, teistega. Kuid Erik nägi, et ta jõi, ja talle meenus, et ka varemni oli ta aeg-ajalt nii meeletult joonud. Ta teadis, et see oli toimunud enamasti mure pärast.

Pärast keskööd ei tantsinud Reva enam, ta tuli Eriku juurde ja istus tema kõrvale. Erik ei rääkinud temaga midagi peale harilikkude lausete. Kuid järsku hakkas Reva nutma ja haaras ta käe. „Minule sa kuulud ikka veel vana ilusa küla juurde,“ ütles ta.

„Kas nüüd pole see enam nii ilus ja selline, nagu oli tookord?“ küsis Erik ja vaatas ta pisaraid.

Reva ei vastanud midagi, ta nuttis. „Ära nuta siin,“ ütles Erik talle ja vaatas ringi, otsides ta meest. See tantsis ühe pruuni nahavärvusega tumedajuukselise daamiga, keda Erik ei tundnud. „Kas sul on taskurätikut?“ küsis Reva.

Ta otsis oma taskus, tõmbas kirju rätiku välja, mis polnud veel lahti võetud, ja andis selle talle. Kui Reva hoidis rätikut oma kahvatus käes, meenus Erikule, et see oli kink Helenilt, ta tõsis püsti ja teadis, et Helen ei võinud enam olla tantsijate seas.

Ta leidis Heleni maja eest, niiskes tuulises pimeduses. „Tule,“ ütles Erik, „me hakkame minema, mulle ei meeldi siin enam.“

Järgmisel päeval tegi Helen külaskäike, ja kui ta tagasi tuli, oli ta tähelepandavalt vaikne. „Mis sul on?“ küsis Erik. Helen ei vastanud. Erik ajas peale, palus teda. „Ma nägin üht taskurätikut ühe naise käes,“ ütles ta, „ma tundsin seda nii hästi...“

„Ja siis?“ küsis Erik. — Helen kuulatas. „Seal tuleb keegi. Mine vaata alla.“

Erik avas ukse, see oli pottsepp Jorg. Nad olid head sõbrad sellest ajast, kui Erik veel külas elas. „Tore, et tulid,“ ütles Erik.

Nad jõid kohvi ja siis ütles Erik: „Noh, jutusta nüüd, kuidas näeb nüüd siin välja?“

Jorg jutustas üht ja teist ning järsku ütles ta: „Jah, Reval pole ka kerge oma mehega...“

„Kuidas nii?“ küsis Helen.

„Jah, ta hiljuti hakkas kord ühel õhtul järsku nutma...“

„Jajaa,“ sõnas Jorg, „temast on kahju. Kuid jäägu pealegi, ärgem sellest rääkigem.“

„Jah,“ ütles Helen, „nii on kõige parem. Sellega osutame talle suurimat lugupidamist.“ Ta muutus väga mõtlilikuks.

Kui Jorg oli läinud, ütles Erik: „Ja see endine... Kas pean taskurätiku ära tooma?“

Helen vaatas talle otsa. „Ei,“ ütles ta tasa, „seda pole sul vaja teha. Jäägu see talle sinult ja minult ta mure jaoks.“

„Sa oled õilsaim naine kogu maailmas, Helen,“ ütles Erik.

„Tule,“ vastas Helen, „läheme jalutama, õhtu töötab minna ilusaks.“

„Jah.“

Poolaasta-tellijad!

Uuendage aegsasti

«Mareti»

tellimine aasta lõpuni

OLGA TŠEHHOVA OMA TÛTRE ADAGA

Paar minutit

OLGA TŠEHHOVAGA

Pole sugugi nii kerge pääseda Olga Tšehhova jutule, kuna ta tunnid on tulvil tööd. „Rohkem kui tulvil,“ ütleb ta ise naeratades, kui meie lõpuks siiski kõnetame teda ta kaunis kodus. Kogu päeva viibib ta ateljees filmimisel. Vahepeal tuleb tegelda ka uute osade ettevalmistustega. Ja lõpuks on ta ka veel — mitte viimsel kohal! — perenaine ja perekonnaliige. Juba mõnda aega on ta teatavasti abielus ühe belgia majandusjuhiga. Ta kodus elavad ka ta ema ja õde, Ada von Knipper, keda tuntakse oivalise näitlejatarina vene pagulasist näitlejate mõningaist ettekandeist Berliinis. Siis on vaja ka veel pühendada end oma tütrele Adale, kellega seob teda südamlik sõprus. See äsja veel lavakutse lävel seisev väga noor kunstnik on tuntud ja hinnatud kaameramehe Franz Weihmayri abikaasa.

Olga Tšehhova on, millist osa ta ka ei mängiks linal või laval, võitmatu sarmi kuninganna — nii öelda, „armastusväärne“ daam. Ta evib loomulikku, meeldivat targa naise ihaldusväärsust.

Ta isiksuse võlu, mida kiirgab igast tema loodud kujust, ümbritseb teda ka elus. Milline on saladus, mis laseb teda filmist filmi näida võluvamana? Muidugi ta on ju veel noor, olles väga vara abiellunud omal ajal Venemaal, vaatamata „juba“ abiellunud tütrele, ent ta tõelise nooruslikkuse põhjuse reedab ta ise, rääkides oma töötempost ja oma elukorraldusest.

„Mul pole aega,“ ütleb ta, „tegelda argipäeva pisiasjadega. Olen loomulik, lihtne inimene, ma pole kunagi midagi konstrueerinud elus, olen vältinud kõike, mis tekitab segadusi. Peale selle on hea, kui on alati midagi ette võtta. Mul pole hommik-mantlit ega toatuhvleid. Elu on nii kohutavalt lühike! Mida kõike ei tahaks veel teha, ent lihtsalt ei jõua selleni. Tahaksin ka nii meeeldi kirjutada, säilitada elamusi, millised meilt libisevad. Ent kust võtta aega?“

See elavus, see ettevõtlikkus on tõepoolest hinnatav noorusallikas igale inimesele. Kõnelus muutub aga veel huvitavamaks seetõttu, et satume nüüd teemale, millist on vaevalt puudutatud ja mis käsitleb filmiloomingu tähtsat probleemi. Olga Tšehhova jutustab nimelt, kuid võrd tähtis on filmimise juures kaameramehe töö. „Mul on õnne,“ ütleb ta, „evida nüüd kaameramehi, kes annavad vaba voli isiksusele. Filmis või palju enam filmitehnikas varitseb oht — moonutada isiksust; siin ollakse sõltuv tehnikast, ei näida mitte sellisena, nagu ollakse, vaid sellisena, milliseks kaamera meid teeb. Vajame seepärast kunstnikke kaamera juures.“

„Elu on nii kohutavalt lühike,“ ütles Olga Tšehhova. Leiame, et ka selle intervjuu hetked olid liiga lühikesed, kui teda nüüd taas töö juurde kutsutakse; võinuks veel nii paljust temaga vestelda...

Teine Noorus

Warwick Deeping'i armastusromaan.

4. järg.

Ja Martini armastus tema vastu! See oli mehe armastus. Naer ja nökkimine ja otsekohene pilk silmadesse! Saladusi polnud nende vahel kunagi olnud. Ühiselt olid nad võidelnud, ühiselt võitnud, ühiselt oma võidu üle juubeldanud. Ka esimeste kuude möödumise järel pärast abielumist polnud järgnevat mingit pettumust. Nella armastus oli muutunud rahulikmaks, oli võib-olla pisut oma kirest kaotanud, aga õrnuse mõttes veel juurde võtnud. Nad olid üheskoos vaesust kannatanud, aga just see võitlus oli kõik hea, mis neis mõlemas peitus, välja arvanud. Kunagi polnud nad unustanud naeru, kunagi polnud neil elu oma salapärasest võlu kaotanud.

Nella vaatles üle raamatuääre oma meest. Kui ta hakkaks kõnelema, avaks talle oma südame!

Ta peenetundeline taip käskis tal rahulikult jääda ja ära oodata, mitte esitada küsimusi. Mehed vihkavad seda, kui neilt midagi küsitakse. Nella teadis, et naisel, kes mõistab naeratada ja vaikida, kes on täna täpselt samasugune, nagu ta oli eile, ja kes oma meest armastab, ilma teda kantseldamata, on palju vähem karta kui sel naisel, kes oma meest järjest ründab.

Ka õhtusöögi kestel jäi Frensham sõnakehvaks. Ta sarnanes mehega, kes on oma jõu ära raisanud.

„Ega sa täna õhtul ometi ei tööta enam, Martin?“

„Ma ei tea veel.“

„Ära tee seda parem. Ma mängin sulle midagi ette.“

Oma piipu imedes sirutas Frensham end tugitoolis, kuna Nella mängis. Veel hiljuti oli muusika Frenshamile õhutavat mõju avaldanud. Muusika elustas ta loomisvõimet, lastes kõik asjad elavamalt esile kerkida. Vahetevahel, kui tal mõni stseen ei tahtnud õnnestuda, oli ta Nella pannud hämaruse tulekul klaveri ette istuma ja kuulanud seni muusikat, kuni ta üle tuli nagu valgus ja kõik, mis enne oli segane ja ebamäärane, kerkis selgena ta vaimusilma ette.

Toa tagumises nurgas põles punase varjuga lamp. Frensham istus varjus, ainult värisevad kaminatule varjud mängisid ta näol. Kui Nella mängu kestel ta poole vaatas, oli tal tunne, nagu näeks ta kokkuvajunud haiglast kogu sunnituult rahulikuna, õnnetuna, piinatuna. Ta tundis Frenshamit tema loovates meeleoludes, tundis ta pingutatud ilmet, aga nüüd polnud see ilme sedalaadi. Tal oli mõtleja nägu, kelle mõtted ei jõua kunagi küpsuseni.

Nella tõusis klaveri juurest, võttis raamatu ja tõmbas ühe tugitooli tule juurde. Frensham heitis vargsi pilgu ta poole, nihutas end rahutult toolil ja süütas piibu, mis oli kustunud. Nella tegi, nagu loeks ta, aga see oli osavusetu teesklus, sest lambivalgus ei ulatunud ta raamatuni.

„Sul on seal ju pime,“ kõlas Frenshami hääl erutatult.

„Kaunis pime küll. Aga mul ei olegi lusti lugemiseks.“ Martin laskus uuesti tugitooli.

„Tahaksin teada, kas inimestel saab kunagi raamatute lugemisest nii villand, nagu võib villand saada raamatute kirjutamisest?“

„Ma usun, et mitte,“ ütles Nella leebelt.

„Meil, kes me sõnadega mängime, saab sellest mängust lõpuks villand. Sõnakõlksud — tunnete mulin — naiste töö.“

„Suurem osa naisi ohverdaks oma pea, kui nad oleksid võimelised seda mängu mängima. Muide, aga see polegi paljas mäng sõnadega.“

„Oh siiski, laps.“

„Ei ja veel kord ei, see on elu, elav elu —“

„Jah, pudelissepistetud elu, kinni korgitud, varustatud sildiga: „Eau d'amour“ ja serveeritud inimestele, kes armastavad omaenese lõhna nuusutada. Tead sa, mul on tunne, nagu —“ Ta katkestas äkki, ajas end toolil sirgu ja vaatas üksisilmi, küünarnukid põlvedele toetatud, vihaselt tulle.

„Mul on tunne, nagu poleks mul enam midagi öelda, see tähendab, midagi niisugust, mida inimesed tahaksid kuulda.“

Vanad kulunud teemad ei huvita mind enam. Nüüd alles hakkas märkama, et ma veel kunagi pole öelnud tõe.“

Nella naeratas kaastundlikult.

„Ma küll ei saaks seda öelda.“

„Aga see on tõsi. Olen kõik need aastad armastusväärset lavendlivärvilist loba kirjutanud. Aga inimene areneb. Mõne päeva eest lugesin ma jälle oma esimest tükki. Mul on häbi. Jah, kõigepealt tuleb iseennast leida. Aga praegusel siinapilgul —“

„Sa oled end pisut käest kaotanud.“

„Seal on sul õigus. Kõik need ilusad koidud ja päikeseloojangud, kuuvalgused, kulisside mõjud on kustunud nagu rambivalgus. Ma seisan kõledal laval pimeduses, tühja saali ees. Aegamööda õnnestub mul heita pilku lavatagusesse masinavarki, kulissidele. Aegamööda hakkas ma tõe aimama. Ma katsun tõe kirjutada. See on raske. Mul on tunne, nagu kirjutaksin võõras keeles.“

Nellale meenusid ägedad kritseldused, mida ta oli näinud Martini käsikirjas: „Neetud loba, neetud loba.“

Kas oli tema süüdi Frenshami muutunud olekus? Nella ei mõistnud teda, aga Martin tegi tal südame raskeks.

„Katkesta oma töö kuuks ajaks, Martin.“

Martin närts oma piipu. „Seda ma ei saa. Ma tunnen, kuidas uue näidendi aine minus mässab. Mul ei ole ainult jõudu seda vormida. Ma pean võitlema. Sellest saab metsik võitlus — kuni jõuan ladvani.“

Nella vaatas tummalt tulle. Ta vaikimine oli julgustav vaikimine. Ta igatses veel rohkem teada, aga ta ei tahtnud Martinit paluda oma südant avada. See pidi tal iseenesest tulema.

„Küll leiad enese jälle, Martin, võib-olla läheb kõik sinu iseenesest rööbastesse.“

„Palun taevaid, et sul oleks õigus,“ ohkas Martin. „Ma muutun järjest ebakindlamaks ja raskemeelsemaks. Kõik paisab mulle laialivalgununa. Ma ei näe enam seda, mis ma varem nägin. Ma ei suuda öieti aru saada sellest uuest maailmast, mille olen enesele loonud. Aga sulle näib see muidugi hoopis rumalusena, mis ma kõnelen.“

„Ei, tõepoolest mitte,“ ütles Nella tasa.

Martin tõusis üles, viis lambi keset tuba ja keeraski tahi kõrgele. Ta kõndis rahutult pool minutit edasi-tagasi, nagu otsides midagi.

„Kas sul ei oleks lusti minna Harlandide juurde ja mängida seal bridži?“

„Mine üksinda, Martin. Tahan laenuraamatukogust toodud raamatu läbi lugeda.“

„Hästi, ma lähen siis üksi,“ vastas Martin. „Harland palus mind eile, et ma lähaksin nende juurde, kui mul aega on. Ma ei jää kauaks.“

Aga ta jäi väga kauaks. Nella oli kaks tundi voodis lamanud, kui Martin tuli koju.

5

„See mees tunneb naisi ja ei tunne ka!“ oli Judith Ruddigeri otsus, tema esimene impulsiivne otsus Martin Frenshami kui draamatiku üle. Ta hoidis teda oma süles, see tähendab trükitud osa Martinist. Vana tammepuu-mööbel ja punased padjad raamatukogu aknanišil toonitasid veel rohkem ta elujõulise näo kahvatust. Judith Ruddiger oli meeleline naine. Temas oli äkki tekkinud taltsutamatu soov kätte saada selle mehe tõeline mina ja teha teda oma orjaks. Frenshami draamad näisid talle sügava metsana, mille pimedates varjudes ta uudishimulikult ja himukalt katsus jälile saada selle hingesügavuste.

Mõttlikult võttis ta sigareti, läitis selle ja vaatas aknast välja. Oakhill oli igivana maja igivana pargiga. Telliskivimüürist ümbritsetud terrass võttis enda alla kogu lõunafronidi ja sealpool punast joont laius avar aas roheline vaibana. Seal-

**NIVEA
KREEM**

*Nii on
mõistlik!*

Ei ole soovitatav viibida pikemat aega kõrvetavas päikesepaistes katmata peaga. Üldse on tervislikum harjutada end päikesega pikkamööda. Alake seejärel lühiajaliste päikesevannidega ja pikendage nende kestvust päevpäevalt. Kunagi ärge minge päikesesse kaitsetult, vaid imutage nahk enne põhjalikult Nivea-kreemiga. Nii pruunistub nahk ühtlaselt ja säilib pehme ja nõtk. Soovite aga jääda kauemaks päikesesse ja pruunistuda ruttu, võtke Nivea-Ultra-õli. Nivea-Ultra-õli laseb läbi ainult pruunistavad kiired ja väldib igasuguse põletusohu.

Hinnad alates 30- nest sendist.
WERNER MEHKS, TALLINN.

pool aasa oli teine terrass ja selle taga lame kraav, mis eraldas parki metsast. Puude keskel virvendas kalatäik. Eemal kauguses sinasid pehmetes toonides sügavad metsad.

Aga Judith Ruddigeri silmadele ei pakkunud see pilt praegu mingit naudingut.

„See romantiline naine! Jah, tema on ta loomingu kunninganna. See on ainuke liik naisi, keda ta näib tundvat. Ja siis ahvatleja? Ma usun, tal pole aimu, mis tähendab olla rahuldatud. Kindlasti pole ta elus mitte kunagi eksinud.“

Judithi pilk jälgis suitsupilvi.

„Sealjuures on ta jõuline. Kuid ta võiks palju enam saavutada. Õieti peaks ta nagu rakett õhku lendama. Aga arvatavasti istub tal kodus õrn tähtsusetu naine ja mässib ta jalad viituhvlitesse! Päris kindlasti.“

Ta toetas pea vastu punaseid patju, nii et ta valge kael tuli esile. Närvlikult kõpsutas ta jalaga vastu põrandat, siis naeratas ta. Punane suu ta kahvatus näos tõmbles ahvatlevalt.

Kusagilt eemalt kostis ähkiva mootori põrin. Vahetevahel näis see hääl tulevat otse taevast, siis jälle otse pargist. Judith Ruddiger viskas sigaretti aknast välja ja ajas enda sirgu.

Vaevalt nähtav kollane punkt kerkis sinisele taevale. Ta liikus, säras päikeses ja muutus iga sekundiga selgemaks. Nüüd näis ta sügise puust maha langeva lehena. Mootori põrin muutus kõvemaks. Siis jäi äkki kõik vaikselt. Judith Ruddiger jälgis spiraalina maha langevat lennukit. See oli järsk laskumine sinisest taevast, julge ja seikluslik. Siis läks lennuk spiraallennust üle liuglennule ja kadus pargi puude taha.

Judith Ruddiger laskus uuesti patjadesse. Ta näol oli jälle isesugune anduvalt meelas ilme. Vahel tundus talle elu liiga ruttavana, vahel otsis ta ise elu nalginud metsloomahoolimatusega. Tänapäevane ennelõuna töötas talle tuua meelelahutust.

„Ühel päeval, kui ma luban, maandub ta siin sellel murul,“ ütles ta omaette, tehes laia käeliigutuse. „Aga täna tuleb ta neid astmeid pidi üles. Oheldamatu noormees pruunistunudressis ilma mütsita. Ta jääb seisma ja läidab sigareti. Iseteadvalt ja näiliselt ükskõiksena sammub ta siis üle muru. Ta ilmub terrassile, vaatab ringi enese ümber ja hüübib siis akende alla. Ma olen siis muidugi üllatunud. Ta vaatab mulle otsa oma siniste silmadega, katsudes mõju avaldada.“

Kõik sündis täpselt, nagu ta oli kujutlenud. Pruun kuju ilmub terrassile, jääb seisma, läitib sigareti ja lonkis üle muru maja poole.

Noormehe nägu oli tedretähtedega üle külvatud, silmade sinihallid iirised sirendasid kollased punktikesed. Tähelepanuväärne oli selle mehe enesekindlus, mis sobis halvasti ta välise kujuga. Tegelikult oli noormees täiskasvanud tänavapoiss, vaevalt keskmist kasvu, kitsaõlaline, x-jalgadega ja naiselikkude

puusadega. Ta kõnnak oli loid. Ta võis olla aastatelt kaks-kümmend neli ja talle meeldis mängida elumeest.

„Hallo,“ hüüdis ta.

Judith Ruddiger, kes tahtis jätta muljet, nagu loeks ta, vaatas üllatunud pilgul üles.

„Juba jälle olete siin!“

Puusi hõljutades lonkis mees üle terrassi aknani.

„Kas te ei kuulnud mu masinat?“

„Ei.“

„Olen kõvasti läbi raputatud.“

„Mis tunne võib olla end niiviisi läbi raputada lasta?“

„Te ei tea seda? Täna, ma ütlen teile, lasksin ma masinal alles joosta! Kuuskümmend viis kilomeetrit minutis! Eile lendasin ma tagurpidi. Kinnitasin end lennuki külge. Kui teid huvitab, siis näitan teile kunagi.“

Ruddiger istus mugavalt ja vaatles meest, kes seisis suure enesekindlusega terrassil ja vaatas ta poole üles. Mehe nooruslikkus pakkus talle lõbu. See mees oli edevaim olevus, keda ta oli kohanud siin maailmas. Edevus oli seda nõrka olevust taga kihutanud tegema asju, mille ees niimõnigi tugev mees pörkas tagasi. Kaines valguses vaadelduna oli ta nõrk hoop-leja, aga just ta jõuetus oli temast teinud julge lenduri.

„Olen inimlik naine, härra Kenneth Mott. Ma ei viska oma kindaid lõvipuuri ega nõua, et mehed tooksid need sealt välja.“

„Tõesti mitte? Mina küll uskusin teist seda.“

Ruddigeri silmad välkusid. Tõepoolest kuulus ta nende naiste hulka, seda teadis ta ise paremini. Juba kuu aega tuli see jõmpsiikas korrapäraselt läbi õhu ja maandus Oakhillis. Nad olid teineteist tundma õppinud juhuslikult linnas. Säärased elamused olid Judith Ruddigerile juba ta kuueistkümnendast eluaastast üsna tavalised.

„Te ei tarvitse minu ees end suureks teha.“

„Oh, ma kinnitan, ma ei lobise niisama! Peale selle —“

„Mõelge ometi sellele skandaalile, armas sõber, kui te lamate keset parki nagu purunenud muna.“

Mees naeris: „Mehel peab olema julgust.“

„Te nagunii raiskate asjatult mu teenijate aega. Alati peavad neli aednikku teie masinat hoidma ja minu autojuht propelleri käima panema. Mulle ei meeldi see. Tulevikus keelan ma teil selle ära.“

Lendur toetus vastu aknapiita.

„Ärge õelge midagi säärast, proua Ruddiger.“

„Ütlen siiski. Ma pole kodujänes, mu noor sõber, ja teie pole kull, kes —“

„Kodujänes! Teie ja kodujänes! Kas ei lenda ka õõliblikad tule poole?“

Proua Ruddigeril oli isesugune meetod mehi vaos hoida. Ajaga oli ta seda kunsti õppinud.

„Teie väike poiss, ma pean tõepoolest teie üle naerma. Sõita kolm korda nädalas sada kilomeetrit selleks, et üht

tädi tervitada? Jah, ma olen teie tädi, ärge unustage seda. Minugipärast võite lõunasöögiks tädi Judithi juurde jääda. Võib-olla üks sigaret, mu laps?"

Ta ulatas noormehel sigaretitoosi. Mõneks hetkeks tegi Kenneth turris näo.

"Mis raamatut te loete?" küsis ta lõpuks.

"Teid ei huvita ju raamatud."

"Siiski, tädikene. Mis raamat see on?"

"Draamade raamat, ühe väga targa mehe kirjutatud."

Härra Kenneth läitis uue sigareti.

"Minu silmis on see alpus. Mees peab midagi ette võtma, aga mitte mugavalt laua taga istuma ja rumalusi kritseldama. Et teiesugune naine säärase raamatut vastu huvi tunneb, seda ma küll ei taipu."

Proua Ruddiger muutus kärsituks. See oli küll väga meelitatav, et läbi õhu tema juurde lennati, aga muidu polnud see noormees küll kuigi huvitatav.

"Kas ehitasite oma lennuki ise, lapsuke?"

Härra Kenneth vaatas talle imestunult otsa.

"Mina? Ei! Aga ma võin kihla vedada, et ma võiksin üsna korraliku masina kokku seada."

"Ei, seda te küll ei mõistaks teha. Et seda teha, peab mees vahetevahel kaua ja korralikult toolil istuma."

Kennethi nägu vajus rumalalt õõnsaks.

Proua Ruddiger ütles: "Ma helistan Markhamile ja ütlen, et jääte lõunaks siia. Tulge sisse ja lugege nii kaua seda rumalat raamatut, kuni ma ümber rõivastun."

"Ei, tänan väga. Ma vaatan parem vahepeal teie autot. Võib-olla saan teie autojuhile mõned tarvilikud näpunäited anda."

"Ta tapab teid ära, härra Kenneth Mott. Minu autojuht on jänki."

"Seda ta kindlasti ei tee."

Judith vaatas pilkava naeratusega, kuidas mees üle muru lonkis.

Lõunasöögil oli Judithil hirmus igav noore Mottiga. Proua Ruddiger armastas häid vestlejaid. Et noor poiss palju müle läbi õhu lendas ainult selleks, et teda näha, see fakt oli talle alguses väga meeldinud. Aegamööda hakkas aga poiss lähenemiskatseid tegema. Ta oli noor ja rumal, ilma ajuta, kujutledes, et tema võib suhteid luua säärase naisega, nagu oli proua Ruddiger.

Pärast seda kui ta oli lubanud Mottil suitsetada paar sigaretti terrassil, ütles ta lühidalt: "Ja nüüd oleks kena, kui te läheksite oma masinasse ja söuaksite kodu poole."

"Te tulete ometi kaasa, et näha mind õhku tõusmas?"

Proua vaatas talle kriitilise pilguga.

"Noor söber, te muutute liiga enesekindlaks. Ma ei tule kaasa, mul on juhuslikult parematki teha. Niisiis head nägemist!"

Ta tõusis püsti ja ulatas noormehel kae. "Te ei tohi oma alatise siia-sinna lendamisega nii palju bensini kulutada. Järgmine kord ei anna ma enam oma inimesi teie käsutusse."

Pisut solvunult süütas Mott enesele uue sigareti.

"Just nii, nagu käsite, proua Ruddiger. Head nägemist! Järgmisel korral saadan teile telegrammi."

Ta tahtis hakata minema üle terrassi ja selle all oleva muruplatsi.

"Ei, härra Kenneth," hüüdis proua Ruddiger talle järele, "sealtnaudu. Minu külalised lahkuvad majast läbi aiavärava. Nii on kord juba kombeks. Adjöö!"

Sigaret viltu suunurgas, läks noor Mott vihaselt minema. Värava kohal sõitis tast mööda keegi härra suure rohelises autos. See oli Frensham. Mott vaatas talle järele.

"Ah seepärast tahtiski ta minust lahti saada," otsustas Mott endamisi. "Kõige parema meelega pöörduski ümber ja läheksin ning mängiksin seltsidaami."

Aga ta ei pöördunud ümber.

Frensham juhutati salongi ja teener tõmbus tagasi läbi aiaukse. Frensham kuulis hääli. Mõne minuti pärast ilmus teener uuesti.

"Tohin teid paluda, mu härra, kaasa tulla?"

Judith Ruddiger tõusis püsti ja läks Frenshamile vastu. Igavus oli ta silmist kadunud.

"Andestage mulle minu sissetungimine. Minu naine teeb vormilise visiidi järgmisel nädalal."

Proua Ruddiger näitas toolile.

"Palun võtke istet, härra Frensham."

Frensham vaatas proua Ruddigerile pisut kohmetult otsa, nagu oleks tal hirm oma huvi liiga avalikult näidata.

"Ma tahtsin ainult küsida, kas te oleksite nõus mind segapaari mängus Brackenhilli pokaalile jälle partneriks võtma? See on minu poolt peaaegu nagu palve —"

"Kas leiate?" küsis proua Ruddiger. Frenshami püsiv pilk tegi ta rahutuks. Mehe tagasihoidlikkus olemuses oli vaevaliselt maha surutud kannatamatust. Ta mehelikkus oli proua Ruddigeri esimesest pilgust alates ärritanud.

"Oleksin väga õnnelik, saades teid oma partneriks."

"Missugusel päeval?"

"Reedel ja laupäeval järgmisel nädalal."

Proua Ruddiger laskis paista, nagu mõtleks ta järele.

"Jah, neil päevil on mul aega. Püüan olla tubli partner."

"Selles olen ma veendunud."

Tekkis äkiline vaikus. Frensham ei mõistnud enam midagi öelda. Ta vaatas kaugete metsade poole ja ta teravalõikelisel näol oli pingul ilme.

"Jumalik väljavaade."

Vaevaliselt tõukas ta sõnad suust ja näis, nagu taipaks ta seda isegi.

"Jah, suurepärane." Proua Ruddiger naeris ja ta nägu elavnes. "Mõelge ometi, keegi pöörane noormees tuli tunni aja eest lennukis, et mind külastada. Arvatavasti on ta nüüd juba läinud."

Frenshami silmad löid lõkkele.

"Ma kadestan seda noormeest!"

"Teie?"

"Jah!"

Proua Ruddiger vaatles mehe profiili tugevasti esile tükiva lõuaga ja teravalõikelise suuga.

"See on lihtsalt koomiline."

"Leiate?"

"Jah. Poiss on nagu porikärbes. Aga isegi sumin ei tule temast enesest."

Frensham vaatas kaugusse.

"Seal ta lendab."

Hele tuluke Frenshami silmis üllatas teda.

"Kas oleksite meeleldi seal ülal?"

"Võib-olla. Ollakse liiga kõvasti juurtega maa sees. Lendamine äratab minus kadedust." Ilma pikemata tõusis Frensham püsti ja vaatas oma kella. "Kella kolmeks lähen ma golfi mängima. Olen nii tänulik teile, et tahate mängida minuga."

"Loodan, et jääte minuga rahule."

Esmakordselt vaatas Frensham talle otse silmi.

6

Nella Frensham oli lasknud auto ukse ette sõidutada. Ta tahtis külla sõita. Samson, teener rohelises livrees, mida ta vihkas kõigest hingest, istus tüüri juures. Ta istus kangelt ja sirgelt, silmad suunatud otse enese ette.

"Valley Courti, Samson."

"Teie käsul, armuline proua."

Valley Courti omanikud olid aga välja läinud ja roheline auto sõitis rododendronihekkide vahelt tagasi.

"Kuhu nüüd, armuline proua?"

"Oakhilli."

"Teie käsul, armuline proua."

Nella Frensham istus unistusse vajunult. Oli sadanud, aga taevas oli jällegi selgunud ja maa pakatas mahlakas rohelisuses. Aasad olid üle külvatud võililledega. Maast ja puudest hoovas magusat lõhna. Kuldnokad laulsid nii rõõmsasti, nagu poleks eelse päeva õnn mitte midagi praeguse silmapilgu vastu.

"Sa võiksid öieti proua Ruddigerile Oakhilli visiidi teha, Nella. Proua Ruddiger on ameeriklanna. Mängin temaga vahetevahel golfi. See jätab sõbralikuma mulje."

Frensham oli seda muuseas maininud ja Nella oli selle ettepaneku ilmsüütult vastu võtnud. Proua Ruddiger oli üks neist paljudest daamidest, kellele Nella tahtis teha põgusa visiidi, et seda otsekohe jälle unustada. Auto lendas läbi männimetsa alla orgu, kihutas jälle mäest üles, et sisse pöörduda Oakhilli. Kuuskedeele viis läbi pargi.

Kui auto peatus punase telliskivivärava ees, oli Nellal silmi ainult lillepeenarde jaoks. Samson astus autost välja ja helistas. Teenijatüdruk avas. Jah, proua Ruddiger olevat kodus.

Nella jättis oma tolmumantli autosse. Ta kuulus nende väheste inglannade hulka, kes rõivastavad end oma maitse järgi ja sellest hoolimata on alati rõivastatud moodsalt. Ta kleit oli pehmest tuvisinisest siidist. Väike kirsapunane õlgkübar andis ta pruunidele juustele isesuguse läike. Ta kindad olid hallist rootsi nahast, ka kingad olid hallid. Kogu ta kuju mõjus elegantselt ja reetis targa naise arenenud maitset.

Teenija viis Nella salongi, kuhu ta jäi tükiks ajaks üksinda. Selle ameeriklanna korteri sisustus ei huvitanud teda. Judith Ruddiger oli Oakhilli üürinud möbleeritud ja Nella Frensham tundis seda maja küllaldaselt. Ta teadis, et siit ei võinud leida ühtegi maali ega mööblieset, mis võiks teda huvitada. Maja ise oli suurepärane, sisseseade rikkalik ja maitsetu nagu Garstangid, kellele kuulus Oakhill ja kes olid sõitnud aastaks välismaale.

Ummaral laual oli palju raamatuid. Üks hästitutud köide äratas Nella tähelepanu. Ta kummardus üle laua ja võttis kätte Martin Frenshami draamad. Kui ta raamatu lahti lõi, nägi ta, et keegi oli raamatu veerele kritseldanud märkmeid. Siin ja seal olid küsimärgid ja põgusalt kirjutatud sõnad.

(Järgneb.)

Ravige end . . . . . . ilusaks ja terveks

Kui me mõtleme, et on olnud sajandeid, kus ei tegeldud algelisimagi keharaviga, siis tabavad meid kerged hirmujudinad, ent sellest pole palju aega tagasi, millal arstid hoiatasid tungivalt neid väheseid, kes tahtsid pesemist uuesti sisse tuua, „äärmiselt ebatervisliku kombe“ eest! Ja seejuures oli niisama ilusa kui targa Ninon de Lenclos' salavahendiks igapäevane ülenipesemine külma veega! Ja kuidas käitusid tema kaasaegsed? Nad minkisid, puuderdasid ja lõhnaõlitasid end ning katsid end väljas viibides loorde ja maskide üliküllusega, et vältida iga õhutõmmet. Võib mõelda, millises seisukorras oli säärane nahk. Täname oma loojat, et me elame 20. sajandil ja võime takistamatult lasta õhul ning päikesel mõjuda oma nahale. Vana ja noor tunneb rõõmu vabast suplustest.

Kuid — käsi südamele, kuidas on lugu igapäevase keharaviga? Kas peseme end tõesti iga päev peast jalgadeni? Mitte igatühele pole võimaldatud võtta lühikest sooja vanni sellele järgneva külma duššiga. (Külmad duššid ei ole närviliste, verevaeste inimeste jaoks.) Selleks kulub hea hulk energiat, et võtta mugava kümblyse asemel vannis ette igapäevane ülenipesemine. Kuid võit tasub vaeva! Hoolas seebitamine pehme seebiga lahustab rasva- ja higieritust miljonites nahapoorides, surmab baktereid ning tõrjub meist eemale leha ja haiguse. Kes pole hommikul veel välja maganud, peaks värskendamiseks enne kümblyst või ülenipesemist keha tugevasti keskmise kõvadusega harjaga harjama. Nad märkavad rahuldusega, kuidas naha pinnalisemad sarvkihi-osakesed nahal end iseseisvaks teevad ja eraldunud halli nahakihi alt noor, roosa nahk nähtavale tuleb. Nahk muutub sellise kohtlemise tagajärjel läikivaks ja siledaks. Suur mugavustunne valdab me keha. Me tunneme, kuidas veri kiiremini voolab ja kõik väsimus on nagu pühitud. Samal ajal lõõme kaks kärbest ühe hoobiga. Harjamine sunnib meid käsi ja jalgu põhjalikult sirutama ning venitama. Me teeme tahtmatult võimlemisharjutusi.

Lühikese aja jooksul õpime koguni — juhul, kui oleme selle unustanud — vaheldumisi ühel jalal seismist, kaotamata harjamisel tasakaalu. Kui soovime oma nahka painduvana säilitada, masseerime, alustades jalatalla alt, kogu keha veidi õlitatud kätega läbi, töötades kõvemaid naha-piirkondi, nagu jalgadel ja käsivartel, vastavalt tugevamini õliga läbi. Üks kuni kaks korda nädalas võime seda „ajaviidet“ endale lubada. Kõrgenenud elujõud tasub rikkalikult vähese vaeva.

Üldseisundi parandamise kõrval tahame ravitud naisena pöörata erilist tähelepanu ka käte- ja küünarnukkide-ravile.

Küünarnukkidest tuntakse naise vanust. Eriti seda piirkonda tuleb masseerimisel tähele panna. Pärast põhjalikku seebitamist ja harjamist on soovitatav küünarnukke umbes 5 minutit sooja õliga täidetud anumasse hoida. Ka sinakaspunaseid sarvestumisi käsivartel ja reitel võib harjamise teel hästi mõjutada. Kuna need põhinevad tavaliselt naha liigsel kuivusel, peab neid kohti eriti põhjalikult rasvaga masseerima. Ka seebi ja pimsskiviga pesemine aitab pahet kõrvaldada.

Ravitud käsivarre juurde kuulub ka ravitud käsi. Kord nädalas tuleb küüntele anda hea viiliga õige kuju, vastavalt sõrmekujule. Nurgeliste sõrmeotste juurde ei kuulu teravaks-viilitud küüs. See mõjub ebaharmooniliselt ja on näotu. Küüne äärenaha tagasilükkamiseks ei tohi kasutada metallist esemeid, vaid võimalikult sarvest. Samuti ei tohi nahka lõigata. Sest kui kergesti võivad tekkida väikesed haavad, mis võivad põhjustada infektsiooni ja küünekaotust. Selle asemel lükata iga kord pärast pesemist nahk kuivatamisel käterätikuga tagasi.

Pärast põhjalikku järelpesemist seebiga hõõruda käed, eriti küüned, hea rasvakreemiga sisse. Küüntele läike andmiseks võtta küünepulbrit või lakki. Lõpuks poleerida nahkpadjaga üle.

Jalad vajavad samalaadilist ravi. Ka siin on igapäevane pesemine enesestmõistetav. Rasvamisel või õlitamisel hõõruda jalgu ja sääri tugevasti mõlema käega ülespoole. Siis painutada põida paar korda paremale ja vasakule, et lakkaks ebameeldiv naksumine liigestes ja jalg omandaks taas oma noorusliku elastsuse. Põia võlvi tugevdamiseks joosta sageli varbaotstel või põia välisäartel, ent seejuures mitte unustada varvaste sissepoole hoidmist. Tugevdavalt mõjuvad jalale ka piiritusega hõõrumised.

Igapäevase keharavi võõraslapseks on kõrv. Ikka jälle kuuldakse kaebusi halvasti kuulmise kohta või valude üle kõrvakäikudes. Põhjus seisneb sageli kuulmekäikude ummis-

Kuidas käitub daam?

Tantsul . . .

Kui härra palub daami tantsima, siis võtab viimane kutse kerge peanoogutusega vastu või tänab sõbraliku tähendusega, et ta on juba selle tantsu kellelegi ära lubanud. Põhjustult keelduda, et siis mõnd teist kutset vastu võtta, oleks suur eksimine viisakuse vastu.

Kui daam istub suuremas seltskonnas või härra saatel lauas, peab tema tantsulepaluja tegema kummarduse ka lauasis-tujaile. Kui on tegemist noore tütarlapsena, kes on kaasas oma vanematega või mõne tähtsama isikuga, pöördub teda kutsuv härra viimaste poole viisaka küsimusega: „Kas te lubate, et ma teie preili tütreaga, resp. preili N-ga tantsin?“

Juukseid ja garderoobi on parem korraldada enne tantsusaali astumist, ei milgi juhul aga laua juures või tantsupõrandale minnes. Slaageri kaasalaulmine või koguni vilistamine ei ole sünnis. Ka valjusti rääkimine ei kuulu tantsu juurde.

Tantsimisel asetab daam vasaku käe randmest vabalt painutatuna kergesti härra paremale õlavarrele, kuna viimane hoiab daami paremat kätt oma vasaku käe põidla ja peo vahel.

Üksikute tantsusammude juures peab keha hoidma nii rahulikult ja vabalt kui võimalik, ei mingit õlgade allavajumist, kuid taeva pärast ka mitte laupade teineteise vastu toetamist või partneri liiga kramplikku kinnihoidmist!

Uute sammude harjutamine võetakse parem juba kodus ette. Liiga julged kombinatsioonid, mis pole laitmatult kätte õpitud, mõjuvad enamasti väga piinlikult pealtvaatajale.

Kui minnakse mõne tuttava härra saatel tantsupeole, siis ei peaks liiga palju tantsitama võõrastega. Ei ole viisakas oma saatjat lasta liiga palju üksi laua juures istuda.

Ühele või kahele üldisele tantsule kutsumisel ei ole tingimata nõutav ametlik esitlemine härra poolt.

Pärast tantsu toob härra oma daami ta kohale tagasi ja lahkub sealt kerge kummardusega, millele daam samuti sundimatult vastab.

tuses. Säärastel juhtudel tuleb pöörduda usaldavalt arsti poole, kes saab väikese, valuta väljaloputuse teel kiiresti aidata. Kunagi ei tohi juuksenõelaga või teise sedalaadi vahendiga kõrva uuristada. Kui kergesti võivad bakterid ebapuhta esemega kõrva sattuda või põhjustada isegi trumminaha-vigastusi. Kõrva pole tarvis seebiga pesta, vaid pigem niisutatud ja kokkukeeratud rätikuotsaga iga päev puhastada. Ka kõrva-lesta-tagust mitte unustada!

Kuna see ei jäta riivamata meie edevust, kui keegi meie juukseid kiidab, siis olgu siinkohal mõned nõuanded ka sellelt alalt. Juuksekasvu soodustamiseks tuleb juukseid iga päev 10 minutit hästi harjata. Liiga sagedane pesemine on kahjulik, kuna see muudab rasvased juuksed veel rasvasemaks. Leiutate teie esimese halli juukse, siis ärge laske kohe oma juukseid värvida. Ravitud hallid juuksed osutuvad väga kütkestavaks. Ent esineb ka juhtumeid, mis nõuavad juuste ettevaatlikku värvimist.

Arge ehmuge keharavi mitmekesisusest. Aga kuna see pole enam üksikisiku eelis, siis on iga naise — olgu ametis või kodus — enesestmõistetav nõue: ravi end ilusaks ja terveks!

Kõnelus uinujaga

Sa lebad diivanil ja oled enda magama nutnud. Su huuled on pisut jonnakalt avalil, nagu otsiksid väljapääsu veel paljud tülitsevad sõnad. Oma põlved oled sa pisut kõrgemale tõmmanud, ümmaralt, nagu hoiaksid sa veel unes kilpi mu vastu.

Oled inetud need möödunud hetked. Nõudsin sinult, et ütleksid, mida sa ei tahtnud öelda.

Sul on saladus mu ees. Võib-olla on see suudlus, mille oled andnud ühele võõrale mehele. Või lubasid sa, et keegi sind süüles. Silmapilguks? Kümneks silmapilguks? Algul tantsu juures ja siis õhtul veel kauem?

Siin lebad sa ja magad.

Võiksin su äratada ja sulle tasa lausuda: „Armastan sind.“ See oleks tõde.

Ent siis vaataksid sa minust mööda, nagu välditakse vallutatut pilku. Ja rõõmustuksid salaja. Seda ma aga ei taha. Seepärast tülitseme hiljem edasi selle üle, mida ma ei tea. Vaatlen sind ja näen, et sa näed und. Naeratad. Kellele? Mulle? Oma saladusele, millist sa ei taha mulle öelda? Või sellele teisele unelmas?

Niisiis ainult narrus on su saladus. See on ainus, mida mulle ütlesid. Kui muutuksin umbusklikuks su vastu, siis oleks see halvem kui kõik muu. Sa ütlesid välkuvate silmadega „jaa“ ning mõtleksid „ei“. Nagu oleksid ma ori, kellele tarvitseb vaid öelda: „Tule!“ või „Mine ära!“ Ja ta tuleb ja läheb. Ent su nägu on avameelne, nagu ei suudaks sa kunagi valetada.

Kas ma ei saaks toimida nii, nagu poleks olemas seda saladust? Noh, siis teeksid sa järgmise ja mina peaksin sulle taas andestama. Ja ikka nii edasi, kuni olen narr ja sina naerdes mu juurest lahkud. Üle minu.

Ma pole teatriinimene. Need surmavad oma armsaima tulirelvaga. Ainukesena selle sündmuse juures näis mulle alati ehtsana, et surnud lõpuks naerdes jälle üles tõusid. Ja all saalis, kus istuvad inimesed, plaksutati.

Kord kõnelustes meie vahekorra olime õnnelikud seeüles, kui hästi Jumal oli meid kokku juhtinud; leidsime ühiselt, kui naeruväärsed on armukadedad inimesed. Võtsin seda tunnusena, et olin oma südamele võitnud mitte ainult ilusa, hea, vaid ka väga targa tüdruku.

Ilus oled sa ikka veel.

Oled sa veel hea?

Tark polnud sa kunagi.

Äsja vahetasid unes jalga. Nagu oleksid su ümmara põlve kilp väsinud mu mõtete nooltest. Või tahtsid sa märku anda, öelda: „Sina rumal, sa õiendasid arveid mu hingega. Kas sa ei tea, et see elab meie, tütarlaste, juures põlves? Valges, ümmaras, ilusas põlves, rumal mees!“

Sa naeratad unes, nagu oleksid rahul, et lõpuks ometi tabasid õige.

Kui sa nüüd ärkad, ringutad end nagu noor tüterkass, kes vätkuva silmil meenutab, et ta pole juba pikemat aega korralikult söönud. Ja on tõde, et sulle meenub, kuidas sa suudlesid teist. Näen ka sinu nägu. Oled nagu lill, kes usaldab end tuule kätte, kui see on soe ning tuleb lõunast.

Nüüd ümbritseb valus joon su suud, nagu oleksid sul väga kahju. Su põlv on alla libisenud, nagu oleksid sa loobunud edaspidisest enesekaitsest. Su suu õitseb, nagu tuleks päike lõunast. Su hingamine on sügavamaks muutunud, nagu poleks enam mingit võitlust.

Oled üks meeter ja 71 sentimeetrit pikk. Pikkade ja saledate jalgadega. Su paremal õlal on, kui oled rõivastunud pidulikku õhtukleiti, väike pruun plekk. Tean seda ka nii. Kas teab seda veel keegi?

Kuule, vasta nüüd!

Ent naeruväärigan end. Sa nihutad end pisut, nagu oleks see kogu sinu vastus.

Niisiis hästi. Oletame, sa suudlesid teist. Embasid. Tema sind. Ma tean. Kas suudan seda muuta? Kas pole see nõudmine sama, nagu eviksin soovi, et su põlv oleks vähem ümmar, su nahk vähem pruunikas. Kas suudan muuta su naeratust? Kas tean, kellele sa naeratad?

Sa magad ja mina pean sulle kõne, mida sa ei kuule.

Ma ei taha sind kiisata, nagu istuksid üks aste minust madalamal ja mina oleksin sulle palgatud õpetaja, kes ähvardab kepikesega, kui teed rumaluse.

Nüüdsest tahan käituda teisiti. Tahan pisut kaugeneda sinust, nagu oleksid sa ilus tüdruk, keda kohtan kevadel tänaval ja hea juhuse tõttu tohin ta kõrval kõndida. Kas pikka või lühikest teed, seda ei teaks veel keegi. Ja ma ei tuleks kunagi mõttele sellelt võõralt ilusalt tüdrukult küsida: „Palun! Ent keda sa suudlesid enne mind? Sest kui ma seda ei tea, ei saa ma sind armastada.“

Nii tahaksin olla, nagu kohtaksin sind ikka esmakordselt. Ja kui suudaksin sinult küsida aastate pärast: „Millal sündis viimane rumalus?“, et sa siis võiksid vastata: „Üleile metsaserval sinuga!“ Ja kui oleksin veel uudishimulikum ja küsiksin: „Ent aasta enne seda, milline oli siis see rumalus?“, et sa siis võiksid naerda: „Ka seesama, ikka sinuga...“ Tõelikkuses ei lähe see nii. See on nii — siis nüüdsest alates nii.

Ainult üht viga sa ei tohi teha. Sina, tüdruk, nagu sa seal lebad ja uinud, nagu poleks midagi, sa ei tohi mind narriks pidada. Sääraseks, keda võib kinni pidada väikese sõrmega, kui ta tahab minna.

Sest võiks ka teisiti olla. Nii näiteks, kui sinu suu — see kõlab nii naeruväärselt pateetilisel, ent säärased meie, mehed, vahel oleme —, määratud näiks mulle sinu suu ja sinu piht haaratuna võõrast käest.

Ent ma ei taha ju olla sinu kasvataja ega sinu hea maitse säilitaja ega ka sinu kombulskohtunik.

Tütarlaps on teinud rumaluse ja muud pole midagi.

Sellest peab jätkuma. Tahan sind jumaldada, just niikaua, kui sa mulle meeldid, nagu armas Jumal sind nikerdanud.

Ja siis ma ei tee seda enam. Nii, nagu metslased üksikul saarel põletavad ära ühel päeval oma vanad jumalad ja nikerdavad nende asemele hoopis teised ning palvetavad nüüdsest nende poole.

Võiksin sulle selle kõne pidada, kui oled ärganud.

Ent seda ma ei tee. Sa peaksid seda võib-olla muinasjutuks, millise olen vahepeal välja mõelnud, et sind enda juures hoida, kuna olen kadunud sinuta.

Sest kord ütlesin sulle seda. Ja sa mõistsid seda päris valesti. Sa võtsid seda meelitusena.

Ma mõtlesin seda teisiti. Mees on siis kadunud, kui ta peab muinasjutu-nurmedel rändama nagu reisija. See on keegi, kes ei taha kusagil enam kodus olla. Ja säärane mees on kadunud.

Võib-olla tohid sa veel kümme rumalust teha nagu selle ühe, mida sa mulle ei öelnud. Ja mina jälgin seda ikka enam viltu muutuvat pilku, kui sa mulle seda ütled või ütlemata jäätad. Nagu arst, kes pealt vaatab, kui inimene sureb.

Siin lebad sa ja oled enda magama nutnud. Sa oled oma põlve ümmara kilbi langetanud, nagu poleks enam midagi kaitsta.

Äratan su nüüd ja ütlen sulle: armastan sind. Ja see pole Lõunamere nikerdatud jumalate nimel vale.

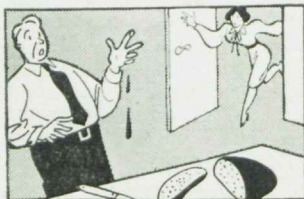
Siis ringutad sa end nagu noor tüger, kellele meenub, et ta enne head und sõi midagi maitsvat, ja ei mäletagi õieti enam, mis see oli.

Hästi, armastan sind ka nii.

Sa mõtled: „Alati.“

Mina ei tea, kui kaua veel...

Isa tahtis „ainult paar viilu leiba lõigata“,

nuga läks aga kõrvale ja muidugi kohe kätte. Mis teeb ta nüüd? Teeb ta sellest sellise „trrara“?

Või laseb ta haavale panna tüki elastilist Hansaplasti?

Muidugi võtab ta Hansaplasti, see vaigistab verejooksu ja homme on kõik jälle hea.

Hansaplast peaks alati olema käepärast. Ta vaigistab verejooksu, on antiseptiline ja paranemist soodustav.

Väikestele vigastustele

Hansaplast
elastiline

H 1039

Lõikelilledede käitlemine

Lilli kunstipäraselt korraldada ja vaasiga kooskõlla viia nõuab terve rea juhendite täitmist, milliste õppimine ja arvestamine aitab saavutada ilusaid ja nauditavaid tagajärgi. Head saavutised lillekunstis põhinevad kõigepealt kahel eeldusel: värvimeel ja vormitundel.

On olemas palju erinevaid teid, kuidas lilledega saavutada mõjuvaid värvimuljeid.

Kuna vanasti oli kõige rohkem armastatud piiramatu kirevus, millele sageli toodi ohvriks isegi värvide harmoonia, siis nüüd on õpitud, et ka ühevärvilisus teatud tingimustel annab mõjuva mulje. See oleks aga siiski igav ja üksluine, kui me kõikjal ja kõigest lilledest tahaksime moodustada ainult ühevärvilisi lillekimpe. Kõikjal, kus loodus oma värve puistab küllusesarvest, võib ka lilliarmastav perenaine seepärast sellele kirevusele anda väljenduse. Tuleb vaid olla ettevaatlik vähe, mitte küllaldaselt üksteisest erinevate värvitoonide ühendamisel. Ühte vaasi peaks asetama kas sama põhivärvuse erinevad varjundid või kaks täiendusvärvust (roheline ja punane, sinine ja kollane), kusjuures tuleb veel silmas pidades, et põhivärvuse iga varjund oleks ühendatud täiendusvärvuse täpselt vastava varjundiga. Nii näiteks sobib oranž sinakasrohelisega ja punakasviolett (punase ja sinise segu) kollakasrohelisega. Kui aga mitmesugusel põhjusel peaks olema tarvidus ühendada kaht vähem sobivat värvust, siis katsutagu neid lepitada valgete lilledega juurdelisamisega. Üldse on segalilledel kimbus soovitatav tarvitada rohkem valget värvust, kuna see aitab rõõmsat kirevust veel enam esile tuua ja leevendab rasked kontraste. Mis oleks näiteks punastest moonidest, sinistest rukkililledest ja roosadest nelkidest koosnev reibas lillekimp ilma helendavate valgete margareetideta! Kui aga ei peaks käepärast olema valgeid lilli, siis asendatagu need mõne teise võimalikult heledamas toonis värvusega.

Edasi nõuab lilledel maitsekas ühendamine ka nende vormi arvestamist, eriti, mis puutub lilledel ja vaasi vaherkorda. Madalad või lühikesekõrgused lilled asetatagu vähem kõrgetesse vaasidesse ja madalatesse kausikestesse, pikavarrelised õied aga saledatesse vaasidesse. Tuleb arvestada põhimõtet, et lill peab seisma kooskõlas vaasi üldmuljega. Nii kuuluvad meeldivalt painduvad ja õrna värvusega õiekased kergena näivasse klaasvaasi või valgesse portselanvaasi, rasked lillepead tugevatel vartel aga raskeltmõjuvatesse keraamikaesemetesse. Üldiselt võib tähele panna, et me lilled liiga sageli asetame liiga rasketesse nõudesse. Lillekimbu mõjulepääsemisel on see kahjuks,

kui vaas või kauss seesolevate lilledega võrreldes mõjub liiga raskena. Ja kui palju on ometi lilled kergemad neid kandvast vaasist! Seepärast lastagu õitel nii kaugele üle vaasiääre ulatuda ja üle serva alla painduda, et vaas parajasti veel ei satu ümberkukkumisohtu.

Veel üht asjaolu peame lilledel korraldamisel vaasis tähele panema. Lilli ei tohi vaasi asetada liiga tihedasti, vaasi mitte üle koormata! Iga lill tuleks asetada nii, et ta oma naabri poolt takistamatult silma paistaks. Mida kaunim ja nägemisväärsem on lillesort, seda hõredamalt olgu lilled asetatud. Hinnalised lilled, orhideed ja teised troopilised taimed, aga ka iseäralikud ja omapärased vormid on kõige parem asetada üksikult nende sobivatesse klaasi- või portselanitööstuse valikesemetesse. Neid teiste lilleliikidega ühendada oleks maitsetu. Juba meie emad hoidusid instinktiivselt ühte vaasi asetamast roose ja nelke, roose ja reseedasid, maikellukesid ja kannikesi, kuna need lilled ei sobi teineteisega ja üks mõlemast liigist peab tavaliselt surema.

Eriti valus on näha, kui lõikelilled juba mõne tunni pärast näitavad närtsimistunnuseid. Selle põhjuseks võivad olla mitmesugused asjaolud: kas on lilled pidanud liiga kaua veeta seisma või on neid äris halvasti koheldud või seisneb põhjus selles, et lilli on juba kasvuajal väärtalt käsitsetud, näiteks on neid liiga tugevasti lämmastikuga väetatud. Aga ka lilledel lõikamine ja eriti nende käitlemine otse pärast lõikamist on otsustava tähtsusega lilledel elua kestusele. Nii tuleb mõnede lilleliikide juures (poinsettia) varreotsad pärast lõikamist asetada sooja vette või tule peal söestada, et lõikepind kiiresti kokku tõmbuks ja varrepiim välja ei jookseks. Kogemused on ka näidanud, et lilled, mis on taimelt lõigatud vee all, püsivad kauem värskena kui õhus lõigatud.

Kuna lõikepinna laad on lilledel ees otsustava tähtsusega, siis lõigatagu lillevarred kohe pärast lilledel saamist noaga põikisihis värskest maha, veidi kaugemal otsast. Et saada võimalikult suurt lõikepinda, tehtagu lõige põiki. Seepärast ei kolba käärid selleks otstarbeks. Käärid pigistaksid lillevarre kokku, me aga tahame saavutada just vastupidist. Suurte lilledel juures on soovitatav teha varresse sisselõikeid, nii et vee vastuvõtupind suureneks. See varre lõhestamine on hädatarvilik kõigi lilledel juures, millised omavad peent vart, kuna siin ei jätku lõikepinna, et õie kaudu auravat vett küllaldaselt määral asendada. Säärane lugu on näiteks alpikannikeste

juures. Üldiselt kaevatakse, et need vaasis väga kiiresti närtsivad. Seda on aga kerge vältida, torkides lillevarre otsa 5–10 sm pikkuselt läbi. Isegi juba närtsinud alpikannikesed muutuvad sellise käitlemise juures taas värskeks.

Kas vaaside täitmiseks tarvitav vesi on külm või toatemperatuurini soojenenud, see näib olevat täiesti ükskõik. Ainult piimavedelikuga lilled tuleb pärast lõikamist asetada sooja vette. Lillesõbrad asetavad vette tükikese puusütt või mõne näputäie soola, mis on hea ses mõttes, et see takistab mädanikku- ja limetekitavate bakterite tekkimist. Need bakterid ummistaksid varsti varte lõikepinna ja takistaksid veevastuvõtlikkust. Kes aga iga päev uuendab lilleveet, võib säärasest kaitsevahenditest loobuda.

Mis peab aiasõber tegema juunis?

Kõigepealt lilli lõikama. Kuigi ehk suurema osa lilledel ja ilupõõsaste õitseaja haritipp on juba möödunud, siis on ometi alles ilusamas õitsengus priimulad, astilbed, käokannused, margareetid, lupiinid (hundioad) jt. Ja varsti algab rooside õitseage. Nii võime nüüd iga päev aias lillekimpe lõigata, ei, me koguni peame seda tegema, sest iga õitsenud lill, mis hakkab seemneid kasvatama, tähendab taimel suure pingutust, mida me võime ja peame vältima, kui tahame taimel õitseagega pikendada. Ka põõsad, nagu sirel, rododendron ja azalee, kannatavad märgatavalt, kui nende õitel lastakse püsida kuni seemnete kujunemiseni. Pealegi näevad pruunid kuivad seemnekobarad väga inetud välja. Nii peaks ka esteetiline vaatepunkt meid sundima kõike äraõitsenud kõrvaldama. Lõigata tuleb terve võsu, mis kannab äraõitsenud õit. Põõsaste juures lõigatakse õis ülalpool kõige ülemist lehte maha. Kui tahetakse roose saada vaasi jaoks, siis on neid kõige parem lõigata õievõsu teise kõige ülemise lehe kohalt, sest seal asub silm, mis varsti jälle võsu välja ajab, andes meile augustis või septembris uue õie. Rooside juures on vanade õite äralõikamine kõige suurema tähtsusega, sest seemnete arendamine võtab roosilt kõik jõu.

Kõrgekasvulised põõsaslilled, nagu käokannused, sõrmkübarad ja daaliad, tuleb nüüd tugikeppide külge kotta, et tuul ja vihm neid ei murraks. Loomulikult ei näe ilus välja, kui kogu põõsas on seotud ühe kepi külge. Et lasta põõsal vabalt ja loomulikult kasvada, asetame kaks või kolm kõrget tokki nii nende

(Järg lk. 191.)

Rõõmsasti ja nägusasti

231

231. Nägus suvimantel kergest mustast materjalist. Nöör-voilt- või teplitud kaunistis-tega.

232

233

232. Meeldiva tegumoega suvi- kleit triibulisest materjalist.

233. Moodne suvikleit ühevärvi- lise kergest süüdist. Vahel- nöörvoitidega.

234

235

234. Nägus muustrilise suvikleit süüdist. väkese- moodne suvikleit ühevärvi- lise kergest süüdist.

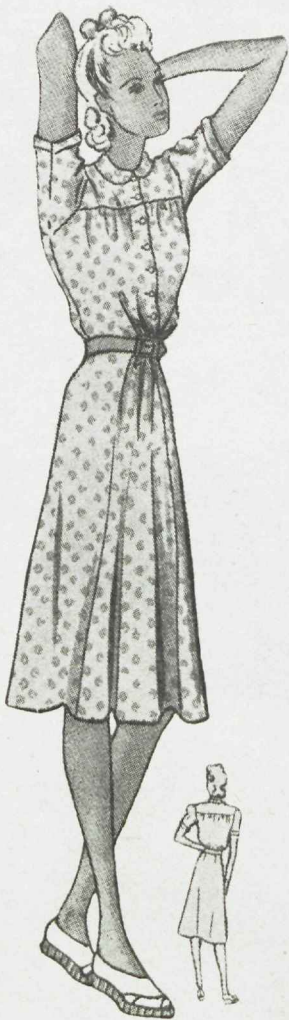
235. Džamperkleit triibulisest ma- terjalist. Vöö ja nööbid vär- vilised.

236

ilusatele suvepäevadele vastu

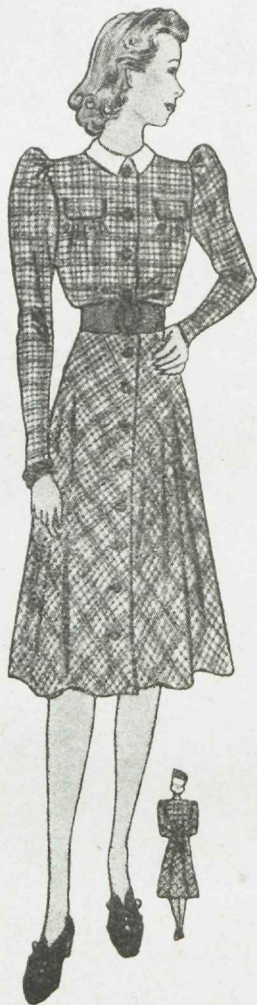
237

237.

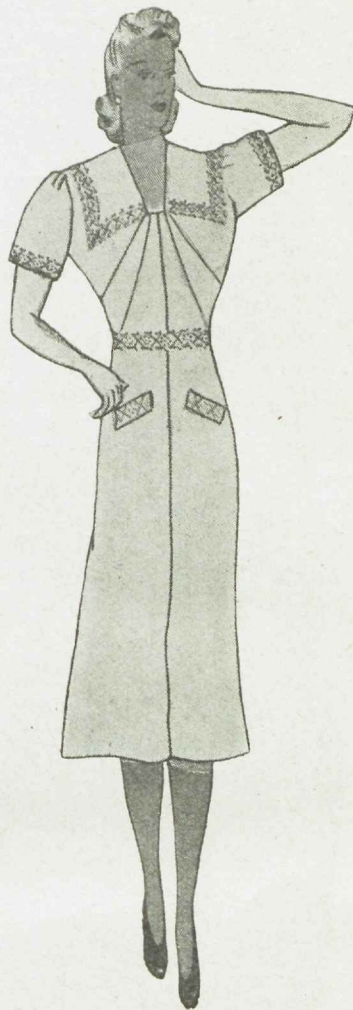
Nägus suvikleit punktilisest materjalist.

238.

Ruudulisest puuvillasest rüüdist lihtne nägus suvikleit kitlilaadilises tegumoes. Vöö ja nõöbid värvilised, krae

238

239

240

valge. Varrukad võivad olla lühikesed või pikad.

239.

Moodne tikandiga suvikleit. Muster mustriheel.

240.

Sportliku tegumoeaga suvikleit ühevärvilisest materjalist.

248

249

252

250

253

251

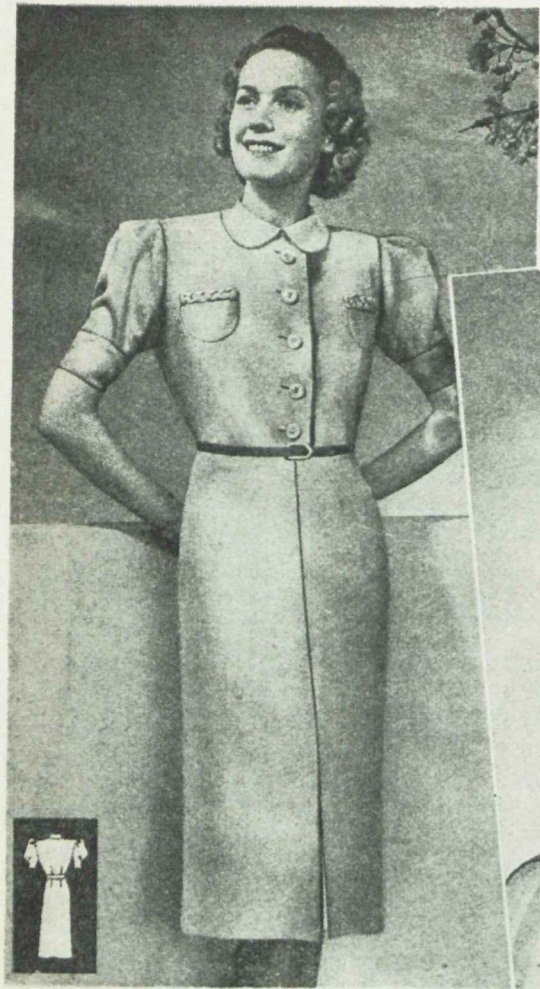
254

255

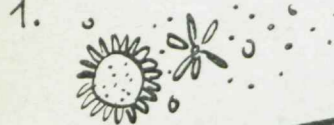
256

MOODES

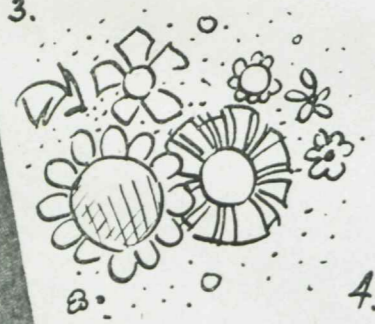
Südasuvel

1.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

1. Lihtsa tegumoega suvikleit ühevärvilisest materjalist. Tasku äärtel palmikkaunistis.
2. Nägus suvikleit triibulisest materjalist.
3. Sportlik suvikleit triibulisest või ühevärvilisest materjalist. Lõige I lõikelehel.
4. Moodne suvikleit trükkustrilisest kunstsüdist.
5. Meeldiv kodukleit ja põll, mõlemad samast materjalist. Kleit sobib valmistada nii lühikeste kui ka pikkade varrukatega.
6. Tepitud kaunististega suvimantel kergest villasest materjalist. Lõige IV lõikelehel.
7. Moodne kostüüm triibulisest materjalist. Kinnisel kolm, varrukail kaks nõopi.
8. Elegantne pluus valgest zoržetist. Esiosa kaunistatud nõorvoltide ja pitsiga.

9

*

RANNALE

*
MINEKUKS ...

10

9.
Moodne rannakomplekt mustriisest materjalist. Lõige II lõikelehel.

10.
Päevitusülikond peeneruudulisest puuvillasest materjalist, koosneb lühikestest pükstest ja rinnahoidjast. Lõige IX lõikelehel.

11.
Triibulisest materjalist supelmantel.

12.
Nägus rannamantel mustriisest froteerriidest. Kaunistised ühevärvilised lõige III lõikelehel.

11

12

241 242 243 244

241. Nägus pluus muustrilise materjalist. Pluusi võib kanda nii seeliku sees kui ka peal. Lõige V lõikelehel.
 242. Moodne pluus täpilisest kunstsüdist.
 243. Sportlik pluus ühevärvisest materjalist. Krae, kätised ja taskud on ääristatud heledama materjaliga.
 244. Elegantne pluus muustrilise südist.
 245. Nägus särkpüks vähese tikandiga. Lõige VIII lõikelehel ja muster muustrilehel.
 245-a Särkpüks pitskaunistisega.
 246. Öösärk kaheksugusest materjalist.
 247. Kodune kittelkleit triibulisest puuvill-materjalist.
 248. Tütarlapsekleit triibulisest materjalist. Lõige VI lõikelehel.
 249. Suviülikond suuremale poisile. Lõige VII lõikelehel.
 250. Suvirõvastis tütarlapsele. Lõiked X lõikelehel.
 251. Mänguülikond poisile. Lõige XI lõikelehel ja kaunistusmuster muustrilehel.
 252. Nägus kleidike tütarlapsele.
 253. Mängupüksid ja müts tütarlapsele.
 254. Lihtsa tikandiga kleit suuremale tütarlapsele.
 255. Pihikuga seelik ja pluus tütarlapsele.
 256. Nägus suvikleit suuremale tütarlapsele.

245 245-a 246 247

- 257.—258. Ülikond poisile ja kleit tütarlapsele ühes ja sesamas tegumoes.
 259. Triibulisest riidest mänguülikond väikesele lapsele.
 260. Täpiline mänguülikond väikesele poisile või tüdrukule. Ääris üheväriline, millist värvi on ka nõõbid.
 261. Nägus suvikleidike tütarlapsele.
 262. Suvine ülikond väiksemale poisile.
 263. Ruudulisest materjalist, voltidega kleit suuremale tütarlapsele.
 264. Suvikleit tütarlapsele.
 265. Suviülikond poisile.
 266. Nägus kleidike tütarlapsele.
 267.—268. Ühesuguses tegumoes tütarlapsekleit ja poisiülikond.

257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268

Parim suvituskaaslane on huvitav ja nägus

«Vallatu Magasin» nr. 17

Müügil kõikides ajalehekioekites ja rasmatukauplustes.

114 lk. Hind ainult 50 senti.

Heegelmotiive voodipesule

Kolmnurk ülal.

Nägus heegeldatud kolmnurk koosneb üksikute tähekestest, missugused alatakse keskelt ning heegeldatakse ringis. Heegelnii-diks sobib nr. 80 läikega või ilma. Tähekene alatakse keskelt, heegeldades väikesele niidiringile **1. real 16 sammast**. Igal real esimeseks sambaks heegeldada 3 ketisilmust. **2. r.:** iga alumise rea samba kohale heegeldada 1 s., vahele 2 ketis. **3. r.:** iga samba kohale sammast, vahele 3 ketis. **4. r.:** iga samba kohale sammast, vahele 5 ketisilmust. **5. r.:** 4 ketis, esimese kahekordse samba kohale, 4 kahek. sammast esimese kaare ümber, + 3 ketis., 5 sammast järgm. kaar-esse, + märgist korrata edasiminevalt. Pildilolev proov näitab heegeldamise vältel kahe kõrvuti oleva tähekeste kokkuheegeldamist. Nagu juuresolevaist joonistest näha, võib antud heegelmotiividega kaunistada voodipesu väga mitmesuguses kombinatsioonis ning nägusalt, koos madal- või auktikandiga ning ilma.

Kolmnurk all.

Heegeldada läikega heegelnii nr. 70 edasi-tagasi käivates ridades, muustrilehel antud muistri järgi, kus tühjaid ruudud näitavad põhiauke, kus heegeldatakse vahelduvalt 2 ketisilmust ja 1 sammast kolmandasse alu-mise rea silmusesse. Paksud muustrivormid on märgitud ristidega, kusjuures ketisilmused on asendatud sammastega. Suure tähevormi jaoks on antud muustrilehel eraldi heegel-muster. Sellel tähendab iga pikk joon sam-mast, iga punkt 1 ketis., lühike joon kes- kel 1 kinnisilmust ja ovaal kolmekordset sammast. Heegeldamist alata ühest nur-gast, luues üles 8 ketisilmust, ning heegel-dada **1. rida:** 1 sammast 1. ketisilmusesse. Igal järgmisel real heegeldatakse viltuää-rele ikka 1 auk juurde. Laiendamise juures rea algul heegeldatakse 7 ketisilmust, 1 sammast eelmise rea äärepiste peale (näide muustrilehel!).

Kolmnurga äärel pööramise juures heegeldatakse 5 ketisilmust ääres 1 auguks.

Muster muustrilehel.

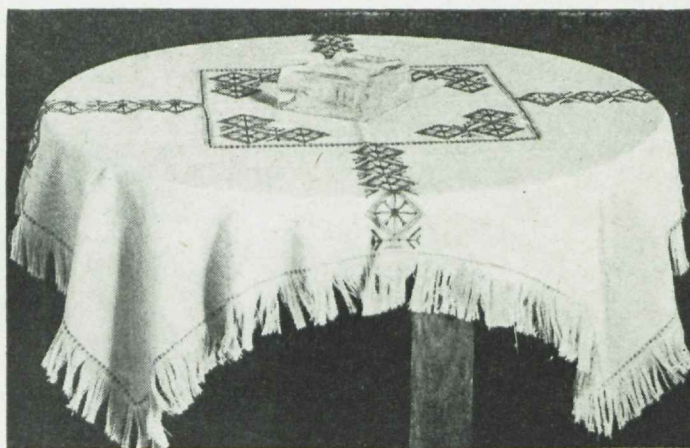
Sohvapadi

E. Nagel

Padja suurus on 60 × 60 sm. Padja võib tikkida mitmesuguses tehnikas, samuti kududa või sõlmida narmastehnikas. Värvid on antud „Ekstra“ värvikaardi järgi:

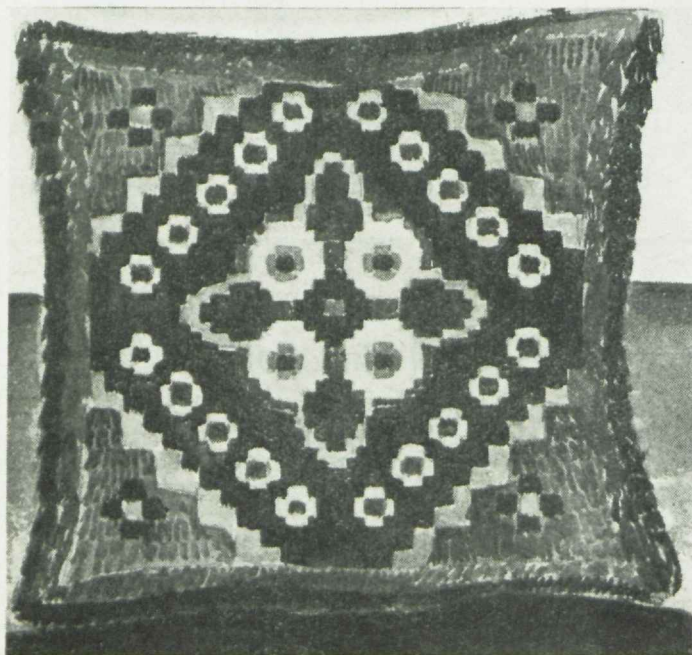
1. tumepruun	— nr. 55
2. helepruun	— „ 57
3. oranž	— „ 11
4. tomatpunane	— „ 10
5. sammalroheline	— „ 18
6. vahakollane	— „ 15
7. mesipruun	— „ 59

Muster muustrilehel.

Tikitud laudlina

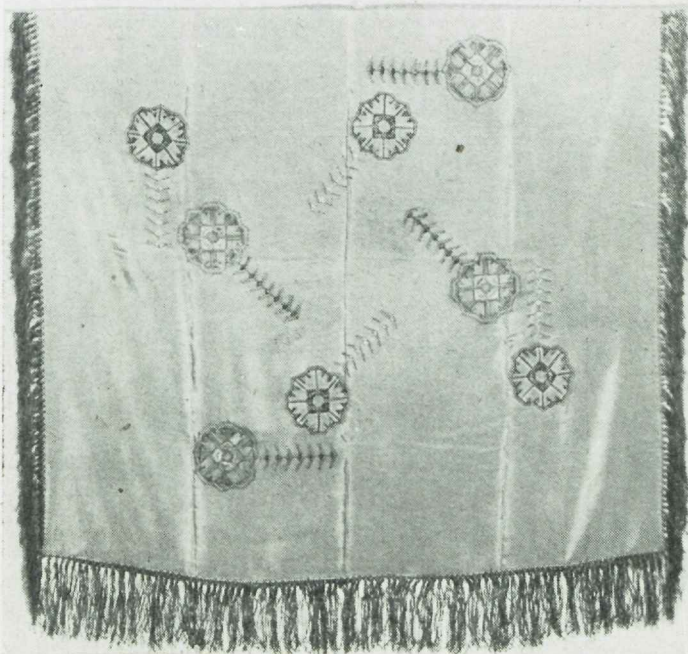
Lina on valmistatud jämedakoelisest (panama) hallikas-rohelisest riidest. Kaunistis kohandatav mitmesuguses suuruses linal. Tikitud ristpistes ja jooniv osa eelpistes. Tikkida kahe või ühe värvi kahe tooniga. Antud linal on värvid: ■ lillakaspunane nr. 902, ● lillakaspunane nr. 816. Narmad on jäetud pilutamise teel samast riidest umbes 10–15 sm pikad. Muster muustrilehel.

Valgetikandiga laudlina

Lina materjaliks võib olla kas jämedam linane käsitööriie või ka puuvillane panamariie. Lina suurus võtta soovikohaselt, mõõtes mustri kas pikemana või lühemana. Nurkades on põimitud motiivid, milliste jaoks mustrilehel antud loomulikus suuruses proovi järgi lõngad välja kiskuda ning põhiruudustik valge märkimisnii-diga üle põimida. Siis tõmmata lõngad üles ja põimida nõela abil ruutudesolevad motiivid. Muster tikkida linale tikkimis-, rist- ja madalpistes, antud proovi järgi. Lina ääres on umbes 4–5 sm laiune palistis kitsa ühe poolega piluga.

Loomusuurune proov mustrilehel.

Moodne ja praktiline kate lõuna- ja õhtulauale

L. Luks

Huvitav on vahelduseks katta lauda suure lina asemel väikeste linakestega, asetades igale kohale pikliku linakese (35×28 sm) ja laua keskele liniku (35×50 sm). Pealegi on selliste väikeste linakeste korrashoid, pesemine ja triikimine kerge.

Juuresoleval pildil näidatud linakesed on linased, kanvaaja labasepinnalised, 8 niiega ja 8 koelauaga. Lõimeks pleekimata linane nr. 24/1. Käärida 378 lõnga ja 320 sm pikk (1 linik ja 6 linakest). Suga nr. 70/3,0. Koeks meeldivuse järgi kas helekollane, helesinine või helepunane peenike linane lõng. Linakesed ja linik on kootud ühes kangas, kusjuures liniku keskosa on kootud vastavalt pikem. Kui soovitakse kaunistuseks kasutada kudumissiidi, siis on soovitatav kududa linane kude 4. ja 5. tallalaua ning siid 1., 2., 3., 6., 7., 8. tallalaua.

1 linikule ja 6 linakesele läheb linast lõnga lõimeks 1210 m ehk 4,5 pasmast ja koeks 960 m ehk 3,6 pasmast.

Linakestel jäetakse äärde 2 sm pikkused narmad. Seadlus mustrilehel.

Värvilise tikandiga lina

A. Ervart

See lihtsa tikandiga lina on tikitud beežile siidile. Tikand on valmistatud beežides ja pruunides toonides mezzana-siidi või mulineega. Lina suurus on 95×95 sm ning äärtesse on sõlmitud narmad keskmises pruunis toonis narmasiidist.

Värvide numbrid on antud Mezzana ja DMC (mulineega tikkimise jaoks) värvikaartide järgi:

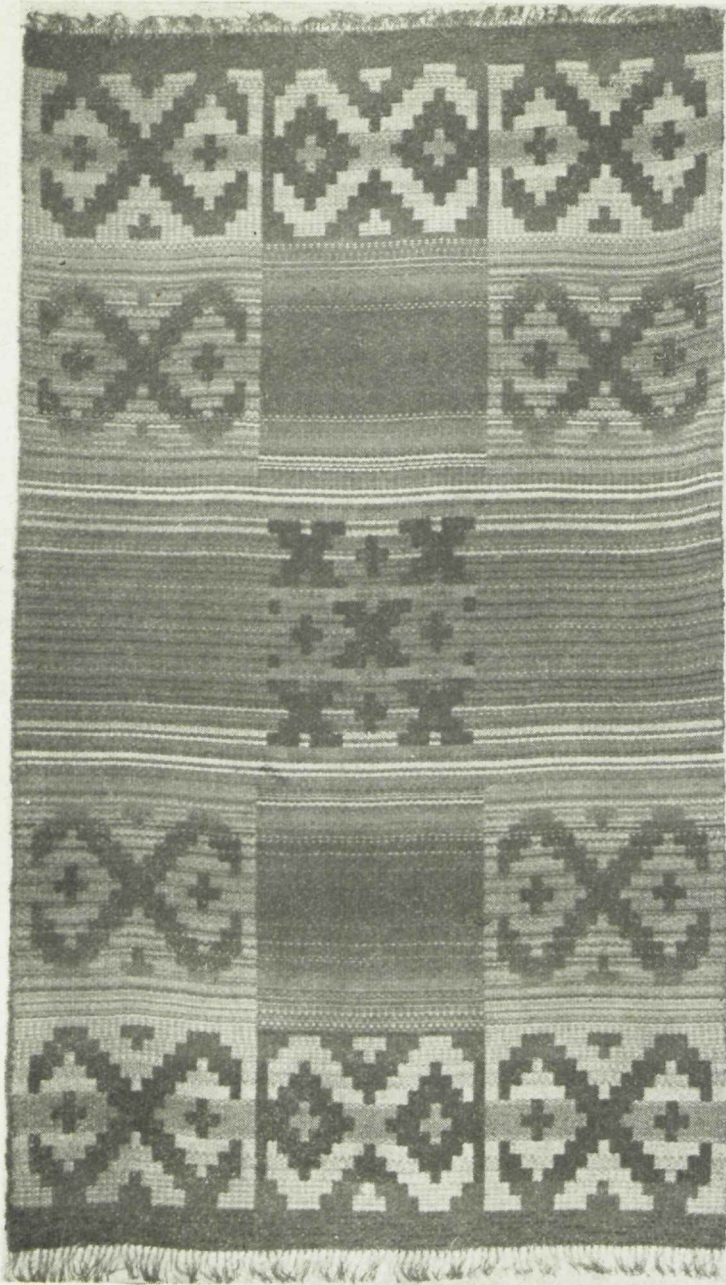
	Mezzana	—	DMC
1. helebeež	nr. 339	—	nr. 424
2. tumedam beež	„ 341	—	„ 422
3. hele-kollakaspruun	„ 343	—	„ 421
4. tume-kollakaspruun	„ 344	—	„ 420
5. keskm. pruun	„ 445	—	„ 433
6. tumepruun	„ 447	—	„ 898

Narmasiid nr. 1130.

Tikkida side- ja varspistes.

Muster mustrilehel.

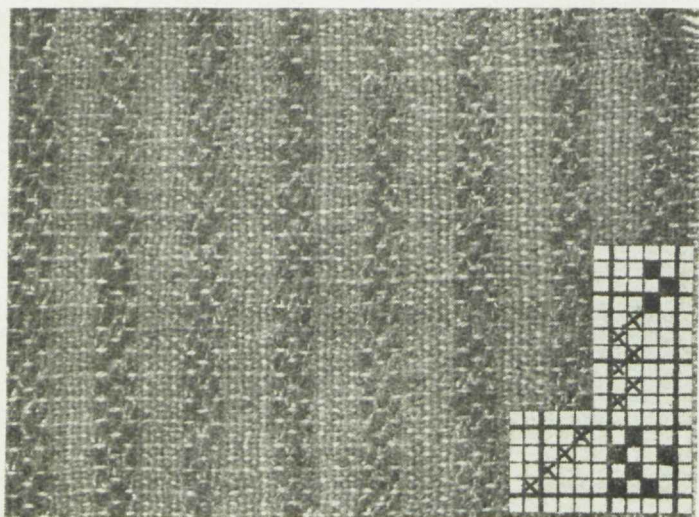

Poolvillane kleidi- või suvikostüümiriie

Leida Johanson

4 niit, 4 koelauda. Suga nr. 110/1. Lõimeks helehall ja sinine puuvillane lõim nr. 24. Käärida üks lõng üht, teine teist värvi. Põhikoeks ühekordne villane hele-sinakashall lõng. Kududa 6 ühekordset helehalli kude labastel koelaudadel, s. o. 1. ja 2. Jooneks hallikassinine ühekordne villane lõng, korrutatud ühekordse halli siidiga. Mainitud lõng poolitakse kolmekordselt ja kootakse 3. ja 4. koelauaga kolm lõnga.

Kleit on soovitatav teha nii, et koejooned tulevad piki kleiti.

Telgedelkootud vaip

A. Laigo-Oeste

Vaiba suurus on 170×240 sm + narmad. Lõimeks linane niit nr. 6/4, mida kulub 2 kg, koeks kahekordne kodumaa vaiba- ja noppelõng.

Käärida 373 lõnga, kanga laius soas on 186 sm. Niitada seadluses ettenähtud korras a-b-c-b-a, jättes tähele panemata erinevaid märke niituses. Kududa algul 8 sm äärt, siis a-b-c-b-a. Nüüd tõsta ■-märgitud niied ■-märgiga niiekepi peale ja kududa c-d-e ja tagasiminevalt e-d ning siis e-n. Edasi tõsta ■-märgiga niied endistele kohtadele, ×- ja |-märgiga niied aga ● märgitud niiekepile. Seejärel kududa keskkohat n-k-o-k-n ja teine vaibapool täpselt samuti, ainult vastupidises järjekorras. Villaste lõngade värvid on antud A. Trässi „Ekstra“ värvikaardi järgi. Samuti on antud ka üksikute värvide jaoks lõngakulu.

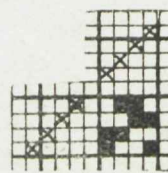
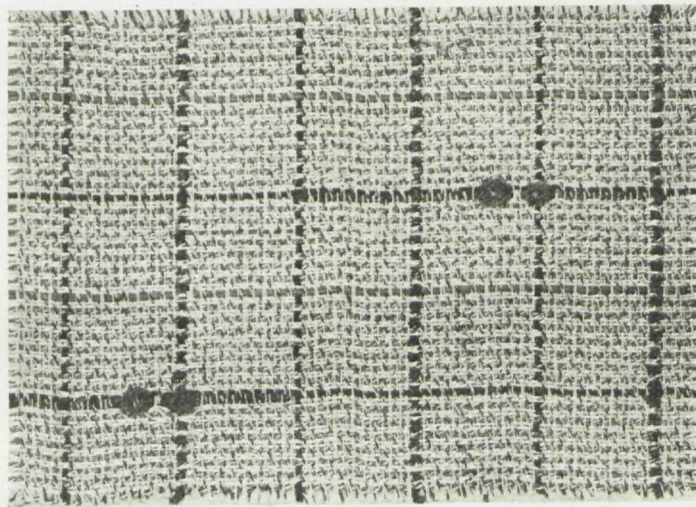
×	— (hallikasbeež) noppelõng	—	—	2	kg
+	— keskmine hall	nr. 21	—	0,35	„
—	— helehall	„ 22	—	1,5	„
■	— tumepruun	„ 56	—	1,1	„
□	— keskmine pruun	„ 58	—	0,85	„
	— helepruun	„ 59	—	0,6	„
●	— helekollane	„ 16	—	1,0	„
∨	— kollakasvalge	„ 61	—	0,12	„
∕	— hele-roostepunane	„ 11	—	0,4	„
∖	— tume-roostepunane	„ 41	—	0,8	„
Kokku					8,72 kg

Rakendus ja koetamine asuvad mustri-lehel.

Puuvillane ruuduline kleidiriie

Leida Johanson

4 niit, 4 koelauda. Suga nr. 70/2. Lõimeks valge ja valge roheline korrutatud puuvillane lõim nr. 24, joonteks pruun ning kollane läiklõim.*

Käärida: 1 lõng rohelist valgega korrutatud lõime, 2 lõnga valget pleekimata lõime (korrata 12 korda), 1 lõng pruuni läiklõime kolmekordselt. Eelmist järjekorda korrata 12 korda, siis 1 lõng kollast siidfroteerlõnga (siidfroteerlõnga võib asendada kollase läiklõimega, millist kääratakse 5-kordselt 1 lõng). Koetamise järjekord erineb käärimise järjekorrast seega, et valge lõim on poolitud koos valge siidiga ja roheline valgega korrutatud lõim on poolitud koos roheline lõimega. Põhikoe järjekorda kootakse niimitu korda, kuni joonelõngad on ruudus nii kude- kui ka lõimepidi. Pruun koelõng poolida 3-kordselt ja kollane 5-kordselt. On soovitatav, et joonelõngad koos jääksid valgete koelõngade vahele.

Soovi korral võib riidesse asetada hanesilma-pistes täppe. Täpid on tehtud kolmekordse villase lõngaga, värviks lõhi-roosa tumedam toon. Lõngaotsad on kinnitatud vahelikku. Riie on rõmsailmeline ja nägus.

Akna-eesriided rahvuslikkudel motiividel

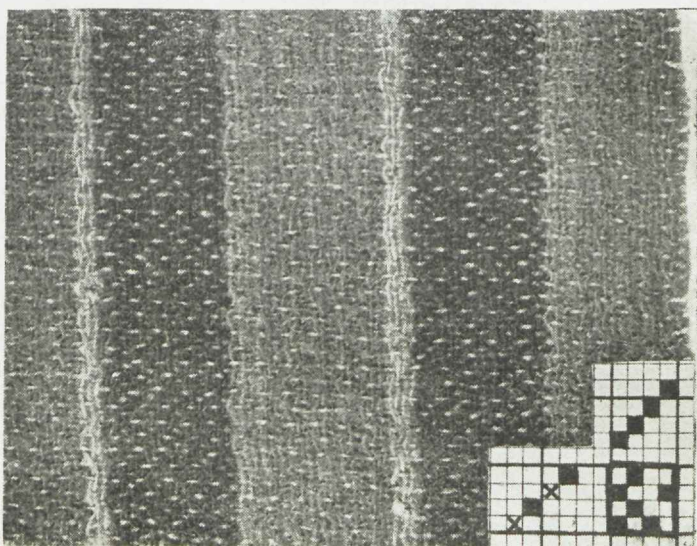
E. Nagel

Eesriiete pikkus ja laius võtta soovikohaselt. Eesriiete kudumisel võtta lõimeks võrguniit nr. 6/20. (Võrguniidi võib värvida tumepruuniks.) Kui võtta suga nr. 65/1, saame kanga laiuseks 780 lõnga (120 sm lai). Käärida pikkuselt 7 m kahe poole jaoks. Koeks võib tarvitada niihästi kodumaa kui ka välismaa villast lõnga. Põhi kududa roostepruunide üleminekutega alates kuni hele-vahakollaseni, tarvitades järgmisi lõngasegusid:

1. segu — 3 roostepruuni + 1 tumepruun (kokkupoolitult);
2. segu — 2 roostepruuni + 1 roheline (sammalroheline) + 1 beež;
3. segu — 2 rohelist + 1 oranž + 1 beež;
4. segu — 2 oranži + 1 beež + 1 vahakollane;
5. segu — 3 vahakollast + 1 beež lõng.

Kiri tuleb korjata, võttes 6 kuni 8 lõnga poolile. Kirjavärvid: tume-lillakaspruun, tomatpunane ja sammalroheline. Narmaspõimeks võtta tumepruuni villast lõnga.

Mustrilehel vastab 1 väikesele ruudule 2 sm². Sidus lihtne 4 niiega krepp.

Triibuline jakiriie

Elsa Muda

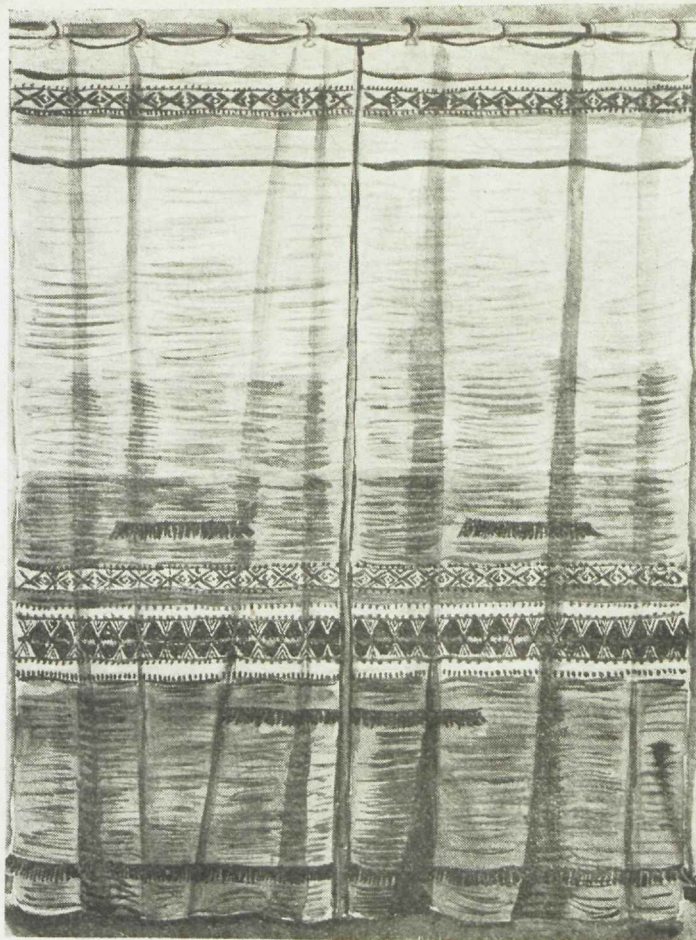
4 niit ja 4 koelauda, suga nr. 50/2. Lõimeks läiklõim, koeks ühekordne koduvillane. Värvid: vanarosa, vabarnpunane, keskmine hallikassinine ja helesinine.

Koetamine:

1,5 sm vanarosaat, siis 3 lõnga helesinist, 1,5 sm vabarnpunast ja 3 lõnga keskmist hallikassinist.

Ühe jakiriide kudumiseks kulub kodulõnga umbes 300 g.

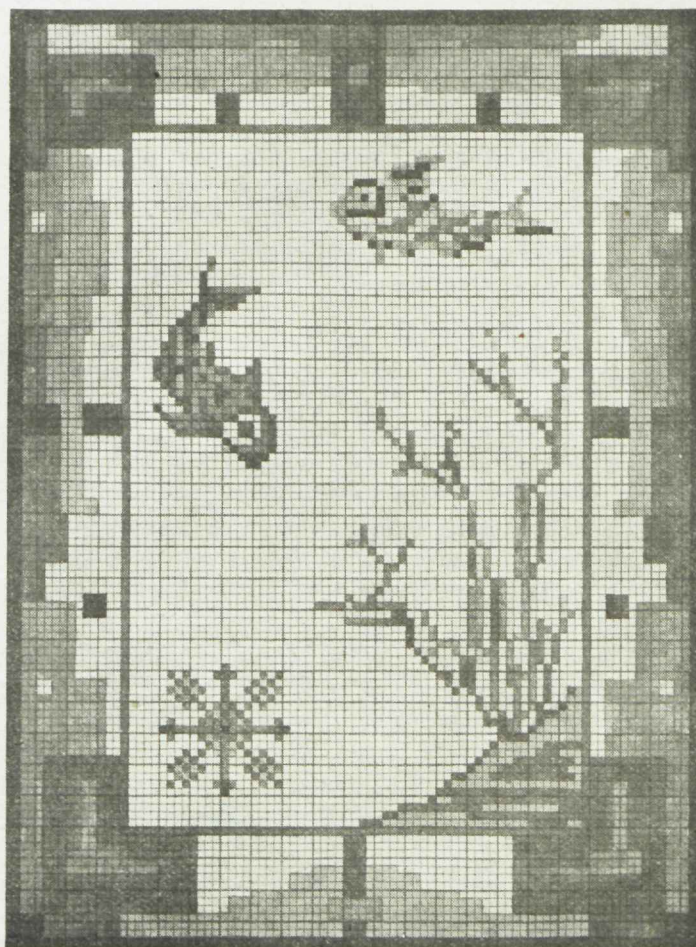
BASTIST RANNAKOTID JA SOHVAPADJAD
(Kirjeldus lk. 184)

Tikitud seinavaip

A. Madisson

See nägus pilditaoline seinavaiba-kavand kujutab merepõhja kalade ja puukesega. Vaiba suurus on 91 × 121 ruutu, ning kui võtta iga ruut 1 sm², siis saaksime ka vaiba suuruse sama, nagu näitavad arvud. Vaipa võib tikkida väga mitmesuguses tehnikas, nagu rist-, keelin-, õis-, narmas- jne. pistes. Samuti võib vaipa ka põimida. Värvideks on pehmed pastell-
(Lõpp lk. 184)

Bastist rannakotid ja sohvapadjad

M. Tammark

(Vaata pilt lk. 183)

Bastist võime valmistada väga ilusaid rannakotte ja sohvapadju. Ömmelda võime džuudile ja kanvaale. Džuuti ostame 45—50 sm² suuruse tüki, lõikame 10 sm suuruse riba ära, asetamiseks mõlemale poole külgedele, et koti sügavus saaks laiem. Kanvaad läheb 70 sm ühe koti jaoks. Pisted kanvaale peale tulevad peenemad ja materjali läheb veidi rohkem. Tikkimisviis võib olla väga mitmekesine, samuti kui villase lõngaga. Esikülje õmbleme muustrilise ja mitmesuguste värvidega, tagumine pool võib olla ühevärviline või triibuline, nii kuidas kellelegi meeldib, lihtpõimimise-tehnikas. Basti läheb ühe koti jaoks 5—6 vihti, s. o. à 50 g vihti. Õmbleme mõlemad pooled välja, ka külgede ribad. Siis õmbleme masinaga küljed kokku. Voodriks võib kasutada ilusat kirjut siitsi või soovi korral ka õhukest vahariiet, mis ei lase niiskust läbi. Pealt võib kinnitada tõmblukuga. Sang teha põimitud või punutud bastist. Kotti võib pärast seda, kui on valmis õm-

Alma Koskel

Taimedega värvimine

Aastat 50—60 tagasi oli taimedega värvimine võrdlemisi üldiselt veel kasutamisel. Keemiliste värvainete leiutamine on selle välja tõrjunud, sest see on toonud suuri hõlbustusi kiudainete värvimises, esiteks selle poolest, et värvained on kergesti kättesaadavad, ja teiseks on nendega värvimine vähe aega nõudev. Kahjuks peab aga tunnistama, et suurema osa juures keemilistest värvainetest esineb see puudus, et nad ei ole püsivad. Nii pesemisel kui ka päikese käes võivad need muutuda näotuks või koguni tuhmunud. See puudus ei esine nii suurel määral taimevärvide puhul. Seda tõendavad meie rahvuslikud käsitööd, milledest mõned on valmistatud mitmed aastakümned tagasi, värvid nende ilustistel on aga veel täiesti värsked ja muutumatud. Teiseks peame tunnistama, et taimedega värvitud materjalid on haruldaselt ilusad. Neis ei esine peagu kunagi kriiskavaid värvitoone, milledega kaunite värvikooslade saamine on väga raske.

Prægusel ajal, kus paremate keemiliste värvainete saamine raskendatud või sootu võimatu, on soodus silmapilk elustada taimedega värvimise oskust, millest eriti tohiks huvitatud olla kodukäsitöö harrastajad maal, kus taimevärvaineid küllaldaselt saadaval.

Allpool toomegi juhendeid ja näpunäiteid taimedega värvimiseks.

Et värvimine hästi õnnestuks ja tõesti häid tulemusi annaks, selleks on vajalikud vastavad keedunõud, kuid samuti tuleb silmas pidades lõngade korralikku ettevalmistust enne värvimist, kuna taimevärvid on kohased eriti villase värvimiseks, villane materjal aga nõuab hoolsat käsitsemist vanumise tõttu. Teiseks peavad värvitavad lõngad olema hästi puhtad, seepärast toome siinkohal juhendeid ka lõngade pesemiseks.

Pesemisvesi peab olema pehme: vihma-, järve- või jõevesi. Kui neid pole saadaval, siis võib vee pehmemamiseks tarvitada soodat. Seep, mis peab olema võimalikult neutraalne, näiteks roheline seep — ka hea omakeedetud seep kõlbab selleks —, tuleb lahustada soojas vees, nii et vesi vahustub. Selles seebivees tuleb lõngavihti liigutada edasi-tagasi ja üles-alla, vahetades käehoitavat kohta. Villaseid lõngu ei tohi hõõruda ega ka ülemäära muljuda, sest nii üks kui teine põhjustab lõngade vanumist. On lõngad mustad, tuleb pesemist korrata ikka endiselt seebivees 2—3 korda, kuni seebivaht enam ära ei kao.

Pärast pesemist tuleb lõngu loputada soojas vees kuni kaks korda. Keeva vett lõngade pesemisel ei tohi tarvitada, kuna siis jääb mustus just kinni.

Nii pesemisel kui ka hiljem lõngade värvimisel peavad kõik vihi- või pasmakõite-nõõrid olema võimalikult avaralt seotud, et nii pesuvesi kui ka värvivesi igale poole juurde pääseks. Vastasel korral tulevad lõngad laigulised.

Lõngavihist läbi pannakse enne värvimist üks pikem nõõr, mis lõngu keetes jääb katla äärelle ja on abiks lõngade ülestõstmisel.

Mis puutub keedunõudesse, siis kõige kohasemaks tuleb pidada tinutamata vaskkatelt. Raudpada võib tarvitada ainult üksikute tuhmade värvide, nagu halli ja musta, värvimiseks. Raudpada teatavasti annab „sinet“, mistõttu värvid tulevad ebapuhtad.

Hädakorral võib kasutada ka emailitud katlaid, nimelt vähesel arvul lõngu värvides, kuid email võib kergesti pragu-

meldud, õrnalt lakkida, et ta saaks hästi vastupidav. Teiseks võib ka telgedel kududa kotte ja patju, mis sobivad eriti hästi korvmööbli juurde rõdule.

Lõimeks võib võtta puuvill-lõnga või tamsat. Asetada hõredasse sukka. Basti tarvitada koeks. Ilusad saavad vöökirjapõimed mitmesugustes värvides.

Kahele vasakpoolsele kotile pildil on antud muustrid muustrilehel.

Basti saab osta kõigis värvides, kuid võib ka ise värvida.

Tikitud seinavaip

(Algus lk. 183)

toonid. Värvid on antud „Ekstra“ kaardi järgi: 1. õrnroheline — nr. 69; 2. pruun — nr. 56; 3. sinakasroheline — nr. 67; 4. tumepruun — nr. 76; 5. helepruun — nr. 58; 6. sinakashall — nr. 39; 7. helelilla (lillakassinine) — nr. 32 (8); 8. kollakasroheline — nr. 18; 9. vanaroosa — nr. 70; 10. hele-roosa nr. 65.

Muster muustrilehel.

neda, eriti taimede keetmisel, mis üldiselt kestab pikemat aega. Värvimiseks kasutatavad nõud peavad olema puhtad ja iga värvaine järel korralikult küüritud, katelde küürimiseks tuleb tarvitada seepi ja peenikest liiva. Hästi puhtaks saab katlaid, lisandades veele väävelhapet. Ka võib kasutada hapupiima ja liiva, misjärel pesta sooja vee ja seebiga.

Lõngade tõstmiseks, põõramiseks ja katlas liigutamiseks tarvitavad kepud peavad olema täiesti kuivanud puust ja hästi siledad, et neist ei tuleks värvainet ja nad ei katkestaks lõngu.

Järgnevalt taimede korjamisest ja nende kuivatamisest ning talletamisest.

Taimi võib värvimiseks kasutada ka toorelt, millisel juhul neis värvainet on eriti rikkalikult. Kuna aga ei ole võimalik kõike vajalikku värvida siis, kui on saadaval värsked taimed, siis tuleb neid ka tagavaraks koguda.

Kõige sobivam aeg taimede korjamiseks on jaanipäeva ümber, olenedes teatud määral kevade tulekust.

Lehti tuleb korjata siis, kui need on täiskasvanud ja hästi mahlased. Suve lõpul või sügisel korjatud lehed ei anna enam niipalju värvainet ja neid tuleb kasutada vastavalt rohkem.

Puukoori kogutagu mahlaajooksmise ajal, ühe sõnaga siis, kui koor on lahtine, siis on selle saamine kerge.

Õitsvaid taimi tuleb korjata enne õienuppude lahtiminekut.

Et taimi värvimiskõlblikena talletada, tuleb neid korralikult kuivatada. Taimede kuivatamine peab sündima päikesevarjulises kuivas kohas, näiteks põõningul, kuhu tuuleõhk juurde pääseb. Lehed ja koored tuleb laotada õhukese kihina puhtale põrandale, mida tarbe korral võib katta paberiga. Taimi tuleb vahetevahel liigutada ja segada, et alumine kiht ei jääks niiskeks. Rohhtaimi, nagu sookaile, pohlil jne., võib kuivatada kimpudes ülesriputatult.

Pärast taimede kuivatamist tuleb nad panna paberist või hõredast riidest kottidesse, iga taim muidugi eraldi. Seega on välditud nende tolmutamine. Taimede kotid hoitagu kuivas kohas, et need uuesti ei niiskeks ega läheks hallituma.

Taimi, milledest saab värvainet, leidub looduses lõpmata palju. Nagu dr. G. Viibaste uurimus „Taimedega värvimisest Eestis“ näitab, on rahvakunsti õitseajal värvimiseks kasutatud pea kõiki vähegi silmapaistvamaid taimi, vähemalt on siin seal nendega katsetatud. Kuna mitmesugustest taimedest saadavad värvained oma suuremas enamuses on sarnased, siis pole põhjust arvestadagi kõiki taimi, milledest värvaine saamine üldse on võimalik. Jätkub ka mõnest üksikust üldtuntust, millega asjastuhvitatud võivad oma vajadusi rahuldada. Toome siinkohal nende taimede nimed.

Puulehtedest annavad rikkalikult värvainet kaselehed (harilik aru- ja sookask) ja lepalehed. Kumbki neist annab eri toonisi kollast värvi.

Kasekoored, millest eraldatud toht, annavad vastavalt värvimisel kasutatud keemilistele ainetele hallikaskollast, rohekat ja pruunikat värvi.

Toomingakoorest saab punakaskollast värvi.

Õunapuukoored (ka laastud) annavad tugevat punakaskollast värvi.

Paakspuukoorest (Rhamnus frangula) saab tugevat pronkskollast värvi.

918

Naise naeratus

näitab tema hambaid. Kes omab kaunid hoolitsetud hambad, naerab ja kõneleb terve inimese loomuliku veetlusega, inetud hambad aga segavad näo harmooniat.

Hoolitsege seepärast oma hammaste eest! NIVEA hambapasta vabastab hambad inetust hambakattest ilma et ta kahjustaks kallist hambavaapa. Ta annab hammastele kauni läike ja säilitab nad puhtad ja terved.

Hinnad: 50 ja 75 senti. Werner Mehks, Tallinn

NIVEA-Hambapasta

Kanarbikust, koerputkest või metsharakputkest, leesikast (*Arctostaphylos uva ursi*), sookailudest saab erinevaid toone kollases.

Neid taimi tuleb korjata enne öienuppude lahtiminekut.

Kuusekäbid, mis on puust langenud ja talv läbi olnud lume all, niiskes kohas ja on püsinud siledana ning katki murdes seest on niiskelt pruunikaspunased, annavad hallikas-punast värvi.

Veel võib kasutada värvimiseks sibulakoori, milledest saab kollast värvi.

Ka tavaline suur e. kõrvenõges on kasutatav värvimiseks ja annab hallikaskollast värvi.

Siin loetletud taimed, lehed ja puukoored tohiks olla saadaval igal pool ja nende kasutamine koos mõningate keemiliste ainetega võimaldab õige mitmekesiseid värvitoone.

Tumedamaid ja heledamaid värvitoone on võimalik saada sel teel, et samasse värvileeme, milles lõngad on juba värvitud, pannakse uued lõngad samaks ajaks keema. Pärast esimest lõngade keetmist leidub värvileemes veel küllaldaselt värvainet ja üldse on võimalik ühes ja sessamas värvivees lõngu värvida, kuni vesi muutub värvituks.

Taimedest värvileeme saamiseks pannakse taimed külma vette likku üheks päevaks ja ööks. Vett peab olema niipalju, et taimed kuivale ei jää. Pärast ligunemist pannakse taimed keema samas vees. Kõikide taimede keetmine kestab 3–4 tundi, misjärel taimed kogu värvileemega kallatakse sõelale. Taimedele kallatakse veel vähesel määral puhast vett loputamiseks. Seega on värvileem lõngade värvimiseks valmis.

Järgnevates värvimisjuhendites, kus taimede keetmist ei ole eraldi nimetatud, tuleb eespool-nimetatu arvesse võtta.

Taimedega värvides tuleb kasutada ka mõningaid keemilisi aineid, milledest mõned muudavad ka värvitooni. Enamalt jaolt tuleb lõngu enne värvimist keeta maarjajää (aluna)-vees. See teeb lõngad hästi vastuvõtlikuks värvainele. Hea maarjajää on värvilt valge ja vähe läbipaistvates tükkides.

Kaaliumbikromaati — punakaskollane sool (mürgine) — kasutades muutub värvitoon tumedamaks ja värv ise püsivamaks.

Eri värvitoone saab veel, lisandades värvileemele raua- või vasevitriooli.

(Rauavitriool — sinirohekas sool, vasevitrioolisinine sool, mürgine.)

Kõiki keemilisi aineid, eriti aga mürgiseid, tuleb hoida klaaskorgiga pudelis, kus need hästi säilivad.

Retsepte taimedega värvimiseks

Kollane.

160 g maarjajää,
4 kg kaselehti
1 kg lõngade värvimiseks.

Maarjajää sulatatakse vees ja hästi pestud lõngad pannakse sellesse keema 1/2 tunniks. Lõngad võetakse välja ja väänatakse tugevasti. Maarjajää-vesi kallatakse ära ja kaselehevärvileem valatakse katlasse, millesse pannakse lõngad keema 1 tunniks. Lõngu loputatakse jahedas vees, seejärel veel leiges seebivees, väänatakse välja ja pannakse päikesevarjulisse kohta kepile hästi hõredalt kuivama.

Pronkskollane. Kui lõngad on värvitud kollaseks eelmise juhendi põhjal ja need pannakse 1/2 tunniks külma libedasse, siis saadakse pronkskollane värvus.

Libeda valmistamine sünnib järgmiselt:

5 kg heale kasepuutuhale kallatakse peale 40 liitrit keeva vett, segatakse hästi, ja kui see on jahtunud, kallatakse selgunud vesi teise nõu sisse, millesse siis pannakse ükskõik mis-suguste taimedega värvitud lõngad. Need muutuvad tumedamaks, üldse algvärvitoonist erinevaks.

Kollakaspruun.

125 g maarjajää,
2,5 kg paakspuukoori
1 kg lõngade kohta.

Värvitakse samuti nagu esimeses retseptis. Lõngad saavad hästi tumedad, kui neid pärast värvimist loputamatuks kuivatada ja veel kord keeta kas samas või uues paakspuukooreleemes.

Telliskivipunane saadakse, kui paakspuukoortega värvitud lõngu hoitakse 1 tund külmas libedas. Loputamine samalaadne esimese retseptiga.

Sidrunkollane.

125 g maarjajää,
1 kg õunapuukoori
1 kg lõngade kohta.

Värvitakse samuti nagu esimeses retseptis. On pärast esimest värvimist värvileemes veel küllalt värvainet, võib samas värvida veel teise tüki lõngu, mis saab heledam.

Pruunikashall.

4 kg leesikaid,
40 g rauavitriooli
1 kg lõngade värvimiseks.

Kui leesikad on keedetud ja läbi sõela lastud ning vesi leige, pannakse märjad, hästi välja väänatud lõngad värvileemesse 1/2 tunniks keema. Seejärel tõstetakse lõngad katlast välja, rauavitriool pannakse katlasse ja sulatatakse, misjärel lõngad uuesti 1/4–1/2 tunniks keema pannakse. Loputatakse ja kuivatatakse nagu esim. retseptis.

Taimedega kollast värvides saadakse eredamaid toone, kui lõngu enne värvileemesse panemist keedetakse 1/2 tundi kaaliumbikromaadis või jälle vasevitrioolis. Värvid saavad ka hästi püsivad.

Rohkaskollane.

125 g maarjajääd,
5 kg (koer-) metsharakputki
1 kg lõngade kohta.

Värvitakse esimese retsepti järgi.

Kollane.

160 g maarjajääd,
3 kg kanarbikku.

Värvitakse esimese retsepti järgi.

Hallikaskollane.

160 g maarjajääd,
4 kg kõrvenõgeseid
1 kg lõngade kohta.

Värvitakse esimese retsepti järgi. Kui on kasutatud tooreid nõgeseid, saab lõng rohekaskollane.

Neid retsepte või värvimisjuhendeid võib aluseks võtta ka teisi eespool-nimetatud puulehti, koori ja taimi kasutades. Nagu neist selgub, on maarjajääd osa 125–160 g, taimede osa 1–4 kg. Ka teiste taimede osa on umbes samasugune. Samblikke ja kuusekäbisid tuleb aga võtta märksa suuremal määral, eriti siis, kui tahetakse saada tumedaid värvusi.

Indigo ehk nn. potisinise värvi valmistamine

Kuigi varasematel aegadel on sinist värvi saadud rukkililledest, on selle kõrval kasutatud teist, märksa tugevamat ja mõjuvamat ainet, mida saadi ühe lõunamaa puu juurtest, s. o. indigo ehk rahvakeeles sinikivi, mida selle omapärase valmistamisviisi tõttu kutsuti potisiniseks. Indigo ehk sinikivi on arvatavasti tuntud ammusest ajast, sest see värv esineb ka vanemais tekstiilesemis. Sinikivi lahustati omal ajal uriini sees, mille asemel aga viimasel ajal on hakatud tarvitama väävelhapet. Selle aine abil on indigot võimalik valmistada õige kiiresti juba ühe päeva jooksul, kuna uriinis lahustamine, mis iseenesest on ebameeldiv toiming, kestis pikemat aega.

Anname siinkohal juhendeid ka indigo valmistamiseks, mille abil on siis võimalik saada ka rohelisi toone.

500 g kanget väävelhapet pannakse klaaskorgiga pudelisse.

60 g indigot hõõrutakse hästi peeneks ja sõelutakse jõhv-sõelaga. Seda peenikest pulbrit pannakse 10-grammilistes osades väävelhappesse iga poole tunni järel ja segatakse iga kord klaas- või puupulgaga. Pudel suletakse korralikult. Kui kõik indigopulber on pudelisse pandud, köidetakse pudelikael lapiga ja asetatakse pudel 24 tunniks sooja kohta. Vahetevahel loksutada.

Seejärel on värvaine valmis ja korralikult suletud pudelis seisab see pikemat aega.

Siinjuures olgu tähendatud, et kanget, s. o. kontsentreeritud väävelhapet kui mürkainet vabalt ei müüda, selleks tuleb nõutada politsei luba. Lahjendatud väävelhape, mida saab vabalt osta, ei kõlba aga indigo lahustamiseks. Väävelhappega tuleb toimida ettevaatlikult, rõivastele sattudes ta põletab. Keeva vette väävelhappeindigot mitte valada, pritsib! Vesi enne jahutada. Indigo on väga tugev värvaine ja seda vajatakse sinise saamiseks võrdlemisi vähesel määral.

Helesinine.

100 g maarjajääd,
5 g indigot
1 kg lõngade kohta.

Lõngu keedetakse maarjajääd-vees 1/2 tundi. Vesi kallatakse ära, katel täidetakse puhta külma veega, millesse segatakse indigo. Maarjajääd-veest võetud ja hästi väänatud lõngad pannakse keema 1/2 tunniks. Loputatakse ja kuivatatakse esimese retsepti järgi.

Eresinine.

125 g maarjajääd,
500 g lepakoori,
40 g indigot,
10 g rauavitrioli
1 kg lõngade kohta.

Lepakoori keedetakse 3 tundi ja lastakse vesi läbi sõela. Selles vees lahustatakse maarjajääd, misjärel märjad, hästi väänatud lõngad pannakse keema 1/2 tunniks. Värvivesi kallatakse ära, katel täidetakse külma veega, kuhu kallatakse indigo. Segatakse hästi. Kui vesi on soojenenud, pannakse lepakooreveest võetud, hästi väänatud lõngad 1/2 tunniks keema. Lõngad tõstetakse välja ja rauavitriool segatakse värvivette, misjärel lõngad uuesti 1/2 tunniks keema pannakse.

Loputatakse ja kuivatatakse.

Nagu sellest viimasest värvimisjuhendist selgub, tuleb sinise värvimisel kasutada ka taimi. Sel teel on võimalik saada sinist eri toonides.

Tumedama sinise saamiseks tuleb indigot võtta rohkem.

Hallikasroheline.

100 g õunapuukoori,
120 g vasevitrioli
1 kg lõngade kohta.

Õunapuukoored keedetakse ja lastakse läbi sõela. Värvileemes leotatakse vasevitriool, misjärel märjad, hästi väänatud lõngad pannakse 1/2 tunniks keema.

Loputatakse ja kuivatatakse.

Sammalroheline.

160 g maarjajääd,
10 g indigot,
2 kg kaselehti,
10 g rauavitrioli.

Lõngu keedetakse maarjajääd-vees 1/2 tundi. Värvitakse seejärel siniseks indigovees, keetes neid 1/2 tundi (vt. helesinine). Siniseksvärvitud lõngu keedetakse 1/2 tundi kaselehevärvileemes, tõstetakse katlast välja ja rauavitriool segatakse värvileemesse, lõngad pannakse uuesti 1/4 t. keema.

Loputatakse ja kuivatatakse.

Siniroheline.

160 g maarjajääd,
70 g indigot,
8 kg kanarbikku
1 kg lõngade kohta.

Lõngu keedetakse maarjajääd-vees 1/2 tundi, misjärel need värvitakse siniseks indigovees (vt. helesinine). Kohe seejärel pannakse lõngad keema 1/2 tunniks kanarbikuleemesse. Loputatakse ja kuivatatakse.

Iga asjast huvitatud võib omandada suuri ja häid kogemusi taimedega värvimises, kui ta iga kord pärast värvimist täpselt üles märgib, kui palju üht kui ka teist ainet on kasutatud, kui kaua on aineid keedetud jne. Ülesmärgitu juurde tuleb jätta ka lõngaproov, mida teiskordsel värvimisel võib võtta eeskujuks. Olgu siinkohal tähendatud, et üheks tööks vajalikud lõngad tuleb korraga värvida, sest teiskordsel värvimisel on väga raske saada täpselt sarnast, eriti veel sel juhul, kui taimed on korjatud eri aegadel või kui kord on värvitud tooreste taimedega ja teine kord tahetakse kasutada kuivatatud taimi.

Siin toodud retseptides on lõngade määr 1 kg. Tahetakse vähem lõngu värvida, siis tuleb värvaineid vastavalt vähem võtta. Algajail ongi soovitatav katsetada vähema lõngamääraga, s. o. 150–200 g. On sel teel juba omandatud mõningaid kogemusi ja saadud ka julgustust, siis tõuseb huvi ka edaspidiseks ja see tasub tõesti veava ning teeb suurt rõõmu.

Märkus:

Indigo on müügil umbes 5–6 sm suurustes, kuuekandilistes tükkides. Maksab 30 snt. 1 g.

A/s. KAUBA PANK,

Suurturg nr. 12,
oma majas

• TARTUS •

Juhatus telel. 22-09
Kodukeskjaama telef. 41-40

Oma kapitalid üle Kr. 545.000.— :: Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Kindlustuse Aktsiaselts Eesti Lloyd'i Tartu peaseindus

Marjamahlade valmistamine aurutamise teel

Et mahlad on praegusel ajal väga tervislik ja hinnatud toiduaine, siis peaks olema iga perenaise mureks valmistada võimalikult palju marjamahlu talviseks tagavaraks, pealegi kui käesoleval aastal pole loota puuviljasaaki.

Mahlade ideaalsust nii toiduainena kui ka karastusjoo-gina kinnitavad nii tervislikud kui ka majanduslikud omadu-sed. Paljude analüüsimiste tagajärjed näitavad, et mahlad oma-vad maksimaalset tervendavat mõju, kandes edasi kõiki need omadusi, mis on olemas marjades. Mahl on heaks toiduai-neks just temas leiduvate tervisliku toimega mineraal-soolade tõttu, millistest võiks nimetada eeskätt kaaliumi, naatriumi, kaltsiumi, magneesiumi, rauda ja mangaani.

Mahl konservina pole praegusel ajal enam mingi kätte-saadamatu asi, vaid seda võib iga perenaine lihtsate koduste abinõudega endale küllaldaselt tagavaraks valmistada, kui on marjade hooaeg, ning toita tervisliku toiduainega kogu pika talve oma peret. Eriti tähtsaks teguriks on mahl just väike-laste toitmisel, sest arstide soovitusel võib head marjamahla anda lisatoiduna imikule juba 3. elukuust alates.

Kõige ideaalsemaks mahlade valmistamise viisiks tuleks pidada kaheldamatult aurutamist 65—70° C juures. Selle temperatuuri juures hävinevad ainult käärimist tekitavad bak-terid ja seened, kuna toitained jäävad täiesti alles. Auru abil mahla eraldamine on eelistatavam ka seepärast, et see viis on väga otstarbekas ja annab häid tulemusi, ning nagu juba ees-pool mainitud, võib sel teel valmistada mahlu ilma eriliste abinõudeta ning kuluta.

Mahlade valmistamise viise on mitmesuguseid, kuid kõige kohasem on siiski aurutamine.

1) Mahlavalmistamine aurutamise teel toi-mub järgmiselt: võtta vekkiskatelt või suurem keedunõu, mille põhjale saab asetada traadist aluse. Sellele alusele ase-tada sav- või portselankauss. Keedupotti valada niipalju vett, et umbes 1/2 kaussi oleks vees. Mahlarätik valmistada hõre-dast pesuriidest (1 m) või mitmekordselt kokku pandud mar-list, keeta läbi ja siduda nõõri abil poti kõrvade külge. Samuti võib mahlarätti siduda ka potikaane külge. Marjad asetada rätile kas purukspigistatult või tervetena, katta pärgamendiga ja panna kaas peale. Kui potikaas on liiga kerge, siis tuleb peale asetada mingisugune raskus, et aur kaant ära ei tõs-taks. Vekkiskatelt tarvitades korkida kraadiklaasi-auk kinni. Nüüd asetada keedunõu tulele ja ajada vesi potis keema. Auru mõjul hakkab marjadest eralduma mahl ja tilgub keedu-nõus olevasse kaussi. Mahla eraldumine kestab umbes 1—1 1/2 tundi. Saadud mahl valada kohe puhtasse pudelisse ja sul-geda pudelid kas korkimise teel, kummikapslitega või mingi-suguse muu sulgemisabinõuga. Igasuguseid kapsleid on meil saadaval nõude- ja kummikaupade-kauplustes.

Mahlu võib säilitada täiesti ilma suhkruta ning lisandada seda tarvitamisel vajaduse järgi. Soovi korral aga võib siiski suhkrut juurde lisada. Seda tehtagu siis juba kohe mahla valmistamisel, sel põhjusel, et saada tervislikumat mahla. Suhkru lisandamine võib toimuda kahesugusel teel: 1) suhkrut võib lisandada, riputades seda rätileolevatele marjadele enne auru-tamist (sobib eriti vabarnatele ja maasikatele), 1 kg marjade kohta lisandada 100—200 g suhkrut; 2) suhkur lisandada kee-detud siirupina mahla hulka enne pudelitesse valamist. Siir-upi keetmiseks võtta 1 l vee kohta 1/2 kg suhkrut ja ajada keema. Vaht korjata ja siirup jahutada. Siirupi keetmisel ar-vestada samuti 100—200 g suhkrut 1 kg aurutamisel olevate marjade kohta.

Et hõlbustada mahlarätti sidumist, selleks võib iga pe-renaine lasta valmistada oma keedunõu järgi vastava jala, kuhu vahele sobiks kauss mahla jaoks, ning siduda jala har-kide külge rätiku. Mahlu on soovitatav valmistada mitmesu-gustest marjadest ning palju väärtuslikumaks loetakse sega-mahlu kui mahlu üksikutest marjadest. Näiteks võib valmis-tada musta sõstra ja vabarna, musta ja punase sõstra, musta sõstra ja tikerberi jne. segamahlu.

Peale aurutamise on veel mitmesuguseid teisi mahlade valmistamise viise, kuid kõikidel neil on suured puudused ja vead. Näiteks võib eraldada marjadest mahla pressi abil, kuid mahla kokkupuutumisel metallpressiga tekib ebatervislik keemiline reaktsioon ning teiseks tuleb pressi abil eraldatud mahl kurnata ja ka steriliseerida, kuumutades 70° C, mis teeb mahla valmistamise küllalt keeruliseks ja aeganõudvaks.

Samuti ei ole soovitatav mahla eraldamine happe abil, sest tervislikust seisukohast lähtudes ei saa seda üldse kuidagi

Tundlikemale nahale
annab ilusa pruuni jume

JUNO

PÄEVITUSKREEM

- JUNO PÄEVITUSKREEM sisaldab orgaa-nilist ainet, mis takistab päikese punaste kiirte mõju, kuid soodustab ultravioletti-kiirte toimet nahale.
- Kuna punased kiired tekitavad põletuse, siis tar-vitades JUNO päevituskreemi, Teie kaitsete oma keha kahjulikkude kiirte eest. Teiste kiirte kosutav mõju Teie organismile aga suureneb.
- Sellepärast – määrige end hoolikalt enne päe-vitumist JUNO päevituskreemiga.
- Ilus pruun jume ja tervishoidlik päevitumine on Teile seega kindlustatud.

Suur tuub 50 snt.

- JUNO nimi tagab selle kreemi kõrge kvaliteedi.

A/S. Proviisor Julius Lill — Tartu

soovitada. Keetmise teel mahla eraldamine annab aga vähem-väärtuslikku mahla, pealegi kui siis saadakse mahl lahjenda-tud kujul, mille hoidmine võtab juba palju pudeleid ja ruumi. Kontsentreeritud mahl aga säilib paremini ning seda võib tarvitamisel soovikohaselt lahjendada.

Mahlade valmistamisel tuleb silmas pidada, et valitseks piinlik puhtus, sest paljudel juhtudel tekib käärimine ja hal-litusseen just ebahügieenilisest valmistamisest. Eriti hoolikalt tuleb puhastada just pudelid ning ka kõik teised valmistami-sel tarvisminevad abinõud.

Ristsõnamõistatuse nr. 3 lahendus

Põikread: 3. Malai. 6. Arens. 7. Kirjamark. 10. Ordu. 11. Amor. 12. Almus. 13. Radek. 15. Obelisk. 17. Kamerun. 20. Sage. 21. „Nana“. 22. Lant. 23. Taani. 26. Hane. 27. Oraa-kel. 29. Hoover. 30. Mait. 31. Akel. 32. Ais. 33. Flaam. 34. Is-lam. 36. Kassa.

Püstread: 1. Harjusk. 2. Danmark. 3. Mardus. 4. „Lea“. 5. „Isamaa“. 7. Kolletama. 8. Irimi. 9. Kreenholm. 12. Aegna. 14. Kraav. 15. Oslo. 16. Baar. 18. Unne. 19. Naer. 23. Teisik. 24. Alt. 25. Ihkama. 28. Kai. 31. Alasi. 35. Sai.

Kingid said järgmised ristsõna lahendajad:

1. eks. Herb. Rochi romaani „Niikaua kui süda tuksub“ (broš.) — R. Teene, Tallinn; 1 eks. Lucile Decaux' romaani „Marja Walewska“ (broš.) — L. Mundi, Muhu; 1 eks. „50-sendist romaani“ — 1. E. Ellerhein, Võhma; 2. M. Kotkas, Märjamaal; 3. L. Pügi, Kodijärve; 4. E. Odev, Kavastu; 5. V. Hanso, Nõmme; 6. K. Brett, Tartu; 7. A. Kullison, Nõmme; 8. I. Uustalu, Auvere; 9. A. Käbin, Kohtla; 10. H. Sa-visaar, Tallinn; 11. L. Namm, Tartu; 12. I. Kangro, Tuha-laane; 13. H. Kelt, Rõngu; 14. O. Antsov, Haabsaare; 15. E. Kiiopus, Kärevere; 16. L. Trolle, Haanja; 17. A. Aag-mäe, Tallinn; 18. L. Tiido, Kuidjärve; 19. N. Paerid, Luunja; 20. E. Saar, Võru.

V. L. Ristsõna lahendust ei saa trükitööna saata. Saatke lahendus postkaardil.

Aliide R., Tartus. Saatke nii, nagu olete seni saatnud. Tar-tus elades võite lahendused anda isiklikult ära talitusse või lasta kirjakasti, siis jääb postikulu ära.

KOHUPIIMA-PÄTSID TIKERBERIKOMPOTIGA

PIIMAGA SEGASUPP AEDVILJAST

Ained: 5–10 porgandit, 1 seller, 1–2 kl. poetatud herneid, 1 lillkapsas, $\frac{1}{2}$ l kartuleid, 1 puru, 1 kaalikas, 1 spl. võid, 1–2 spl. jahu, 1–1 $\frac{1}{2}$ l piima.

Aedvili puhastada ja lõikuda peeneks. Keeta järjest pehmeks nõrgas soolvees. Noor aedvili keeb pehmeks enam-vähem üheaegselt, kuid enne võib panna keema porgandid, seller, kaalikad, kartulid, siis lillkapsas ja herned. Kui aedvili pehme, lisandada piimaga segatud jahu, maitse järgi soola ja enne laualeandmist tükike külma võid.

KOHUPIIMA-KOOGID

Ained: 1 kg kohupiima, soola, 1 spl. hapukoort, 3–4 muna, 2 spl. suhkrut, 1–2 spl. sulavõid, $\frac{1}{2}$ –1 kl. jahu.

Kohupiim hõõruda läbi sõela või ajada läbi hakkmasina, segada juurde maitse järgi soola, koor, suhkruga vahustatud munad, sulavõi ja jahu. Saadud taigast tõsta väikesed koogid kuumale rasvasele pannile ja küpsetada koogid mõlemalt poolt pruuniks ning küpseks. Anda lauale kuumalt peene kaneeli ja suhkruga või marjakastmega.

KOHUPIIMA-PÄTSID TIKERBERIKOMPOTIGA

Ained: 400 g jahu, 2 kl. piima, 25 g pärm, 2–3 muna, 2–3 spl. suhkrut, 1/2–3/4 kg kohupiima, veidi soola.

Pärm hõõruda vähese suhkruga ja soolaga peeneks, valada juurde leige piim ja segada ka jahu. Kohupiim hõõruda peeneks puulusikaga või ajada läbi hakkmasina. Munakollased vahustada suhkruga ja valge lüüa kõvaks vahuks. Taiglale lisandada juurde kohupiim ja lasta seista soojas kohas umbes $\frac{3}{4}$ –1 tund. Siis segada juurde munakollane, vahustatud munavalge ja tõsta lusikaga pätsikesed ning küpsetada tulises rasvas. Anda lauale värsketest tikerberidest keedetud kompotiga.

ROHELISED VÕI KOLLASED OAKAUNAD

Ained: 1 kg oakaunu, keeva vett, soola, 2–3 spl. võid.

Oakaunad pesta ja puhastada ottest ning külgmistest soontest. Seejärel lõikuda piklikudeks tükkideks ja keeta väheses parajas soolvees pehmeks. Või pruunistada kastruli-põhjas, tõsta keenud oad juurde ja anda lauale kuumalt liha-toitude juurde või eri toiduna õhtu- või hommikulauale.

• • • SUVISEID

KARTULINUUDLID TILLIKASTMES

1 supitaldrikutäis keedetud kuumi või ülejäänud kartuleid pressida või puruks tampida. Lisandada 20 g sulavõid, 1–2 muna, 300–400 g jahu ja maitse järgi soola. Saadud taigast vormida sõrmepaksused rullid ja lõikuda 3 sm pikused nuudlid. Nuudlid asetada vahulusikaga keeva vette ja keeta, kuni tõusevad pinnale. Siis tõsta välja ja valada keedetud jahtunud veega üle. Asetada vaagnale ja riputada üle riiv-saiaga. Lõpuks valada üle nuudlite veidi pruunistatud võid. Anda lauale tillikastmega.

Kastme valmistamiseks sulatada veidi võid või rasva pannil, lisandada 1 spl. jahu, mis segades läbi keeta. Siis valada juurde kuumat vett või piima ja 1–2 spl. koort. Lõpuks lisandada rikkalikult peenekshakitud tillilehti.

SPINAT NUUDLITEGA

Ained: 1 kg spinatit, 1 spl. võid, soola, 200 g nuudleid, hakitud petersellilehti.

Spinat puhastada, pesta ja lasta nõrguda. Hautada või ja väheses soolaga, ilma veeta (vajaduse korral lisandada 2–3 spl. vett). — Maitseks lisandada peenekshakitud petersellilehti. Nuudlid keeta soolvees pehmeks, lasta nõrguda ja asetada kuumale vaagnale. Tõsta peale hautatud spinat ning riputada peale praetud suitsu- või soolapekikuubikesi. Anda lauale kuumalt lõuna- või õhtusöögiks.

SPINATIPUDER

Ained: 1 kg spinatilehti, 5 spl. kaerahelbeid, 2 muna, $\frac{1}{2}$ – $\frac{3}{4}$ l rööska piima, soola, veidi võid või rasva.

Kaerahelvestele valada peale piim ja lasta kinnikaetult 1 tund seista. Siis kloppida munad ja lisada juurde, samuti maitse järgi soola. Kloppida kõik hästi segi. Keeta pannil, kus sulatatud veidi võid, ümber segades mõni minut (mitte lasta kõvaks tõmbuda) ja asetada vaagnale ringi ümber äärte. Keskele asetatakse 1 spl. võiga hautatud ja soolaga maitsestatud spinatipuder.

NÄGUSALT KAUNISTATUD KÜLM PRAEVAAGEN

Ahju- või moorpraad lõikuda õhukesteks viilukateks ning asetada laiale vaagnale. Kaunistada tomativiilukate, rediste ja rohelisega. Juurde anda lehesalatit. Sobivad on nii vasika-, sea- kui ka lambaprae-lõigud. Vaagen sobib õhtu- või külmale peolauale.

RABARBRITARREND

Ained: $\frac{1}{2}$ kg rabarbrit, $\frac{3}{4}$ l vett, 150 g suhkrut, sidrunikoort ja -mahl, 15–20 lehte kalaliimi.

Kooritud ja tükkidekslõigatud rabarber keeta veega pehmeks ja hõõruda läbi sõela. Siis lisandada suhkur, sidrunimahl ja -koor ning vajaduse järgi veel veidi vett ja lasta korraks keema. Seejärel lisandada külma veega loputatud ja kuumahlahaga sulatatud kalaliim ning valada klaasnõusse. Asetada tarduma külma õhurikkasse kohta. Anda lauale röösa piima või vanillikastmega.

MAASIKAKOOGID

Ained: 3 muna, 150–200 g jahu, 100 g võid, 1 tl. sidrunimahla, 2 spl. hapukoort, noatsatäis küpsetuspulbrit, 1–1 $\frac{1}{2}$ kl. piima, 2 munavalget.

Või vahustada, lisada ükskhaaval juurde munad, koor, piim, küpsetuspulber, jahu ja maitseks veidi soola ning suhkrut. Taigen segada ja rullida 2 korda välja. Lasta $\frac{1}{2}$ tundi seista. Siis rullida hästimääritud plaadile välja, nii et taigna-ääred jääksid üles plaadiäärele. Küpsetada paraja kuumusega ahjus. 2 munavalget lüüa kõvaks vahuks ühes sidrunimahla ja suhkruga ja lisada maasikad juurde. Segada ja katta taiglale. Küpsetada veel veidi üle, võtta välja ja riputada suhkruga üle.

Lugupeetud tellijad!

Suvitamamineku tõttu palume aadressid aegsasti muuta.

Näide aadressi muutmiseks:

Vana aadress:	Uus aadress:
7856	7856
A. Roos	A. Roos
Vana tn. 7	Lootuse pst. 51

V Ö R U

N Õ M M E

Aadressi muutmine on tasuta, kui teatatakse sellisel kujul, vastasel korral maksab 25 senti.

TALITUS.

TOITE . . .

SIDRUNIKREEM VABARNATEGA

Ained: 4 muna, 4 spl. suhkrut, $\frac{1}{2}$ sidruni õhukeselt riivitud koor, 2 sidruni mahl, $\frac{1}{2}$ kl. vett või marjamahla, 4–6 lehte kajaliimi.

Munakollased, suhkur, sidrunimahl ja riivitud koor hõõruda vahule. Kalaliim loputada külma veega, sulatada $\frac{1}{2}$ kl. keeva vee või marjamahlaga ja lisada vahustatud munakollastele juurde. Segada, kuni hakkab muutuma pakslikuks. Siis lisandada hästi vahule löödud munavalge ja täita kreem klaasidesse. Magustoidu-klaasideks sobivad ka suured laiad veini-klaasid. Kreemisse pista ilusaid küpseid vaarikaid ning kaunistada pealt samuti marjadega.

VANILLIKREEM VABARNATEGA

2 munakollast, $\frac{1}{2}$ paki vanillisuhkrut ja 2 spl. suhkrut hõõruda vahule. $\frac{1}{2}$ l röõska piima, 1 tl. tärklis ja noaotsatäis soola ajada keema ning lisada segades juurde munakollasele. Kuumutada veidi hästi kloppides (mitte keeta). Võtta kreem tulelt ja jahutada kloppides, kuni on peaaegu jahtunud. Siis segada juurde ilusad valitud vaarikad, täita magustoidunõudesse ja asetada jahedasse kohta.

SÖSTRAPUDING

Umbes $\frac{1}{2}$ kg vananenud saial lõigata koorik ära ja sai tükkeldada. Leotada $\frac{1}{2}$ l piimas, lisandada 50 g võid ja kuumutada ümber segades. Lasta saadud paks puder jahtuda ning segada ükshaaval juurde 5 munakollast, 2–3 spl. suhkrut, veidi riivitud sidrunikoort ja peent kaneeli. Hõõruda hästi läbi ja lisandada lõpuks vahustatud munavalge. Pudingivorm määrada võiga, seejärel asetada vormi kiht punaseid sõstraid, üle riputatud suhkruga, millele lisandatud õige vähe küpsetuspulbrit, siis $\frac{1}{2}$ osa saiamassist, jälle marjakiht ja lõpuks teine osa saiamassist. Puding küpsetada 20–30 min. paraja kuumusega ahjus või keeta vormiga 1 tund keedunõus vees. Kui pudingi vorm on auguga, siis täita see lauale andes suhkurdatud marjadega.

MAASIKAKIISEL

Ained: $1\frac{1}{2}$ l aed- või metsmaasikaid, $1\frac{1}{2}$ –2 l vett, kaneelikoort, suhkrut maitse järgi, 1 spl. kartulijahu. Lauale anda vahukoorega.

Maasikad pesta ja keeta vee, kaneelikoore ja suhkruga umbes 5 min. Seejärel lisada juurde külma veega segatud kartulijahu, veidi kuumutada ja jahutada. Anda lauale vahustatud koore või ka küpsistega.

Kruubid maitsevad niisama hästi kui riis!

Paljudele perenaistele on vahest teadmata asjaolu, et kalli välismaise toiduaine riisi asemel saab tarvitada suurepäraselt kodumaisi odrakruupe. Pealegi on kruubid palju suurema toiteväärtusega ning ka hinnalt märksa odavamad kui riis. Kuna viimatimainitud praegustes oludes üldse pole saada, siis on odrakruubid söögikaardi mitmekesistamiseks väga soovitatavad. Kruupe võib tarvitada supis, pudruna, vormina ja ka magustoiduna. Alljärgnevalt mõned retseptid.

NEERUSUPP KRUUPIDEGA

Ained: $\frac{1}{2}$ kg sea- või vasikaneeru, $\frac{1}{2}$ –1 kg supikonti, 100 g kruupe, 1–2 porgandit, mõned kartulid, rohelist peterselli või tilli.

Neerud pesta, lõigata sooned keskest välja ning kuputada umbes 15–20 min. Kontidest keeta leem ning kurnata. Lisada juurde külmas vees loputatud kruubid ja keeta peaaegu pehmeks. Siis lisandada peenteks ribadeks lõigatud neerud, porgandiviilukad ja lõpuks kartulitükid. Keeta kõik pehmeks. Maitsestada soolaga ja lisandada peeneks hakitud roheline. Ka hapukoort võib juurde lisada.

Kõigile „MARETI“ poolaasta-tellijaile!

Palume kõiki neid „Mareti“ tellijaid, kelle tellimine lõpeb juunikuuga, aegsasti uuendada oma tellimine aasta lõpuni. Tehke seda postiasutiste kaudu või makske $\frac{1}{2}$ aasta tellimisraha kr. 2.15 lähemas postiasutises meie posti jooksvale arvele nr. 22-01.

TALITUS.

NÄGUSALT KAUNISTATUD KÜLM PRAEVAAGEN

KRUUBISUPP AEDVILJAGA

2 l supi jaoks võtta 4 spl. kruupe, pesta külma veega ja panna keema vähese veega, lisades $\frac{1}{2}$ spl. võid juurde. Keeta tasasel tulel 1– $1\frac{1}{2}$ tundi, kuni kruubid on pehmed. Vajaduse korral valada keeva vett juurde. Siis valada juurde vahepeal eraldi nõus keedetud loomakondi-puljong, 1 spl. jahust valmistatud tumm. Seejärel lisandada noort aedvilja, nagu lillkapsast, porgandeid ja sellerilõike, keeta pehmeks ja anda lauale. Kruupe võib keema asetada ka otsekohe lihaleemesse. Soovi korral panna enne laualeandmist tirinasse 1 kloplitud munakollane ja valada kuum supp peale.

KRUUBIPALLID SUPIS

200 g kruupe keeta $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ l lihaleemega pehmeks, maitsestada soolaga ja lasta jahtuda. Siis lisandada 1–2 kloplitud muna, 2 spl. jahu ja vormida lusikaga väikesed pallid, veeretada riivsaias ja keeta varemalt valmis keedetud kondileemes 10 minutit. Supile lisandada mõned peeneks lõigatud kartulid ning enne laualeandmist riputada peale peenendatud tilli ja peterselli. Anda lauale kuumalt.

KRUUBIVORM

Kruubivormi võib valmistada nii magusa kui ka soolase. Põhiretsept oleks järgmine: 250–300 g kruupe, $\frac{1}{2}$ l lihaleent või piima, soola, 2–3 muna, maitseaineid, võid või rasva. Kruubid keeta vedelikus pehmeks, kuni jääb paks puder. Veidi jahutada, siis lisandada maitseained ja munakollane ning lõpuks kõvaks vahuks löödud munavalge. Mass täita määratud ja riivsaiaiga riputatud vormi ning küpsetada.

Magusaks vormiks keeta kruubid piimaga, lisandades maitseks vanilli või sidrunikoort riivituna. Munakollased vahustada 2–3 spl. suhkruga ja lisada segades juurde. Samuti ka kõvaks vahuks löödud munavalge. Asetada mass võigamääritud vormi ja küpsetada 15–20 min. Süüa röõsa piimaga.

Harilik soolane vorm sobib tarvitada eraldi toiduna või ka lihatoitude juurde. Kruubid keeta lihaleemes või piimaga pehmeks, lisandada maitseainena peenendatud rohelist peterselli, hakitud sibulat ja praetud pekikuupe. Ka riivitud juustu võib maitseks tarvitada. Samuti võib vormi täita kihtimisi keedetud kruupide ja hakklihaga jne., kusjuures pealmine kiht oleks kruubimass, kuhu asetada peale võitükikesi ja riivjuustu.

Tedretähtede vastu

TEDRESAN

- **KREEM**
- **SEEP**

A/S.
Proviisor J. Lill

Mitmesuguseid pudelihoidiseid

Esimesed hoidised valmistame rabarbrist. Kohasemaks ajaks hoidiste valmistamiseks on juunikuu algus, sest siis on rabarbrivarred veel noored ja mahlased, kuna suvel nad muutuvad tuimaks ning sügisel pole enam nii väärtuslikud.

Rabarbr-, samuti ka kõigi teiste hoidiste valmistamisel tuleb silmas pidada piinlikku puhtust, sest see tagab hoidise headuse ning säilivuse.

Rabarbrid pudelis I

Noored rabarbrivarred puhastada ja lõikuda tükkideks. Täita pudelitesse, toppides kõvasti, ja korkida ning siduda nõõriga või sulgeda pudelid sulgurite või kapslitega. Sobivamad on laiemate kaeltega pudelid.

Pudelid asetada laia põhjaga katlasse heintega või lappidega, valada külm vesi katlasse ning ajada pikkamisi keema. Kui vesi on katlas keema minemas, tõmmata katel pliidilt kõrvale ning lasta kinnikaetult jahtuda. Kui pudelid on korkidega, siis lakkida jahtunult ja asetada hoiukohta.

Rabarbrid pudelis II

Rabarbrivarred puhastada ja lõikuda tükkideks. Täita puhtaisse pudeleisse ja valada külm puhas vesi peale. Korkida ja siduda või sulgeda sulgurite või kapslitega. Edasi toimida täpselt samuti, nagu on kirjeldatud hoidis I juures.

Rabarbrimahli

Rabarbrivarred pesta ja lõikuda väikesteks tükkideks. Keeta vähese veega pehmeks ja kallata mahlarätile nõrguma. Järgmisel päeval lisandada nõrgunud mahlale suhkrut (1 l mahlale 1/2 kg suhkrut) ja keeta mõni minut. Täita kuumalt soojendatud pudelitesse ja korkida jahtunult ning lakkida või sulgeda kapslitega. Tarvitada magustoidu ja joogi valmistamisel. Sama mahla võib pudelitesse asetada ka ilma suhkruta. Mahl valada pärast nõrgumist pudelitesse, pudelid sulgeda ja pakida keedunõusse heinte või lappidega. Külm vesi valada nõusse ja kuumutada 80–90° C. Siis tõsta tulelt kõrvale ja lasta kinnikaetult jahtuda.

Karusmarjad pudelis

1) Täiskasvanud kõvad marjad puhastada õienupust ja varrest, pesta, toppida pudelitesse ja valada üle keev vesi. Pudelid korkida ja lakkida.

2) Marjad puhastada, pesta, toppida pudelitesse ja valada puhas külm vesi üle. Siis asetada pudelid heinte või lappidega katlasse, valades viimasesse külma vett, ning ajada pliidil keema. Kui marjad pudelis juba kollaseks muutunud ning lõhki lööma hakkavad, tõsta pliidilt kõrvale, katta kinni ja lasta jahtuda. Kui vesi keetmisel pudelitest marjade pealt kahaneb, siis jahtunult külma keenud vett paras jagu juurde valada ja pudelid korkida. Jahedas keldris säilivad hästi ka lakkimata pudelid. Pudelid asetada riulile püsti, sest peale võib koguneda hallituskiht, mida küliliasetatud pudelitest väga raske on kätte saada, kuna püstiseisnud pudelist kitsast kaelast seda pulga abil on üsna hõlpsalt kõrvaldada.

Karusmarju võib pudelitega kuumutada ka ahjus pärast leibade väljavõtmist.

Maasikad ja vabarnad pudelis

Võtta laiemad kaelaga pudelid, pesta hästi soodaveega, loputada ja asetada nõrguma. Pudelihoidiste jaoks valida ilusad keskmise suurusega terved marjad. Marjad laduda pudelitesse kihtimisi suhkruga. Iga liitri marjade kohta võtta 100–150 g suhkrut. Lasta mõni tund seista, koputada tihedamini kokku, täita uuesti täis ja valada puhta keedetud ning jahtunud veega üle. Pudelid mitte kaelani täis valada, vaid 2–3 sm tühjaks jätta. Pudelid korkida või sulgeda kapslitega. Asetada laia põhjaga katlasse heinte või lappidega, valada külm vesi peale ja kuumutada kuni keemaminekuni. Siis tõsta kõrvale ja lasta jahtuda. Kui pudelid on suletud korkidega, siis lakkida ja asetada jahedasse hoiuruumi.

Tarvitada suppeideks, kompotideks ja magustoidu kaunistamiseks.

Kuidas ehitame endale keedukasti?

On vastuvaieldamatult kindlaks tehtud, et keedukasti tarvitamisega hoitakse põletusaine kulu vähemalt ühe neljandiku võrra kokku. Toit aetakse ainult keema ja asetatakse kiiresti keedukasti, kus ta alahoiduvas soojuses küpseks keeb. Järelevaatus, segamine jne. on siin ülearune, kõrbemine ei ole võimalik. See aeglane küpsemine on väga hea paljude toitade puhul, nagu riis, kruubid, tangud, nuudlid, kartulid ja kaunviljad, millised sisaldavad kõik palju tärklisi. Aga ka liha keeb keedukastis suurepäraselt pehmeks. Herved ja oad pannakse eelmisel päeval ligunema, siis vajavad nad ainult 20 min. keemist, enne kui nad keedukasti asetatakse.

Kuidas valmistame endale säärase praktilise keedukasti? Ostame poest kasti, mille mõõdet on 40×40×40 sm. Kaane kinnitame kahe hingega ja varustame lihtsa lukuga. Sisemised seinad katame kümnekordse ajalehepaberiga. Siis õmleme puuvillriidest koti, mille suurus vastab kasti sisemusele, ja lõikame sellele keskele keedupoti suurusele vastava ümmarguse augu. Siis topime koti pakkimiseks tarvitavate peente hõõvli-laastudega täis ning asetame keedupoti nimetatud auku 10 sm paksusele laastukihile, et vajalise õnsuse suurust kindlaks teha. Nüüd õmleme samast riidest teise koti, millesse mahub keedupott, asetame koti laastudesse kujundatud õnsusse ja kinnitame koti ääred laiapealiste naeltega ümberringi äärte külge. Nii saame poti ümber umbes 10 sm paksuse hõõvli-laastudest isoleerkihi, mis peab soojust suurepäraselt. Nimelt keedukastide jaoks valmistatud potid sissepoole asetsevate kaanetega ja allapööratavate, liikuvate sangadega hoiavad hästi soojust.

Mis peab aiasõber tegema juunis?

(Algus lk. 173)

kasvude vahele, et nad võimalikult vähe silma paistavad, ja seome põõsa ilusasti nende külge. Karusmarja- ja sõstrapõõsaste juures peab tugikepp ulatuma kuni kroonini ja siduda tuleb nõrgemad oksad, sest just need murduvad halva ilma puhul kergesti.

Kõik õitsevad või vähemalt juba õienuppe kandvad põõsad vajavad nüüd tublit väetamist. Siin on virts kõige paremaks vahendiks, eriti kui see on hulga veega segatult vaadis käärinud. Lehma-, kana- ja tuvisõnnik on väga sünnis. Kui vedelik on 14 päeva käärinud, siis on ta tarvitamiseks valmis. Hais kaob varsti pärast valamist, mõju on aga imestletav. Võib tarvitada ka müügilolevaid väetussoolasegusid, võttes 3–5 g ühe liitri vee peale. Eriti head on nn. lilleväetised, sest need sisaldavad vähem lämmastikku ja rohkem vosvorhapet kui aedviljaväetised ning soodustavad seega rohkem õitsemist kui lehekasvu.

Suurema osa kaheaastasi taimi võime ise seemneist kasvatada, pannes need juunis mulda. Peenar peab aga asetsema varjulises kohas või võib selle piirata varjavate hagudega. Kui ilm on kuiv, siis kastame vaos asuvaid seemneid põhjalikult, enne kui vao kuiva mullaga kinni ajame. Kinniaetud peenra kastmisel on vähe mõtet.

KASTANIPUNGAD

(Algus lk. 162)

Viimased kirjad jutustasid kastanipunga arenemisest, mis täitis kirjajakirjutaja rõõmu ja ootusega. Ridadest, kuigi nad alati jäid vastuseta, kõneles rahulik kindlus. Kõvad kaitsekaaned olid kasvamisega tagajärjel üksteisest eemale kistud, igatüüpe all nendest oli puhkenud kaks väikest lehte ja laiemaks kasvanud, juba nüüd sarnanesid nad pisikeste kätega, viie sõrmega varre peenel käsivarrel. Ainult rohelisteks ei muutunud nad, vaid säilitasid kahvatu värvuse, kuna nendes ei saanud voolata enam tõelist mahla puu tüve kaudu.

Kui klaasi hoida vastu valgust, nii jutustas mees, siis ujus seal varre ümber, mis näis veepinnal justkui murdununa, üks ümmarik, hiilgav refleksi; see hakkas värisema iga sammu juures, mida keegi majas astus, siis eraldusid ka hõbedased pärlid klaasi seinast, kus nad püsisid justkui veeputukate õhumullid, ja hõljusid üles pinnale.

Sel pärastlõunal, kui mees pöördus tagasi mõisas, oli taevast kattunud pilveribaga, millest täiesti ühetoonilises halluses sadas tasast vihma. Oli tuulevaikus ja soe, noor rohelus, mis kõigepealt tõmbas marjapõõsad külles üle peene linikuga, lõhnas tugevasti ja peagu torakavalt. Kõik näis selles häälevaikus peagu nähtavalt kasvavat; mürad lämbusid enneaegselt niiske õhu auravas seinas, isegi sammuastuvate hobuste kabjalõõgid jäid sõidutee niiskesse liiva püsimale. Kastanipungadelt, mis siin vabas looduses veel vähe olid avanenud, langesid tilgad; vesi, mis kogunes oksaharude vahele, nõrgus mööda krobelist tüve alla ja voolas rohtu, mis möödnud aasta koltunud kulu vahel oli juba tärganud. Sellal kui vanker veeres kriginal mööda ringteed maja ees, kuulis mees vihmaveetorude tasast kluginat ja solinat, seda

Aiasõber, kes juunis oma riigis kõnnib, peab nii õelda hoidma ühes käes kõblast ja teises valamiskannu. Sagedane kõblimine ei hävita mitte üksnes umbrohtu, vaid takistab ka maa niiskuse äraauramist, mis suvel on nii tähtis. Kõblimine peab aga olema täiesti pinnaline, et mitte rikkuda juuri. Lahtikistud mullatükke ei tohi niiske alapoollega pöörata ülespoole ega umbrohtu ära riibuda, sest nii takistame maapinna kuivamist. Kiviktaimlas on ka kõige pinnalisem kõblimine väga raske. Umbrohtu võib siin kõrvaldada vana kööginoaga. Veepidavuse suurendamiseks puistame siia-sinna söelutud komposti, mille segame sõrmede abil maasse.

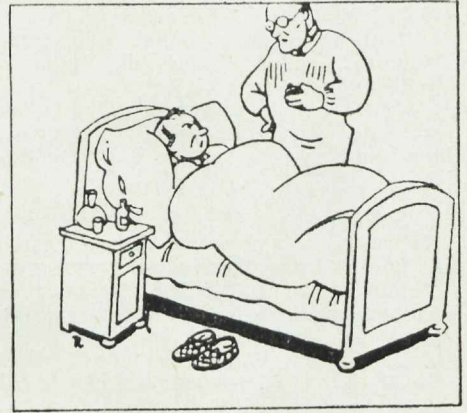
Kahjuks ei piirdu meie võitlus nüüdsest peale ainult umbrohuga, vaid ka teod, tõugud ja lehetäid ning mitmesugused seenhaigused kibestavad meie elu. On olemas roosisorte, millistel on suur kalduvus jahukastele. Kui haigus on kerge, siis aitab väevlpreparaatidega pritsimine; raskel juhtumil aga tuleb haiged võsud ära lõigata ja kohe põletada. Tigusid võib kuiva ilmaga laialipuistatud söötluja abil eemal hoida. Niiske ilma puhul aga peame nad hommikuti ja õhtuti lehtedelt ära korjama — töö, mis on niisama ebameeldiv, aga niisama mõjuv nagu tõukude korjamine ja hävitamine.

vaikse ilma hästikõlavat häält, milles see end ette valmistab, mis pärast tormides suudab püsima jääda.

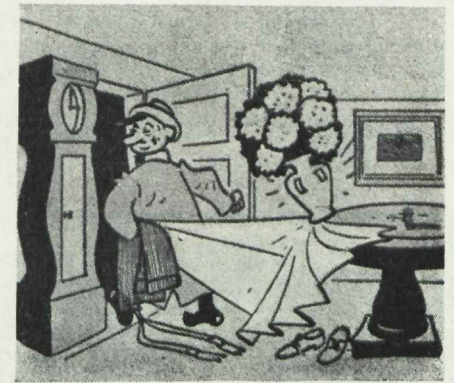
Sõiduk peatus. Rõdu oli tühi, üle trepiastmete voolas nõorpeen veenire, mis sai toitu ühest katuse vigasest kohast. Mees vaatas hajameelselt ühe hetke maotoliselt vingerdavale veenirele, mis jättis temasse seletamatult vastumeelse mulje, siis alles astus ta suurde eeskotta. Ka seal polnud kedagi, lõpuks läks ta kamina juurde, milles just parajasti tuli kokku varises ja väikesed sinised leegid söestunud puust üles paikusid. Aga kohe astus ta mõned sammud tagasi, justkui oleks ta saanud tumeda lõõgi vastu oma rahulikult lõõvat südant, mis selle esiti üles piitsutas ja siis pani vaikima ning külmuma. Kaminasimsil seisis kasvava kuumuse hoolde jäetuna lihtne joogiklaas tilgagi veeta; väliskülje ümmarikuks lihvitud muster oli vaevast nähtav, kuna seesmisel seinal liitusid üksteise külge valged piirjooned, tähistades täpselt seda vahet, milleni vesi päev-päevast pidi olema langenud. Nende valgete ringide vahel nõjatus kastanipung, selle vaevast lahtipuhkenud lehed olid hallid ja otstest pruunistunud, nagu närtsimise roostest söödud, nad rippusid loult alla. Üks tumepruunidest kaitsekestadest, millised olid punga soomusena varjanud kõikide külmade eest, lamas marmorsimsil justkui surnud putuka tiibkate.

Kui avanes uks rõdule ja Eline ühe noormehe seltsis sisse astus, naeratas ta juba jälle; mõlemad õhetasid palavusest ja rääkisid korraga, et siis naerupurskest oma juttu katkestada. Nende ratsutamiselõikonnad lõhnasid niiskusest, nende järel tungis sisse tänase päeva hall aur justkui auravast ämbrist, aga Eline nahk säras heledate, vihmast kähardanud

LÕBUS VEERG

„Noh, kuidas läheb? Mis teeb isu?“
„Halb, härra doktor, mulle ei maitse enam toidud, mida keelasite süüa.“

„Nüüd ootan, kuni kell lõõb, siis ei kuule naine ukse kriuksumist.“

„Kuidas teid hüütakse?“ „Nimetage mind rahulikult Pauliks, härra kohtunik.“

juuste all, justkui oleks ta tükk aega seisnud pealpool madalat pilvekihiti ja kinni püüdnud punaka õhtueha, mis pidi peituma pilvede taga. Eline aeglustas oma sammu, kuid siis astus ta kohe mehe juurde, kuna ta saatja jäi uksele seisma ja peksis teeseldud ükskõiksusega ratsapiitsaga vastu saapasääri; Eline vaatas mehele selgete silmadega, milles polnud lugeda jälgegi rõhutatud südametunustusest ega meeldetuletust millegi unustusejätmisest, ja ulatas talle käe. Sel silmapilgul tundis mees ta suurt noorust ja kannatamatust, ta mõistis, et ta enneaegselt, enne kui loodus oli selle arendanud, oli tahtnud midagi puhkema panna, mis vajas veel kaitsvat katet. Ta ise oli ennist kannatuse kaotanud. Ja olles otsustanud oodata ja oma sisimas talle aega tagasi andes, mida ta talt justkui varas oli tahtnud rõõvida, pöördus ta Eline juurest kõrvale, et teretada noormeest.

Teie küsite — meie vastame

Lugeja Tallinnas.

Juubelisünnipäeva puhul võib õnnitleda telegrammi teel. Telegrammi sisuks võiks olla mõnesõnaline õnnesoov ning õnnitleja nimi.

Teisel juhul, noormehe ülikooli-lõpetamise puhul, õnnitlege teda lihtsalt esimesel kokkupuutel. Kirjalik või telegraafiline õnnitus pole tarvilik, kui olete pealiskaudne tuttav.

Üksiknumbri lugeja.

Sellist kübaraõlge pole praegu enam müügil. Suvikübarat võib heegeldada kreemist kalavõrguniidist, millest saab küllalt kõva ning pressimise teel vormitav kübar.

Päikesepriilide kandmine on arstlikust seisukohast lähtudes silmadele täiesti tervislik ning soovitatav. Heleda päikese, samuti ka talvel päikest kiirgava lumega tuleks neid kindlasti kanda. Priilide hind on täiesti väljatöötusest ja raamidest, klaasid on kõigil enamvähem ühekallidused, nii et hind ei määra sugugi priilide paremust.

Tellijal 2234.

Sellised tikandid pole kahjuks praegu moes, mistõttu ei saa Teie soovile vastu tulla.

Nr. 3058.

Kahjuks pole meie puuvill-lõim värvikindel ning selle parandamiseks pole midagi teha. Oleksite pidanud enne käterätikirjade kudumist lõime proovima ning värviaandmise puhul mitte kuduma. Täiesti värvikindlad on mulinee- ja pärlniidid. Kuigi nende tarvitamine kudumistöodes läheb võrdlemisi kalliks, on siiski töö ilu kindlustatud. Nüüd ei jää Teil muud üle kui punaseksvärvinud käterätid kloorivees pleegitada.

ÜHING

«EESTI LIHAEKSPORT»

„MARET“ ilmub kord kuus ühes mustri- ja lõikelehega. — Tellimishinnad: Sisemaale aastas kr. 4.—, 6 kuud kr. 2.15, 3 kuud kr. 1.10. Välismaale aastas kr. 6.—, 6 kuud kr. 3.—, 3 kuud kr. 1.50. Kuulutuste hinnad: 1 mm üle lehekülje laiuse 80 senti. Kaantel: I kaane seesmine külj kr. 120.—, viimase kaane seesmine külj kr. 100.—, viimase kaane välimine külj kr. 150.—, 1/4 lehekülje sisuosas kr. 200.—, 1/2 lehekülje kr. 100.— jne. Kuulutajaile võimaldatakse koha valik ainult võimaluste piires. — Väljaandjad: V. Kask ja R. Puusepp. Vastutav- ja peatoimetaja: R. Puusepp. Käsitöö-, moe- ja majapidamisakonna toimetaja: Linda Puusepp. Keeleline korrektor: Etti Sirg. — Toimetuse talitus, trüki- ja köitekoda: Tartus, Ülikooli 25; telefonid: kontor ja trükikoda 35-20, ärijuht 41-90, peatoimetaja 39-75, pk. 22. Posti jooksev arve nr. 2201. Sissemakse ja tellimisi võetakse vastu igas postiasutises.

Igal eksemplaril lisana kaasas 16 lk. romaani „Armastuse unelm“.

„Mareti“ trükk, Tartus, 8. juunil 1940. a.

SUURES VALIKUS

mööbliriideid, ukse- ja aknaeesriideid

**RAHVUSLIKUD SEELIKURIIDED
JA LÕNGAD**

Igas värvis koi- ja päikeskindlaid

vaiba- ja käsitöö-
lõngu

Džundiriidet lõngadele vastava rundustikuga

MEIE LÕNGADE MÜÜGIKOHAD:

VÕRUS, Kreutzwaldi t. 50, A. Pihlak; VILJANDIS, Lossi t. 16, M. Labi; Lossi t. 23, H. Keernik; PARNUS, Kalevi t. 41, H. Reimann; PAIDES L. Rästas, telef. 107; PETSERIS S. Martsen; A. Retel, Võru t. 14; TALLINNAS, Lühijalg 6, K. Saarse; RAKVERES, Tallinna t. 20, S. Hauka; Lai t. 13, firma „Käsitöö“; NARVAS, Joala t. 26, firma „Kodukäsitöö“; VALGAS, Vabaduse t. 14-a, firma „Amro“; TÜRIL A. Rumvolt; PÕLTSAAMAAL, Jõgeva t. 10, A. Supp; KARKSI-NUIAS Reile; TAPAL, Pikk t. 12, A. Valsiner; ANTSLAS A. Laas; VÄIKE-MAARJAS A. Jürisson; KURESSAARES M. Trey.

Villa- ja värvimistööstus „EKSTRA“

A. Träss

TALLINNAS, S. Tartu mnt. 12

TARTUS, Narva t. 49, telef. 30-07

Lugeja Järvakandi teh.

1) Suuri pooriauke näolt kaotada pole võimalik, kui nad on sünnipärased.

2) Kui ninas on püsivalt palavik ja tuleb verd, siis on siin tegemist tõsisema haigusega, mis nõuab eriarstlikku ravi.

3) Saleduskuuri esimeseks nõudeks on dieet. Lisaks võite tarvitada Boxberger Kissingeri tablette, millised on müügil apteegis ja rohukauplustes. Massaaži kohta on ilmunud õpetusi „Mareti“ varasemates numbrites, kuid liigset rasva massaaži küll ei kaota.

„Mareti“ nr. 1 1940. a. ilmunud vaibale kulub lõnga värvide järgi umbes järgmiselt: tumepruuni — 750 g, helepruuni — 550 g, roostepunast — 450 g, oranži — 500 g, helesinist — 400 g, tumesinist — 150 g, tumebeeži — 300 g, helebeeži — 1 kg 400 g. Andmed on antud ristpistes tikkimiseks, arvestades 1,5 kg ruutmeetri.

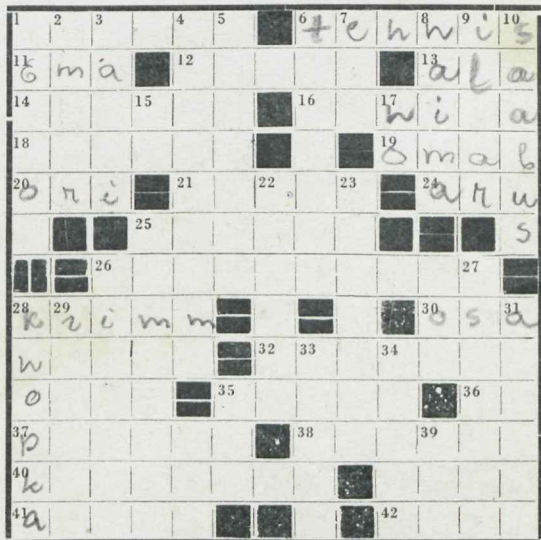
L. T. Tallinnast.

Tumedate juuste helendamiseks küsige apteekides või rohukauplustes müügil olevaid vastavaid „Henna“ ühendeid, millistel on õpetus juures. Ka võib tarvitada blondeerivaid šampoone, milliseid tarvitada seni, kui soovitud juustevärvus saavutatud. Ning lõpuks võib pleegitamist toimetada ka 3% vesinikülhipendiga.

Teadaanne.

„Mareti“ nr. 4 ilmunud läbivillase vooditeki kudumiskirjal on eksikombel nieluses rakenduse jaoks jäänud märkimata pistete kordamise arvud. Iga kirjapiste (s. o. 12 lõnga) tuleb korrata 2 korda.

Ristsõnamõistus nr. 4

Põikread: 1. Prantsuse näitekirjanik 17. sajandist. 6. Pallimäng. 11. Pearl S. Bucki romaan. 12. Liik hapnikku. 13. Tegevusväli. 14. Piirimärk. 16. Segast juttu ajama. 18. Ringreis. 19. Evi. 20. Vabaduseta inimene. 21. Järv Eestis. 24. Mõistus. 25. Tööühing. 26. „Looduse“ laureaadi eesnime esimene täht ja perekonnanimi. 28. Poolaar Musta mere ääres. 30. Jagu. 32. Karakter. 35. Ungaripärane naisenimi. 36. Noot. 37. Eine vabas õhus. 38. Suitsuak. 40. Sadamalinn Leedus. 41. Nii-dud. 42. Meri Põhja-Euroopas.

Püstread: 1. Ulikooli juhataja. 2. Jõgi Siberis. 3. Saar Itaalias. 4. Ules märkima, hinda määrama. 5. Tinktuur. 6. Itaalia helilooja. 7. Onu — soome keeles. 8. Naf-seks võtma. 9. Mehenimi. 10. Jõudis päralt. 15. Saksa-keelne prepositsioon. 17. Ei — inglise keeles. 22. Üksik-asi. 23. Heraklese ema, Zeusi armastatu. 25. Maa Kaspia mere ääres. 26. Eesti kirjanik. 27. Eraldamisaine. 28. Vä-jutusnael. 27. Haigla. 31. Võõrapärane naisenimi. 33. La-dus. 34. Lame. 35. On raske kanda. 39. Osa organismist.

Ristsõna õigete lahendajate vahel, kelle lahendused on jõudnud „Mareti“ toimetusele (kirjaümbri-kule palume nurgale märkida „Ristsõna“) 25. juuniks s. a., jagatakse nähtud vaeva eest järgmisi romaane:

- 1 eks. Knut Hamsuni „Viktoriat“ (broš.)
- 1 „ Pearl S. Bucki „Ema“ (broš.)
- 20 „ „50-sendist romaani“.

Kinkide-saajate nimekiri ilmub järgmises numbris.

Raamat on parim sõber!

Knut Hamsun

Viktoriat

Armastusromaan

Hind ilukõites kr. 3.—

Herbert Roch

Nii kaua kui siida tuksub

Armastusromaan

Hind ilukõites kr. 5.—

Lucile Decaux

Marja Walewska

Romaan Napoleon I armastusest

Hind ilukõites kr. 4.—

Pierre Loti

Madam Krüsanteem

Armastusromaan

Hind ilukõites kr. 3.50

George Sand

Valentine

Armastusromaan

Hind ilukõites kr. 4.50

John Galsworthy

Pühak

Armastusromaan

Hind ilukõites kr. 5.—

50-sendine romaan

Ilmub iga kuu üks raamat

Hind 50 senti

MÜUGIL KÕIGIS
RAAMATUKAUPLUKES

KIRJASTUS „MARET“
TARTUS, ÜLIKOOLI 25

Lisaromaani lugejaile!

Kuna nüüd on lõppenud „Mareti“ lisaromaan „HEA, ET SA SIIN OLED!“, siis on aeg üksikud poognad lasta kõita nägusaks raamatuks. Kadunud poognate asemele võib saada uusi poognaid, à 10 senti.

Kõitetööde vastuvõtjate nimekiri asub käesoleva numbri teisel kaaneküljel.

„Mareti“ trüki- ja köitekoda

Tartus, Ülikooli 25, tel. 35-20, 39-75 ja 41-90.

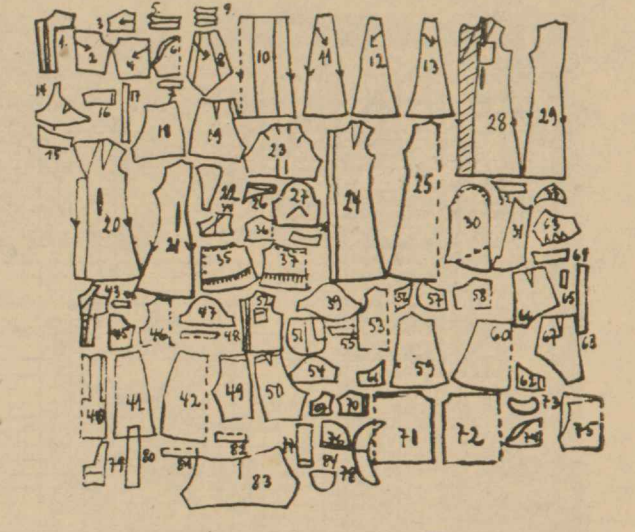
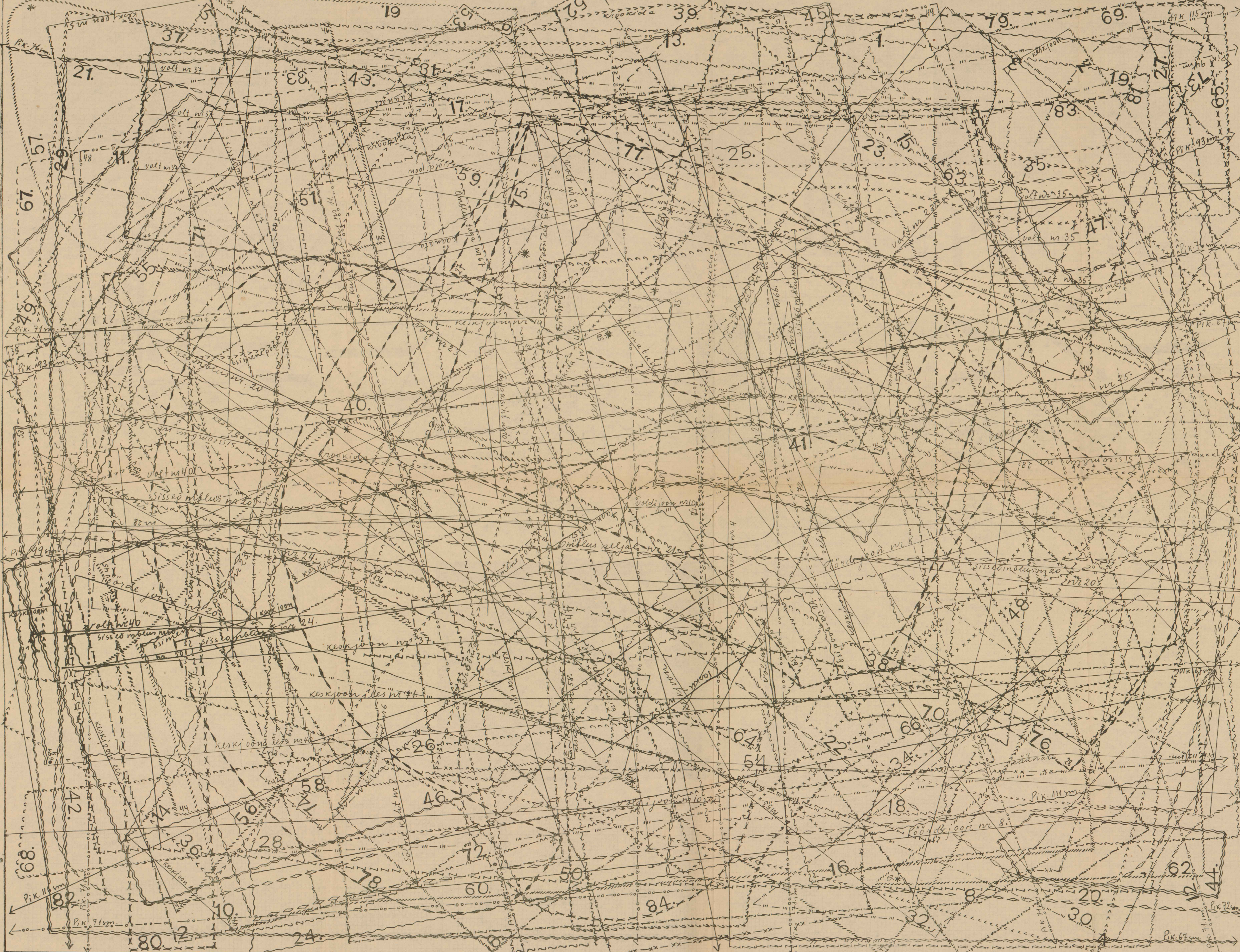
Juulis ilmub müügile suure suvitusnumbrina

„Vallatu Magasin“ nr. 18 (4)

EESTI KÕIGE SUUREMA LEVIKUGA HUVITAV JA NÄGUS MAGASIN-AJAKIRI

112 lk. sisu • Müügil kõigis raamatukauplustes ja ajalehekioskites • Hind endiselt 50 senti

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

Maret

Naiste ja kodude kuukiri
JUUNIKUU MUSTRI- JA LÕIKELEHT 1940. A.

Lõige I. Kleit, moepilt nr. 3, rinnam. 88 sm.

- 1. Esitükk
- 2. Külgsosa
- 3. Seljapasse
- 4. Selg
- 5. Krae
- 6. Varrukas
- 7. Manset
- 8. Lips
- 9. Lipsuõlm
- 10. Seeliku kesklaud
- 11. Külglaid
- 12. Tagalaid küljel
- 13. Kesk-tagalaid

Lõige II. Rannamantel, püksid ja rinnahoidja, moepilt nr. 8, rinnam. 90 sm.

- 14. I. Rinnasosa
- 15. II. Rinnasosa
- 16. Selg
- 17. Olüpael
- 18. Püksi esipool
- 19. Püksi tagapool
- 20. Mantli esitükk
- 21. Selg
- 22. Revar
- 23. Varrukas

Lõige III. Rannamantel, moepilt nr. 12, rinnam. 90 sm.

- 24. Esilaid
- 25. Selg
- 26. Krae
- 27. Varrukas

Lõige IV. Mantel, moepilt nr. 6, rinnam. 92 sm.

- 28. Esilaid
- 29. Selg
- 30. Varrukas
- 32. Krae
- 33. Olüpael

Lõige V. Pluus nr. 241, rinnam. 92 sm.

- 34. Esipasse
- 35. Esitükk
- 36. Seljapasse
- 37. Selg
- 38. Krae
- 39. Varrukas

Lõige VI. Kleit nr. 248, 14-a. tütarlapsele.

- 40. Seeliku esilaid
- 41. Külglaid
- 42. Tagalaid
- 43. Esitükk
- 44. Taskuklapp
- 45. Külgsosa
- 46. Selg
- 47. Varrukas
- 48. Manset

Lõige VII. Ülikond nr. 249, 12-a. poisile.

- 49. Püksi esipool
- 50. Tagapool
- 51. Tasku
- 52. Pluuksi esitükk
- 53. Selg
- 54. Varrukas
- 55. Krae

Lõige VIII. Särkpüks nr. 245, rinnam. 88 sm.

- 56. Kesk-esitükk
- 57. Külgsosa
- 58. Selg
- 59. Esilaid
- 60. Tagalaid
- 61. Esitükk
- 62. Tagumine kiil

Lõige IX. Rannaliikond, joonis nr. 10, rinnam. 88 sm.

- 63. Rinnasosa
- 64. Selg
- 65. Esilaid
- 66. Püksi esipool
- 67. Püksi tagapool
- 68. Olüpael

Lõige X. Müts, kleit ja püksid nr. 250, 1-2-a. tütarlapsele.

- 69. Esipasse
- 70. Seljapasse
- 71. Esilaid
- 72. Tagalaid
- 73. Krae
- 74. Varrukas
- 75. Püksi poolosa
- 76. Mütsi külgsosa
- 77. Keskpeasa
- 78. Äär

Lõige XI. Mängupüksid nr. 251, 2-4-a. lapsele.

- 79. Esitükk
- 80. Olüpael
- 81. Värvel ees
- 82. " taga
- 83. Püksiosa
- 84. Tasku

Mustrilehel asuvad:

- 1. Rakendus ja koetamine pörandavaibale.
- 2. Muster kleidile nr. 239.
- 3. Muster lahetele värvilise tikandiga linale.
- 4. Muster valgetikandiga linale.
- 5. Muster seinvaibale.
- 6. Skeem ja põimetemustrid kootud esriietele.
- 7. Muster sohvaspadjale.
- 8. Mustrid rannakottidele.
- 9. Tikandimuster särkpüksile.
- 10. Tikandimuster poisimänguliikonnale.
- 11. Muster ja proovid hegelmotiivile.
- 12. Monogramme.

